

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

LES VEUS DE LA MADURESA MIGRANT: UNA ANÀLISI DEL TREBALL SOCIAL I LA INSERCIÓ SOCIOLABORAL AL CRI HORT DE LA VILA

TREBALL DE FI DE GRAU

Universitat de Barcelona
Facultat d'Educació
Grau de Treball Social

Estudiant: Marvin P. Rojas Camacho
Assignatura: Treball de fi de grau
Tutora: Araceli Muñoz Garcia
Curs acadèmic: 2024-2025

Agraïments

Primerament, gràcies a totes les persones que han participat en aquest procés de recerca, que han compartit amb mi els seus coneixements, experiències de vida, així com la subjectivitat des de la qual viuen aquesta situació residencial. Sense vosaltres aquest treball d'investigació no hauria estat possible.

També, vull donar gràcies a Sant Joan de Déu - Serveis Socials, especialment a l'equip de professionals del CRI Hort de la Vila, que em va acollir durant la meva estada de pràctiques, que em va fer sentir un més de l'equip i que m'ha donat l'oportunitat de poder fer aquesta investigació.

Gràcies a la Dra. Araceli Muñoz Garcia per tutoritzar aquest últim treball del grau, per orientar-me en cada passa feta, per distendre cada fase d'aquest treball però, sobretot, per acompanyar-me durant aquest darrer esforç.

Finalment, voldria agrair sobretot a les persones que estan al meu costat així com a aquelles que han marxat. Gràcies pel vostres esforços i suport durant la meva etapa al grau de Treball Social, sobretot en aquest darrer any.

Moltes gràcies.

Marvin P. Rojas Camacho

ÍNDEX

1. Introducció / Justificació	7
2. Marc conceptual	9
2.1. L'habitatge com a dret fonamental	9
2.1.1. <i>La importància d'un habitatge digne</i>	9
2.1.2. <i>Funcions de l'habitatge en relació amb el desenvolupament de la persona</i>	10
2.2. L'exclusió residencial	11
2.2.1. <i>L'exclusió residencial i el seu impacte en la qualitat de vida</i>	11
2.2.2. <i>El sensellarisme com l'extrem de l'exclusió residencial</i>	12
2.2.3. <i>L'impacte del sensellarisme en la salut i en el procés d'inclusió social</i>	15
2.3. Persones "sènior", sensellarisme i inserció sociolaboral	16
2.3.1. <i>Persones grans des de la òptica del cicle vital i de la inserció socio-laboral</i>	16
2.3.2. <i>Relació entre sensellarisme i la inserció sociolaboral</i>	18
2.3.3. <i>Mercat laboral espanyol i les persones majors de 50 anys</i>	18
3. Marc contextual	20
3.1. El sensellarisme a la ciutat de Barcelona	20
3.1.1. <i>Perfil demogràfic de les persones ateses per la XAPSLL</i>	21
3.1.2. <i>Causes de les situacions de sensellarisme a Barcelona</i>	22
3.2. L'atenció al sensellarisme a la ciutat de Barcelona	23
3.2.1. <i>L'atenció a les persones sense llar a la XAPSLL</i>	24
3.2.2. <i>Model d'atenció al sensellarisme a Barcelona i el paper del Treball Social a la XAPSLL</i>	25
3.2.3. <i>L'acompanyament al sensellarisme des del Treball Social</i>	27

3.2.4. Els Centres Residencials d'Inclusió	28
3.3. Situació actual de les persones sense llar majors de 50 anys a Barcelona	29
3.3.1. Perfil de la població major de 50 anys atesa als recursos de la XAPSL	30
3.3.2. Situació actual sobre les dificultats d'accés a l'habitatge per la població sense llar	31
3.4. Inserció sociolaboral de les persones majors de 50 anys sense llar a la ciutat de Barcelona	32
3.4.1. Situació del marcat laboral i la seva relació amb les persones majors de 50 anys	33
3.4.2. La inserció sociolaboral com la porta de sortida del sensellarisme?	35
4. Pregunta i objectiu de recerca	36
5. Marc metodològic	37
5.1. Disseny i fases de la investigació	37
5.2. Àmbit d'estudi	38
5.3. Població subjecte d'estudi	39
5.4. Selecció de la mostra	39
5.5. Tècnica/tècniques o estratègies de recerca emprades	43
5.6. Instruments de recollida d'informació	44
5.7. Anàlisi de dades	44
5.8. Consideracions legals	45
5.9. Limitacions de la recerca	47
5.10. Pla de treball	48
6. Anàlisi de resultats	50
6.1. Perfil de les persones residents del CRI Hort de la Vila	50

6.1.1. <i>Motius que van portar les persones a trobar-se sense llar</i>	50
6.1.2. <i>L'experiència de les persones a altres recursos de la XAPSLL</i>	51
6.1.3. <i>Situació administrativa de les persones majors de 50 anys</i>	53
6.1.4. <i>L'experiència de les persones usuàries del CRI majors de 50 anys en el procés d'arrelament</i>	54
6.1.5. <i>L'evolució de la població de majors de 50 anys atesa al CRI Hort de la Vila</i>	55
6.2. <i>L'experiència de les persones en el procés d'inserció sociolaboral</i>	56
6.2.1. <i>L'experiència laboral prèvia de les persones major de 50 anys entrevistades</i>	56
6.2.2. <i>L'experiència de les persones residents del CRI Hort de la Vila en relació a les barreres i dificultats per l'accés al món laboral</i>	57
6.2.3. <i>Diferències en l'accés al mercat laboral segons gènere</i>	59
6.3. <i>El paper del Treball Social en l'acompanyament al CRI Hort de la Vila</i>	60
6.3.1. <i>Diferències en l'acompanyament segons l'edat</i>	60
6.3.2. <i>L'experiència de l'equip de professionals quant al procés de regularització</i>	62
6.3.3. <i>L'experiència de l'equip de professionals quant al procés d'inserció sociolaboral amb persones majors de 50 anys</i>	64
6.4. <i>L'èxit de la inserció sociolaboral i el procés de sortida a un habitatge a Barcelona</i>	66
6.4.1. <i>La importància de la regularització en la sortida del sensellarisme</i>	66
6.4.2. <i>Relació entre les condicions laborals i sortida a un habitatge a Barcelona</i>	67
6.4.3. <i>Barreres i dificultats per l'accés a un habitatge a Barcelona</i>	70
6.4.4. <i>Propostes de millora en relació a l'acompanyament en la inserció sociolaboral</i>	72
7. Discussió de resultats	74

8. Conclusions i propostes de millora	79
9. Referències bibliogràfiques	81
Annexos	89

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. Funcions de projecte vital	11
Taula 2. Perfil de les persones usuàries del CRI Hort de la Vila	41
Taula 3. Perfil de les persones de l'equip d'acompanyament del CRI Hort de la Vila	42
Taula 4. Cronograma d'accions desenvolupades pel treball d'investigació	48

1. Introducció/justificació

Aquest treball d'investigació ha estat realitzat per un estudiant de quart curs del Grau de Treball Social, en el marc de l'assignatura de Treball de Fi de Grau. La temàtica que es pretén abordar tracta d'analitzar les experiències de les persones migrants majors de 50 anys, regularitzades o en procés de fer-ho, quant al procés d'inserció sociolaboral i sortida d'un centre residencial finalista de la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar (XAPSLL), tal com ho és el Centre Residencial d'Inclusió (CRI) Hort de la Vila. Amb aquesta investigació sobre les experiències, tant de les persones usuàries com dels i de les professionals, també es pretén explorar què es pot fer des del Treball Social per millorar l'acompanyament en aquests processos.

La importància d'aquest treball d'investigació neix de la necessitat de, en primer lloc, donar veu a les persones que es troben en situació de sensellarisme, així com a les seves experiències en el procés d'inserció sociolaboral, amb totes les fases que hi ha darrere, ja que només així es pot conèixer la subjectivitat des de la qual viuen l'acompanyament professional, les barreres i dificultats que aquestes troben en aquests processos, així com les necessitats que emergeixen d'aquesta situació residencial i administrativa. D'altra banda, també cal esmentar que la importància d'aquesta investigació parteix de la necessitat d'analitzar una realitat que es veu travessada per diversos eixos: l'origen, l'edat i la situació administrativa, la qual cosa, sumat a la situació de sensellarisme, dona com a resultat un cúmul de factors que agreuja la vulnerabilitat a la qual les persones es veuen exposades, i més tenint en compte que el CRI és la porta de sortida de la XAPSLL i, per tant, dels agents d'atenció al sensellarisme a la ciutat de Barcelona.

Sales i Porzio (2024), esmenten que les persones que es troben entre els 50 i 65 anys són el segon bloc amb major presència als recursos d'atenció de la XAPSLL, on majoritàriament són persones d'origen extracomunitari amb una situació administrativa irregular que no compten amb ingressos econòmics. Trobar-se en una situació administrativa irregular, segons Sales (2019), encamina a les persones cap a una espiral d'exclusió social que, sovint, implica la impossibilitat d'accedir a un habitatge així com la impossibilitat d'accedir al mercat laboral, la qual cosa, a la vegada, està relacionat amb l'acceptació de l'explotació laboral i la precarietat laboral per poder sobreviure (CEAR, 2016). Altrament, també cal esmentar que la situació administrativa no és l'únic element que influeix les possibilitats d'accedir al mercat laboral, ja que, l'edat de les persones, sobretot quan aquestes superen els 50 anys, han de fer front a una discriminació sistèmica, a prejudicis i estereotips que les porten a situacions d'atur de llarga durada (Fundación Adecco, 2024). A partir d'aquest breu buidatge teòric, es pot justificar la importància de fer aquesta investigació, perquè s'observa com, d'una banda, la situació administrativa i l'edat, resulten elements

determinants quant a l'augment o reducció de les possibilitats d'accedir al mercat de treball que, a la vegada, influeix en les possibilitats de fer una sortida del CRI cap a una alternativa residencial i la sortida de la XAPSLL.

Per tal de portar a terme aquesta investigació, s'ha plantejat, primerament, un objectiu general dirigit a analitzar l'experiència de les persones majors de 50 anys en procés de regularització o regularitzades, d'origen migrant, en relació amb la inserció sociolaboral, per millorar el procés d'acompanyament que es fa des del Treball Social. Per abordar aquest objectiu general, s'ha decidit plantejar una sèrie d'objectius específics dirigits a: identificar la quantitat de persones en procés de regularització que hi ha al CRI Hort de la Vila, analitzar l'experiència del col·lectiu de persones i també de l'equip de professionals, pel que fa al procés d'inserció sociolaboral, identificar quines són les barreres i dificultats amb què les persones majors de 50 anys en aquesta situació residencial es troben en el procés d'inserció laboral, analitzar el procés d'acompanyament que es fa des del Treball Social i de les entitats amb què es treballa de manera coordinada, i analitzar la relació que hi ha entre l'èxit de la inserció laboral i la sortida del centre a una alternativa residencial.

Per la investigació s'ha considerat necessari fer ús d'una metodologia qualitativa perquè és la que millor s'adapta per conèixer la naturalesa profunda de la realitat, les relacions i l'estructura dinàmica. És per aquest motiu que la tècnica que ha sigut més adient és l'entrevista, la qual s'ha fet a les persones subjectes d'estudi, així com a l'equip de professionals (coordinador de l'equip d'acompanyament, treballador social referent, integrador social referent i l'orientadora laboral). Aquesta tècnica permet donar veu als i les participants, i permet compartir les seves experiències i punts de vista, la qual pot ser una eina poderosa per produir canvis. Aquest fet permet destacar la importància de la recerca en ciències socials, ja que amb aquesta investigació es recollirà la subjectivitat de les narratives, tant de les persones usuàries així com de l'equip de professionals.

La investigació que a continuació es presenta, està dividida, en primer lloc, en un marc teòric, dividit en un marc conceptual en el qual es mostren els diversos conceptes que envolten la recerca, i un marc contextual, on s'exposa la literatura relacionada amb el tema en el context de la ciutat de Barcelona. Resulta evident que, aquesta, és una part molt important en tot procés d'investigació, ja que permet establir quines són les bases teòriques i conceptuais sobre les quals es desenvolupa. Seguidament, es dona pas a la pregunta i els objectius de recerca. El fet de plantejar una pregunta ajuda a donar un enfocament més específic a la investigació i a establir uns objectius, els quals seran imprescindibles per saber què és allò que volem aconseguir o pretenem aconseguir amb la nostra recerca. Després, donem pas a la metodologia, l'anàlisi de resultats, la discussió d'aquests resultats, i, finalment, les conclusions i recomanacions.

2. Marc conceptual

A continuació es presenta el marc conceptual d'aquest treball d'investigació, el qual té com a objectiu, primerament, identificar quins són aquells conceptes que envolten la problemàtica per, seguidament, definir, delimitar i aclarir els termes que s'utilitzaran al llarg de la investigació i, així, evitar caure en ambigüitats.

En primer lloc, trobem que la primera dimensió conceptual tracta sobre l'habitatge com a dret fonamental, en el qual es profunditza sobre el que significa un habitatge digne i les funcions que té en el desenvolupament de la persona. La segona dimensió conceptual tracta sobre l'exclusió residencial, on s'aprofundeix en tractar l'impacte que té en la qualitat de vida, en el sensellarisme com a l'extrem de l'exclusió residencial i, l'impacte que té en la salut i en el procés d'inclusió social. Finalment, la darrera dimensió conceptual tracta sobre els conceptes de persona sènior, desde la òptica del cicle vital i de la inserció sociolaboral, el sensellarisme i la seva relació amb la inserció sociolaboral i, també, el mercat laboral espanyol i la seva relació amb les persones majors de 50 anys.

2.1 L'habitatge com a dret fonamental

En aquest apartat es profunditzarà sobre el que significa un habitatge digne, la seva importància, les característiques estipulades per a considerar una llar com a digne, així com les funcions que l'habitatge té en relació amb el desenvolupament de la persona.

L'habitatge és un dret recollit a la Declaració dels Drets Humans de l'any 1948, concretament a l'article 25 on es determina que totes les persones tenen dret a un nivell de vida adequat que les asseguri, tant a elles com a les seves famílies: la salut i el benestar, l'alimentació, la vestimenta i l'habitatge, entre altres drets. A escala estatal, aquest també és un dret reconegut a l'article 47 de la Constitució espanyola del 1978, així com a l'article 26 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 2006. L'habitatge, llavors, es tracta d'un dret fonamental, constitucional, i un bé de primera necessitat de tot ésser humà en societat, i que en la seva negació nega la possibilitat d'una vida digna (Riba, 2010).

2.1.1 La importància d'un habitatge digne

Actualment, l'habitatge digne juga un paper molt important com a determinant social, més que el treball, per explicar els processos d'exclusió social i les situacions de pobresa (EAPN, 2022). Aquest dret s'ha constituït com un element central sobre el qual construir el benestar social, físic i psicològic de les persones, sent, a la vegada, un element clau per la integració social i l'emancipació (Ubrich, 2019). Comptar amb un habitatge digne resulta un factor transversal que afecta de manera directa sobre la qualitat de vida de les persones i, en aquest sentit, també sobre la salut i la seva vulneració com a dret.

Es considera que un habitatge és digne i adequat quan compleix amb set característiques establertes per l'ONU (2019): ha d'haver-hi seguretat de la tinença, on les condicions garanteixin a les persones la protecció jurídica contra el desnonament forçat, la fustigació i altres amenaces. Ha de disposar de serveis, materials, instal·lacions i infraestructura, en referència a la provisió d'aigua potable, instal·lacions sanitàries adequades, energia per cuinar, calefacció i enllumenat, així com per a la conservació d'aliments i l'eliminació de residus. L'habitatge també ha de ser assequible, és a dir, que les despeses en habitatge no superin el 30% dels ingressos de la llar. Ha de complir amb les condicions d'habitabilitat i comptar amb unes condicions que garanteixi la seguretat física de les persones que l'habiten, proporcionar un espai habitable suficient i la protecció contra el fred, la humitat, la pluja, calor, vent, i altres riscos per a la salut i perills estructurals. Ha de ser accessible. També, la seva ubicació ha d'oferir oportunitats d'ocupació, serveis de salut, escoles, llars d'infants, instal·lacions socials, i ha d'estar allunyada de zones de risc o contaminades. Finalment, l'habitatge també implica una adequació cultural, entenent aquesta com l'adequació de la ubicació respecte a l'expressió de la identitat cultural.

D'acord amb Aguerri (2005), no és possible disposar d'un habitatge de manera segura si els recursos econòmics no estan garantits a través d'una feina o d'un sistema públic que garanteixi uns ingressos mínims per tota la població. A la vegada, l'accés a un treball de qualitat es veu dificultat per la falta d'un domicili amb els criteris mínims de qualitat i de seguretat en la seva tinença.

2.1.2 Funcions de l'habitatge en relació amb el desenvolupament de la persona

D'acord amb Riba (2010), l'habitatge no només es tracta de quatre parets, sinó que resulta un element central en la vida de les persones, tant en la seva dimensió personal com la dimensió social, que compleix amb unes funcions concretes. En les actuals societats desenvolupades, l'habitatge és un lloc on desenvolupar funcions fisiològiques vitals, i també resulta l'àmbit del desenvolupament personal. Hi ha tres grans grups de funcions de l'habitatge: les funcions de projecte vital, funcions socioeconòmiques i les funcions intermèdies. D'aquestes, només la funció de projecte vital serveix per analitzar i definir el dret de l'habitatge, i fa referència a aquelles funcions que contribueixen i permeten implementar un projecte vital lliurement escollit (Riba, 2010) (vegeu taula 1).

Taula 1. Funcions de projecte vital

Fisiològiques bàsiques	• Alimentar-se • Dormir • Aixoplugar-se • Reproduir-se • Criar
Convivencials	• Convivència • Vincles emocionals • Hospitalitat
Projecció personal	• Seguretat i estabilitat

Nota: Elaborat a partir de “El dret a l’habitatge” de Riba (2010). Copyright 2010 de Riba (2010).

A la vegada, també identifica tres funcions orientades al projecte vital; en primer lloc, té funcions fisiològiques bàsiques que són les que requereix tot ésser viu per mantenir les funcions vitals com l’alimentació, dormir o aixoplugar-se, així com la reproducció i criança. En segon lloc, trobem que la funció del projecte vital també comporta funcions convivencials, que tenen a veure amb l’establiment de les famílies o altres grups de relació lliurement escollits o acceptats. A més, aquesta funció tracta els vincles afectius i de solidaritat, la capacitat per compartir i acollir a persones fora del nucli de convivència (Riba, 2010). Finalment, s’esmenta la funció de projecció personal que són aquelles que, des de l’habitatge, “cobreixen necessitats de caràcter psicològic, com ara la seguretat, l’estabilitat, la intimitat i la capacitat de comunicació. Són funcions que proporcionen elements d’apropiació de l’espai habitat. En aquest sentit, es pot dir que l’habitatge es transforma en llar” (p. 17).

2.2 L’exclusió residencial

Parlar sobre el dret a l’habitatge, les condicions d’un habitatge digne i adequat, així com de la importància que aquesta pren en la vida de les persones i en el projecte vital, també implica parlar sobre la vulnerabilitat a la qual pot estar exposada, el paper que pren com a àmbit d’exclusió i quin és l’impacte que aquest té sobre la salut de les persones, la qual condiona l’accés al mercat laboral.

2.2.1 L’exclusió residencial i el seu impacte en la qualitat de vida

L’habitatge, d’acord amb Subirats et al. (2005), és considerat un àmbit d’exclusió social, així com l’àmbit econòmic, laboral, formatiu, sociosanitari, relacional, polític i espacial. L’exclusió social relacionada amb l’habitatge, segons els autors, s’origina a causa de diverses qüestions així com “el caràcter socialment selectiu i espacialment segregador dels mercats de sòl i habitatge, d’estructura oligopòlica i de caràcter tendencialment especulatiu, amb una presència pública generalment dèbil o residual amb poca atenció als aspectes mediambientals” (p. 105). Altrament, Antón et al. (2009), en l’estudi sobre l’exclusió

residencial a Espanya, es refereix a l'exclusió residencial com aquells processos que provoquen que les persones no puguin donar resposta satisfactòriament i de manera autònoma, a les mateixes necessitats residencials i que va articulant-se de manera canviant al llarg dels cicles vitals.

Hi ha diversos factors que s'interrelacionen en una situació d'exclusió residencial, per exemple, Antón et al. (2009) esmenta la qüestió de l'accessibilitat al bé de l'habitatge com el primer component de l'exclusió residencial, que es refereix al conjunt de llars que no s'ajusten als requisits d'accessibilitat econòmica que marca el sistema de provisió residencial. Segons Hernández (2013), a més de la dificultat d'accessibilitat, les situacions d'exclusió residencial també es donen quan no es compleixen amb uns requisits mínims relacionats amb l'habitatge, així com; l'adequació, que es refereix a la relació entre les condicions de l'habitatge i les persones que l'habiten, l'habitabilitat, que es refereix a aquelles condicions mínimes de qualitat i serveis, és a dir, faria referència al concepte d'habitatge digne esmentat anteriorment, i finalment l'estabilitat, la qual es refereix a la possibilitat d'establir un projecte que sustenti els beneficis integradors de l'habitatge.

Tal com s'ha expressat anteriorment, l'habitatge digne resulta un element transversal que actua de manera directa sobre la qualitat de vida de les persones, així com té un paper central quant a la garantia del dret a la salut. En aquest sentit, l'habitatge es transforma també, com un determinant i prerrequisit per a la salut física i mental de les persones, on una millora de la qualitat, del condicionament dels habitatges i d'aquells elements que redueixen la segregació residencial, poden ajudar a reduir les desigualtats en salut que són causades per les situacions d'exclusió residencial (MINISTERI DE SANITAT I POLÍTICA SOCIAL, 2015). Altrament, també es podria dir que la precarietat en matèria d'habitatge és un dels factors que fa créixer el risc de desenvolupar problemes de salut, malalties o que pot empitjorar símptomes ja existents, on les condicions residencials són mecanismes a través dels quals les desigualtats socials i ambientals es tradueixen en iniquitats sanitàries que afecten el benestar i la qualitat de vida (OMS, 2018).

2.2.2 El sensellarisme com a l'extrem de l'exclusió residencial.

Pel que fa a la definició del concepte de sensellarisme, en primer lloc, cal esmentar que es tracta d'una situació, ja que aquesta no és inamovible sinó que pot variar, on les persones es troben a la part més extrema de l'exclusió residencial (Cartoixa, 2022), que les situa fora del sistema el qual, a la vegada, extreu i violenta els seus drets, d'una banda, per la falta d'habitatge, també per la discriminació sistèmica i per la falta de reconeixement com a subjectes de dret i la identificació dels agents del sistema que denega aquests (Farha, 2016 citat per Cartoixa, 2016).

El terme ha suposat un debat constant (Minnery i Greenhalgh, 2007 citat per Cartoixa, 2022), on les definicions han variat segons els països, així com les paraules que s'han fet ús per referir-se a aquesta (Cartoixa, 2022). Tot i que podria semblar que el sensellarisme es tracta d'un fenomen que existeix a l'entorn urbà de les grans ciutats del segle XX, aquesta realitat, entenent-la com un fet cultural, històric i sociològic, té les seves arrels en processos sociohistòrics anteriors que ha dotat a aquesta situació de característiques amb les quals ha arribat fins a l'actualitat (Sánchez, Morales i Tezanos citat per De la Fuente, 2022). D'acord amb Tejero i Torreadella (2008), la manera en què ens referim a aquesta realitat varia segons el moment històric. També, es tracta d'un terme relatiu, canviant en el temps, i concebut de manera diferent segons la societat en la qual es contextualitzi (McCarthy, 2015), i que, a la vegada, dona una visió sobre el fenomen, el significat que se li atribueix des dels diferents grups i societats, que acaba, finalment, vertebrant el tipus d'intervencions que es generen per donar-li resposta (Cartoixa, 2022).

Segons Cartoixa (2022), diverses investigacions plasmen les distincions entre aquelles definicions de sensellarisme basades, d'una banda, en explicacions individuals, entre les quals s'identificarien alguns factors de risc que podrien conduir a una persona a trobar-se en situació de sense llar, així com aquelles explicacions centrades a identificar factors estructurals, tot i que, segons l'autora, cap dels dos enfocaments identifica de manera adequada la complexitat del sensellarisme.

Pel fer una aproximació a les causes que genera el sensellarisme, s'ha de tenir en compte que aquesta situació és el resultat de factors complexos interactius (Morse, 1992 citat per Muñoz i Vázquez, 1998), tot i que hi ha elements que són una base important del problema, així com les polítiques d'habitatge, les xifres d'atur, les polítiques de protecció social, les polítiques de migració, etc., tot i que aquestes no són les úniques (Muñoz i Vázquez, 1998). Els autors esmenten que, tot i que els factors estructurals poden ajudar a explicar el nombre de persones que poden trobar-se en situació de sense llar, les característiques personals poden ajudar a explicar qui pot arribar a estar en aquella situació (Rossi, 1989 citat per Muñoz i Vázquez, 1998). Altrament, també determinen que, per tant, resulta fonamental conèixer millor aquells factors de vulnerabilitat personal que poden fer que unes persones siguin més vulnerables que altres, així com: els esdeveniments vitals, la xarxa de suport, malalties o altres escenaris crítics. En definitiva, aquesta doble perspectiva sobre el sensellarisme, d'una banda, a escala macroeconòmica i d'altra psicosocial, resulta essencial per diferenciar quins són aquells factors causals que, segons el país, poden donar lloc a una situació de sense llar (Muñoz i Vázquez, 1998). Ubrich (2018), identifica un total de sis elements o motius que poden portar una persona a viure al carrer: en primer lloc, per causes estructurals relacionades, per exemple, amb el mercat de treball i les oportunitats econòmiques, el mercat immobiliari o els moviments migratoris. També, poden ser a causa de motius institucionals, els quals fan referència a aquelles situacions relacionades amb serveis socials, procediments institucionals o sistemes de protecció. En tercer lloc, l'autor

identifica els motius relacionals quan aquests esdevenen d'una situació familiar, i motius personals quan la causa està relacionada amb el nivell educatiu, l'edat, la situació de dependència o l'estat de salut, tenint en compte que aquests factors tenen arrels estructurals. Un altre motiu està relacionat amb la discriminació i aporofòbia, la qual es dona en situacions particulars que poden ser viscudes per persones migrants i alguns col·lectius minoritaris. Finalment, identifica l'estatus legal com una de les causes que també pot generar una situació de sensellarisme, on esmenta que el fet de no disposar d'una situació administrativa regularitzada pot incidir en l'exclusió social d'aquelles persones migrants, fent que aquesta situació les pugui portar a una situació de carrer.

Tot i que poden haver-hi desencadenants particulars que poden portar a una persona a aquesta situació, cal donar-li importància i entendre que aquesta, esdevé una conseqüència relacionada a la falta d'habitatge i a la inexistència de mecanismes públics que generin un parc d'habitatge social i assequible (Ubrich, 2018).

Com a forma per la millora de la comprensió i mesura del sensellarisme a Europa, la Federació Europea d'Associacions Nacionals que treballen amb Persones Sense Llar o FEANTSA, el 2005 va presentar la classificació ETHOS (European Typology on Homelessness and Housing Exclusion) a partir de les diverses definicions existents de sensellarisme, així com les diferents realitats que engloben la falta d'habitatge i que, a més, és una classificació àmpliament acceptada i sovint citada als països europeus (Busch-Geertsema, 2010 citat per Amore et al., 2011). D'altra banda, la categoria ETHOS intenta cobrir totes les situacions de vida que constitueixen formes de sensellarisme a Europa, en funció del control de les persones sobre les dimensions físiques, socials i legals de l'habitatge (Amore et al., 2011), entre els quals identifica quatre: persones sense sostre (persones que no compten amb un refugi o que dormen a la intempèrie), persones sense llar (persones amb un lloc on dormir, però que es troben temporalment a institucions o refugis), habitatges insegurs (amença d'exclusió severa a causa de lloguers insegurs, desnonament, violència domèstica) i habitatge inadequat (persones que viuen en autocaravanes en càmpings il·legals, habitatge inadequat, en condicions d'amuntegament extrem) (FEANTSA, 2005).

Si apropem l'òptica de les definicions del sensellarisme a aquelles institucions barcelonines que atenen a persones en situació de sense llar trobem que, d'una banda, institucions com Arrels Fundació (2025), parlen del sensellarisme segons la classificació ETHOS, determinant que no tenir una llar significa: haver de dormir al carrer o en un alberg, viure en una barraca o en un pis massificat, viure en institucions temporals com una presó o l'hospital i patir violència de gènere i haver de viure en un refugi per a dones. Altres institucions com Sant Joan de Déu - Serveis Socials (2025), que també visibilitza la classificació ETHOS en l'intent de cobrir totes les situacions i variants derivades de

l'exclusió residencial, esmenten que, parlar de sensellarisme és una manera de trencar amb l'ideari que les persones que viuen aquesta situació és perquè s'ho mereixen, i també suposa un reforç cap al discurs que són un grup o col·lectiu amb característiques especials. Quant al terme d'exclusió residencial, la institució determina que aquest pot fer que el focus estigui centrat en aquelles persones que tenien un habitatge i l'han perdut, invisibilitzant així a les persones que mai han tingut un habitatge i dormen al carrer. Finalment, s'esmenta que el terme sensellarisme no es tracta només d'una opció acadèmica, sinó també d'una opció política, en la qual diferencien el fet d'atendre a persones sense llar, de la lluita per acabar amb el sensellarisme.

2.2.3 L'impacte del sensellarisme en la salut i en el procés d'inclusió social

Abordant la conceptualització del sensellarisme des de la perspectiva de la salut, tenint en compte els determinants socials de la salut, s'observa l'existència de diverses desigualtats, com per exemple, l'efecte de les condicions residencials sobre la salut de les persones i famílies, o també, desigualtats sistèmiques que venen generades per la intersecció dels diferents eixos de desigualtat, així com el gènere, l'ètnia, la classe social o l'edat i que, en l'accés als recursos, es tradueix en un impacte directe sobre la salut de les persones (Botija et al., 2024) a causa de la llei de cures inverses, terme el qual assenyala que l'atenció mèdica es distribueix de manera inversament proporcional a les necessitats de la població a la qual es dirigeix (Tudor, 1971).

La salut i la falta d'habitatge són dos elements estretament connectats, ja que, d'una banda, tenir un mal estat de salut pot ser un element que contribueixi a la falta d'habitatge i, d'altra banda, la falta d'habitatge té un impacte significatiu sobre el benestar físic i mental de les persones (Barbu, 2023). De fet, les investigacions sobre la relació que existeix entre la salut i la falta d'habitatge, demostren que les persones que es troben en situació de sense llar, tenen més problemes de salut física i mental en comparació amb aquelles persones que compten amb un habitatge adequat i, a més, experimenten morts més prematures en comparació a la població en general on, en alguns països, hi ha 30 anys de diferència (Barbu, 2023). Sovint, les persones en aquesta situació residencial enfronten molts problemes de salut al llarg de la seva vida que es veuen agreujats per diversos factors així com la marginació, l'estigma social o la falta de recursos econòmics, la qual cosa dificulta l'accés a l'atenció mèdica i fa que, quan accedeixen, es doni l'atenció a malalties en etapes avançades que empitjora els pronòstics d'aquestes (Gómez et al., 2024). Són aquests problemes de salut els quals, en paraules de Gómez et al. (2024) "dificulta encara més la reinserció social" (p. 2), entre els quals, també afecta la disponibilitat de les persones per poder accedir a un procés d'inserció sociolaboral o en la recerca de feina.

2.3 Persones “sènior”, sensellarisme i inserció sociolaboral

En aquest darrer apartat del marc conceptual, s'aprofundeix sobre el que significa ser una persona sènior o gran quan es parla des de l'òptica de la inserció sociolaboral, la relació que hi ha entre el sensellarisme i la inserció sociolaboral i, finalment, aquells conceptes que tenen a veure amb el mercat laboral espanyol i les persones subjecte d'estudi, amb la finalitat de conèixer la realitat que les envolta per, d'aquesta manera, identificar quines són les barreres i dificultats amb què les persones majors de 50 anys en aquesta situació residencial es troben en el procés d'inserció laboral.

L'espectre dels grups poblacionals als quals afecta el sensellarisme no és homogeni, sinó que aquesta està conformada per una varietat de persones amb diferents característiques, de diferents orígens, edats, gènere, entre altres. Segons Sales i Porzio, (2024), l'anàlisi de la relació entre sensellarisme i envelliment pren importància, cada cop més, a causa de l'augment de l'esperança de vida, així com per l'expansió dels riscos socials per a les persones grans. Altrament, Om et al. (2022) alerten sobre la possible triplicació de la població en situació de sense llar major de 50 anys d'ara al 2030, on les causes es relacionen, d'una banda, amb factors estructurals com la inseguretat econòmica, l'erosió de les xarxes de suport social o el deteriorament prematur de les persones en situació d'exclusió social greu o de carrer (Sales i Porzio, 2024).

2.3.1 Persones grans des de la òptica del cicle vital i de la inserció socio-laboral

Quan es parla de persones grans així com de les edats en què aquesta es comprèn en el cicle vital, Erikson (1995) identifica que es tracta d'aquelles persones majors de 50 anys, i considera adultes a aquelles situades entre els 30 i 50 anys. D'altra banda, i en relació amb l'objectiu d'aquesta recerca, parlar de persones grans des de l'òptica de la inserció sociolaboral implica identificar a aquell grup de persones les quals tenen més dificultats en el moment d'insertar-se laboralment en relació amb la seva edat, el qual resulta un factor que dificulta l'accés al mercat laboral (Fundació Adecco, 2024).

La discriminació sistèmica que ha de fer front les persones majors de 50 anys quant a l'accés al mercat laboral és una realitat inqüestionable, que amb la persistència de prejudicis i estereotips difícils de combatre, porta a aquest grup poblacional a situacions d'atur de llarga durada que, sovint, es converteix en un accés precari i directe a la jubilació (Fundació Adecco, 2024). Aquesta realitat es pot observar en xifres, on les persones majors de 50 anys representen el 56% del total de persones que es troben en situació d'atur de llarga durada, que té un major pes sobre les persones migrants (CEAR, 2016), a diferència del 38% de la població general segons dades de l'Enquesta de Població Activa (Fundació Adecco, 2024).

Tot i que a Espanya existeix un marc normatiu regulador per evitar la discriminació laboral, la qual està penalitzada per llei, els prejudicis socials tenen un gran pes en el moment de

seleccionar a les persones quan es fan les candidatures. Fundació Adecco (2024) esmenta que, en moltes ocasions, les persones majors de 50 anys ni tan sols arriben a les entrevistes de treball, tot i que aquest és un moment decisiu per mostrar les competències i capacitats, però no sempre es dona l'oportunitat perquè, sovint, queden descartades automàticament en el moment de fer l'escrutini dels currículums. Altrament, també es destaca que, tot i que hi ha empreses que s'han adonat que són els prejudicis els quals impedeixen reclutar talent, deixant així places de treball sense cobrir, resulta fonamental transformar la mentalitat i els processos de les empreses així com de les persones que recluten, ja que no n'hi ha prou amb fer un canvi en el currículum, sinó també un canvi en el model de selecció (Fundació Adecco, 2024).

Segons la Fundació Adecco (2024), és important destacar les diferents situacions que porten a les persones majors de 50 anys o, sènior, a la recerca de feina. D'una banda, hi ha persones que han perdut el seu lloc de treball a la feina de tota la vida o d'altres que arriben després de llargs períodes d'inactivitat laboral. En aquesta recerca de feina, cal destacar la situació que viuen les persones migrants amb una situació administrativa irregular, les quals, la gran majoria, es veuen obligats a acceptar situacions d'explotació i precarietat laboral per poder sobreviure (CEAR, 2016). D'aquesta manera, a vegades, es presenten desactualitzacions en competències, o es genera un desconeixement quant a les noves formes de fer recerca de feina, que es tradueix en efectes directes sobre l'autoestima i redueix les oportunitats laborals, motius pels quals resulta imprescindible acompanyar a aquestes persones per dotar-les de competències i habilitats que les ajudin a mantenir o incrementar la seva qualificació per evitar la cronificació de la situació d'atur.

Fundació Adecco (2024), en la seva enquesta a 600 persones majors de 50 anys en situació d'atur, concreta que, el 93% de les persones vol treballar per poder fer front a les despeses bàsiques immediates, ja que l'atur condueix a viure dificultats financeres que genera estrès econòmic en aquelles persones majors de 50 anys, les quals, de vegades, han esgotat els seus estalvis així com les prestacions relacionades amb l'atur, fet que les porta a una situació crítica en què necessiten trobar una feina per cobrir aquelles necessitats bàsiques, com les despeses en l'alimentació, salut o habitatge. El 63,6% vol treballar per por a no poder acumular les cotitzacions necessàries per arribar a una pensió adequada o per complir amb els requisits de temps de cotització establerts per la Seguretat Social. Fundació Adecco (2024) esmenta que, a mesura que s'apropa l'edat de jubilació, es torna més important el fet de tenir una font d'ingressos estable per assegurar un futur econòmic sòlid. En tercer lloc, un 55% de les persones vol treballar per autorealitzar-se, ja que el treball no només és una font d'ingressos, sinó que també genera un sentiment d'autoestima i de propòsit, el qual resulta molt important a partir dels 50 anys, en especial, en aquelles situacions d'atur de llarga durada. Finalment, hi ha un 49% de les persones que destaca que l'atur comporta efectes psicològics, que poden conduir a situacions de

depressió, ansietat o aïllament social, fent així que el treball es constitueixi com una via per la millora del benestar emocional i de la qualitat de vida (Fundació Adecco, 2024).

2.3.2 Relació entre sensellarisme i la inserció sociolaboral

L'accés al treball és fonamental per l'autonomia de les persones així com per la seva independència econòmica. En el cas d'aquelles persones que es troben en una situació de vulnerabilitat, amb dificultats especials o en situació d'exclusió social, la inserció sociolaboral resulta un element que les condueix a la seva integració en la societat (Arribas, 2006), fent que l'accés al mercat de treball resulti un element imprescindible per aconseguir-ne aquesta inserció.

Rubio (2006), determina que, d'entre les persones que es troben en situació d'exclusió social, dintre de la qual es troben les persones sense llar, hi ha diverses dificultats que es transformen en barreres per l'accés al món laboral, així com per exemple: la falta d'habilitats socials i personals, les quals solen ser demandades dintre de les empreses així com per Recursos Humans, l'escassa formació i qualificació professional, l'alta desinformació sobre la situació del mercat laboral, desarrelament familiar, educatiu i/o social, l'absència o escassa experiència al mercat laboral regular, la falta d'autonomia personal i baixa motivació, l'autopercepció negativa, la pèrdua dels hàbits laborals així com les dificultats per fer front als nivells de productivitat de les empreses, entre altres. Tot i que la participació en el mercat laboral és una de les millors vies per aconseguir la inserció social i per prevenir l'exclusió, és necessari esmentar que aquest, per si sol, no és garantia d'èxit, ja que també necessita polítiques i d'acompanyament que el complementi, tal com ho són polítiques de protecció de les rendes, suport en habitatge, assessorament jurídic, així com l'acompanyament vital (Rubio, 2006). En aquesta mateixa via, trobem que Matulic et al. (2023) esmenta que, sovint aquesta solució tradicional com ho és la inserció laboral i la recerca d'habitatge, cada vegada es veu menys efectiva que en els darrers anys, que principalment es deu a la precarietat laboral a la qual es dirigeixen les persones, els salaris baixos i la curta duració de les contractacions, que es sumen a l'elevat preu del lloguer de l'habitatge.

2.3.3 Mercat laboral espanyol i les persones majors de 50 anys

Pel que fa al mercat laboral, aquest es podria definir com la unió entre l'oferta i la demanda de treball en un país o regió, i es tracta d'un punt de trobada entre aquelles ofertes de feina disponibles i les persones que cerquen una feina. Aquest punt de trobada entre l'oferta i la demanda genera el marc de nivell d'ocupació o atur en el país o regió en concret, i també, és l'espai on es reflecteixen les oportunitats existents tant per les activitats privades com públiques (Arranz, 2022).

En primer lloc, cal esmentar que Espanya es tracta d'un país desenvolupat que forma part de la Unió Europea així com de l'Organització per la Cooperació i Desenvolupament Econòmic o OCDE (Serrano et al., 2024), la qual té com a objectiu promoure polítiques que millorin el benestar social i econòmic de la població mundial. Analitzant el mercat laboral espanyol, trobem que hi ha tres elements necessaris d'esmentar i determinar: la població activa, les persones en situació d'atur i, finalment, quines són les característiques de l'ocupació. Pel que fa a la població activa, aquesta es refereix a les persones en edat legal de treballar que, o bé estan treballant o estan fent una recerca activa de feina i, a més, dintre de la població activa es troben aquelles ocupades i aturades (Moral, 2022. INE, 2024). La població aturada fa referència a aquelles persones que estan en edat de treballar, que anteriorment han tingut una feina, que es troben disponibles per treballar o que busquen una feina de manera activa (INE, 2024).

Pel que fa a les característiques del mercat laboral espanyol, aquest es caracteritza per una taxa d'atur elevada que, en èpoques de recessió, sol duplicar la mitjana europea. Tot així, gràcies al comportament procíclic de la població activa, on en èpoques d'expansió tendeix a créixer i, en èpoques de recessió, tendeix a disminuir, aquest mostra una capacitat notable per la creació de llocs de feina en etapes expansives tot i que aquestes són poc persistents i que es destrueixen molt ràpidament en etapes de recessió, el qual és un comportament del mercat que s'explica per la falta de flexibilitat en els contractes indefinits que comporta a abusar dels contractes temporals i que situa a Espanya com un dels països de la Unió Europea amb major taxa de temporalitat (Moral, 2022). Un dels altres elements que caracteritza al mercat espanyol i que ha suposat una progressió de l'ocupació en l'economia estatal, ha sigut la mà d'obra migrant, que ha donat cobertura, fonamentalment, a feines amb poca qualificació així com en sectors intensius en mà d'obra, tal com ho és la construcció i el treball en llars (Moral, 2022), i que, l'any 2024, ha representat un 16,71% del total de la població ocupada (INE, 2024). Quant a l'impacte de la pandèmia en el mercat laboral, aquest va provocar un increment en la taxa de població aturada, la qual no s'ha donat en altres països de la zona euro, i que es correspon amb el fet que a Espanya, a diferència de la resta de països europeus, el turisme és un sector rellevant (Moral, 2022).

Quant a les persones majors de 50 anys, el qual, tal com s'ha mostrat anteriorment, es tracta d'un grup de població especialment vulnerable quant a la inserció sociolaboral, a Espanya un gran percentatge d'empreses i organitzacions tendeixen a rebutjar la contractació de persones grans. Fundació Adecco (2024) determina que, segons la seva enquesta, el 83% dels gerents de RRHH no ha reclutat a cap persona més gran de 55 anys en el darrer any, i el 40% d'aquests professionals admeten que descarten els currículums de professionals majors de 55 anys. A més, el 51,7% de les empreses espanyoles informen de l'existència d'obstacles per la incorporació de persones més grans de 45 anys als seus equips de treball. Finalment, cal destacar que quan aquestes persones acaben en situació

d'atur, tenen moltes més dificultats per trobar una nova feina que la resta de persones aturades, especialment si el nivell de qualificació és baix (Rodríguez et al., 2024). D'altra banda, la Fundació Adecco (2024) determina que les persones majors de 50 anys desocupades, necessiten treballar amb urgència, però són conscients de les dificultats que presenta l'actual mercat laboral. És per això que, en els darrers anys, hi ha hagut un canvi de mentalitat que ha fet que aquesta població sigui més flexible i oberta a treballar en altres sectors o posicions o, fins i tot, acceptar feines amb una qualificació menor. Tot i que aquesta flexibilitat és creixent, necessita un mètode i eines que siguin eficaces per la recerca de feina, també s'ha de dissenyar itineraris personalitzats i abordar la part emocional, ja que, sovint, aquestes persones tendeixen a desconfiar de les seves capacitats, per la qual cosa resulta imprescindible treballar la confiança i seguretat.

3. Marc contextual

A continuació, es presenta el marc contextual d'aquest treball d'investigació, en el qual s'ha abordat quin és el context actual sobre les diverses dimensions que envolten la problemàtica, amb la finalitat de fer una primera aproximació real a la problemàtica escollida. D'aquesta manera, el marc contextual pretén abordar els diversos objectius específics a partir d'un abordatge teòric sobre la realitat del sensellarisme a la ciutat de Barcelona, els tipus d'atenció que es porta a terme des de la XAPSLL, així com la situació actual a la ciutat de les persones majors de 50 anys en situació de sensellarisme. L'abordatge teòric sobre el context pren importància, ja que permet, d'una banda, contextualitzar la problemàtica esmentada a una zona geogràfica en concret, en aquest cas a la ciutat de Barcelona, així com a una població concreta, és a dir, sobre les persones majors de 50 anys regularitzades o en procés de regularització, i la situació sobre la inserció sociolaboral d'aquesta població a la ciutat de Barcelona.

3.1 El sensellarisme a la ciutat de Barcelona

En aquest subapartat es presenta una anàlisi teòrica sobre l'actual perfil demogràfic de les persones sense llar que viuen a la ciutat de Barcelona i que són ateses per la XAPSLL. D'aquesta manera, a més d'abordar quin és el context de la població en qüestió a la ciutat, també es pretén abordar un dels objectius específics el qual pretén identificar la quantitat de persones que es troben en procés de regularització.

Des de l'any 2008 la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar (o XAPSLL a partir d'ara), ha fet recomptes periòdics sobre aquelles persones que es troben en situació de sensellarisme i que, o bé dormen al carrer, o en recursos residencials de la xarxa. Si fem una vista sobre l'evolució de la població sense llar a Barcelona, aquesta ha anat augmentant de manera progressiva al llarg dels anys. En el recompte de l'any 2024 es va identificar que hi havia

1245 persones dormint al carrer, 260 que pernocten en assentaments irregulars en solars i 2860 persones que residien en recursos de la XAPSLL com per exemple, centres residencials, pisos d'inclusió o altres allotjaments en el marc de l'acompanyament social que porten a terme les entitats de la xarxa i els serveis socials municipals (Sales i Porzio, 2024). Segons dades en el recompte de l'any 2023, es va observar que el 87% de les persones que dormien al carrer eren homes, el 9% eren dones, 1,3% eren trans i 1,3% de gènere no binari (Fundació Arrels, 2023).

3.1.1 Perfil demogràfic de les persones ateses per la XAPSLL

En primer lloc, segons la diagnosi de la XAPSLL l'any 2024, els recursos de la XAPSLL estaven conformats per centres residencials (50,5%), pensions o habitacions (25,5%) i pisos (24%). Quant al perfil de persones ateses als recursos de la XAPSLL durant el 2024, s'ha identificat que el 54% van ser homes, el 29% dones, el 16,7% homes menors de 18 anys i el 0,3% persones de gènere no binari. D'aquestes, el 31,3% van ser persones d'edats compreses entre els 31 i 50 anys, sent aquest el grup d'edat amb major presència, seguidament del 23,9% de les persones situades entre els 51 i 65 anys. El 22% van ser persones entre els 18 i 30 anys, el 14,1% van ser menors de 18 anys i el 8,6% persones majors de 65 anys. Amb relació a l'origen d'aquestes, el 58,4% eren persones d'origen extracomunitari, el 28,5% nacionals i el 9,9% d'origen comunitari i, quant a la situació administrativa, el 30,5% tenien una situació administrativa irregular, el 27,9% una regular, el 3,1% havien presentat una sol·licitud de protecció internacional i el 0,04% una situació d'apatrídia. Finalment, quant als ingressos econòmics, el 46% de les persones ateses per la XAPSLL l'any 2024 no tenien ingressos, el 13,3% tenien ingressos procedents d'activitats remunerades i/o salaris, el 10,4% rebien la renda garantida de ciutadania, el 9,9% rebien pensions per incapacitat, jubilació (contributives i no contributives), el 5,7% rebien ingressos d'origen desconegut, el 5,3% rebien altres ajudes públiques, el 3,2% ajudes d'entitats socials, el 2,5% rebien ingressos procedents de l'ingrés mínim vital, 1,3% rebien prestacions o subsidis per desocupació, 1,2% percebien pensions d'invalidesa de la seguretat social, 1% rebia ajudes familiars o d'amistats i el 0,2% rebien ingressos procedents de demanar almoïna (Sales i Porzio, 2024). Altrament, també resulta necessari esmentar el nombre de persones que es troben fora de l'atenció de la XAPSLL i que dormen als carrers de Barcelona, ja que, després, aquestes persones, o la gran majoria, seran ateses pels recursos de la xarxa. Segons la Fundació Arrels (2023), l'any 2023 es va identificar que hi havia 1384 persones dormint al carrer, de les quals el 87% estava conformat per homes, el 9% es van identificar com a dones, l'1,3% com a dones trans i l'1,3% com a persones de gènere no binari. Del total de persones identificades, es va identificar que la mitja d'edat estava en els 43 anys i que, finalment, del total de persones en situació de sensellarisme als carrers, el 74% procedia d'altres països i el 26% eren persones nascudes al territori.

Els recursos que donen una resposta residencial al sensellarisme ha augmentat, passant de 1230 places l'any 2011 a 2860 places l'any 2024. Segons Sales i Porzio (2024), aquesta inversió tant pública com privada, ha servit perquè moltes persones puguin sortir d'aquesta exclusió residencial i també, per contenir l'increment del sensellarisme de carrer, però, tot així, no ha aturat l'augment de persones que dormen al ras, situació la qual s'ha vist accentuada després de la pandèmia de la COVID-19 l'any 2020. D'altra banda, la pandèmia va facilitar l'afegiment de 549 dispositius extraordinaris d'acollida per facilitar el confinament de persones sense llar durant l'emergència sanitària, dels quals, alguns es van convertir en projectes estables que es van incorporar a l'oferta de recursos de la ciutat exceptuant aquells més massius (Sales i Porzio, 2024).

3.1.2 Causes de les situacions de sensellarisme a Barcelona

Tal com s'ha esmentat anteriorment, parlar sobre les causes que provoquen situacions de sensellarisme és tenir en compte factors complexos, entre els quals es troben les qüestions estructurals així com les característiques personals. En el cas de la ciutat de Barcelona, són diversos els elements que interaccionen entre si que fa que emergeixi aquesta situació residencial. En primer lloc, segons Porcel et al. (2022), s'ha de tenir en compte el fort increment dels preus de l'habitatge, els quals han seguit una tendència alcista no només a Barcelona, sinó també en tot l'estat, especialment agudes a les grans ciutats. A més aquesta escalada de preus també ha sigut una conseqüència de diversos fenòmens com: la financerització de l'habitatge, l'auge dels pisos turístics i la baixa inversió pública en polítiques d'habitatge, els quals ha allunyat cada cop més els ingressos de les llars i els preus de l'habitatge (Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona, 2020).

En segon lloc, un element que també explica les causes del sensellarisme a la ciutat es tracta de la situació socioeconòmica de les llars, les quals han patit dues crisis econòmiques greus (una financera i una altra pandèmica), en poc més d'una dècada. Aquests escenaris han fet que els nivells de pobresa de l'àrea metropolitana de Barcelona es mantinguin elevats, i que afecten especialment la població infantil i jove, la classe treballadora i la població migrant, al mateix temps que també ha fet que les situacions de pobresa més extrema tendeixin a cronificar-se (Cruz et al., 2021). Davant aquesta situació, l'increment dels lloguers així com el dèficit estructural d'habitatge per destinar a polítiques socials, resulten particularment lesius per aquelles llars amb menys recursos econòmics (Porcel et al., 2022). Quan aquells casos més greus d'exclusió residencial, cal tenir en compte els efectes que genera la llei d'estrangeria, ja que, les persones amb una situació administrativa irregular, es veuen direccionalitats cap a una espiral d'exclusió social que, sovint, implica una impossibilitat d'accedir a un habitatge digne (Sales, 2019).

En altres moments de la història del sensellarisme a Barcelona, les explicacions estaven més relacionades amb les addiccions, però aquesta tendència ha canviat, ja que els i les

representants d'entitats i equipaments coincideixen que en els darrers anys s'ha observat que la problemàtica inicial que dona com a conseqüència aquesta situació de sensellarisme, està relacionat amb la pèrdua de la feina i l'habitatge (Sindicatura de Greuges de Barcelona, 2020). De manera més concreta, en el diagnòstic de l'any 2022 sobre la situació de sensellarisme a Barcelona, es va identificar que, del total de persones enquestades que estaven en seguiment i feien ús dels recursos de la XAPSELL, un 70,8% es van quedar sense llar a causa de problemes econòmics com la falta de diners, la denegació d'ajuts econòmics o l'esgotament dels estalvis, entre altres. Seguidament, el 63,3% es va quedar sense llar per problemes laborals com la pèrdua de la feina, el canvi en les condicions laborals, etc. Un 29,2% a causa dels problemes relacionats amb la situació administrativa, un 26% a causa de problemes relacionats amb el manteniment de l'habitatge com desnonaments, finalització del contracte de lloguer, pujada de lloguer, etc. I finalment, un 26% a causa de problemes familiars o ruptura conjugal (Sales, 2022; Fundació Arrels, 2023).

Tot i que hi ha hagut un augment en els recursos disponibles per donar resposta a la problemàtica del sensellarisme, les polítiques reactives articulades per les administracions locals així com per entitats socials, troben els seus límits en les regulacions dels mercats laborals així com amb les regulacions del mercat d'habitatge i, també, amb la cobertura limitada de les prestacions de la Seguretat Social i amb les polítiques d'estrangeria, que són àmbits que queden lluny del marge de decisió municipal, però que tenen un impacte directe sobre les condicions de vida d'aquelles persones amb rendes més baixes (Sales, 2022).

3.2 L'atenció al sensellarisme a la ciutat de Barcelona

En aquest apartat, s'ha abordat quins són els models d'atenció al sensellarisme que es porten a terme a la XAPSELL a la ciutat de Barcelona, així com quin és el paper que pren el treball social dintre de la XAPSELL i en el procés d'acompanyament i, més concretament, sobre què és un centre residencial d'inclusió així com la contextualització d'aquest dintre del circuit d'atenció al sensellarisme a Barcelona. D'aquesta manera, els següents subapartats pretenen abordar diversos objectius específics, així com l'aproximació a analitzar el procés d'acompanyament que fa el treball social.

A Barcelona l'atenció que es porta a terme cap al col·lectiu de persones sense sostre i sense llar té un recorregut històric que inicia l'any 1985 amb el naixement del programa municipal d'atenció social a aquest col·lectiu, any a partir del qual es van vertebrar una sèrie d'accions que van enfortir la xarxa d'atenció que hi havia, a través de convenis amb entitats socials que actuaven a la ciutat i d'un augment de recursos residencials. No va ser fins al 2005 quan es va iniciar una nova etapa en l'atenció al sensellarisme a la ciutat amb l'aprovació del pla municipal per a la inclusió social de Barcelona entre els anys 2005 i 2010, a partir

de les indicacions del Consell de la Unió Europea que, com a resultat, va crear la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar o XAPSLL l'any 2005 (Matulic et al., 2023).

3.2.1 L'atenció a les persones sense llar a la XAPSLL

La XAPSLL es va constituir com un exemple de treball coordinat públicoprivat a l'estat espanyol, que en el desenvolupament de la Llei 12/2007 de Serveis Socials, i del Decret 142/2010, d'11 d'octubre, de regulació de la Cartera de Serveis Socials, es té en compte i s'inclou en la previsió de recursos i dispositius que s'engloben en el primer nivell d'atenció social per a persones en situació de sense llar (Matulic et al., 2023). Segons la XAPSLL (2015) aquesta es va constituir:

amb la finalitat d'enfortir la capacitat d'organització de la ciutat per tal de que, amb la màxima col·laboració i representativitat d'entitats i/o organitzacions, s'acompanyi a les persones sense llar en un procés de recuperació de la màxima autonomia personal, incentivant la detecció i vinculació d'aquestes persones als recursos existents. (p.2)

Altrament, també s'esmenta que la xarxa pretén contribuir a la millora de la capacitat de resposta dels serveis que es garanteixen per aquesta població, reforçant les capacitats globals de la ciutat per atendre aquelles situacions més diverses i complexes, establint i ampliant el conjunt i la col·laboració entre el sector públic i les entitats socials (XAPSLL, 2015). De manera més concreta, la XAPSLL presenta una sèrie d'objectius generals dirigits a compartir coneixement, experiències i informació, tot estimulant la reflexió, l'anàlisi i el diàleg, també, pretén actuar de manera conjunta i coordinada a través de projectes concrets, donar impuls a la innovació i, finalment, sensibilitzar el teixit social i la ciutadania. La xarxa està conformada per un total de 38 recursos propis, tot i que també existeixen recursos de naturalesa concertada amb l'Ajuntament de Barcelona i tenen diferents nivells d'atenció. En primer lloc, trobem que hi ha 3 grans blocs de recursos: aquells serveis residencials d'estada temporal, allotjaments temporals i serveis d'atenció social i acompanyament en habitatges. Dintre dels serveis residencials trobem que hi ha els centres de primera acollida, els centres d'atenció bàsica i els serveis d'inserció, dintre del qual es troba el Centre Residencial d'Inclusió, o CRI a partir d'ara, Hort de la Vila. Seguidament, trobem que, quant als allotjaments temporals, hi existeixen allotjaments pont a pis d'emergència, també pisos d'inclusió i allotjaments individuals amb serveis col·lectius. Finalment, quant als serveis d'atenció social i acompanyament en habitatges, trobem l'existència del programa Housing First.

3.2.2 Model d'atenció al sensellarisme a Barcelona i el paper del Treball Social a la XAPSL

Barcelona és una ciutat europea que disposa de diversos models d'atenció al sensellarisme centrat en la referència de "cadena integrada", que consisteix en l'agrupació de serveis que estan orientats a l'autonomia de manera integrada i coordinada. La lògica que s'aplica es centra en el model d'escala o transició, la qual està caracteritzada per tractar-se d'un model gradual i processal en la intervenció social, així com en la provisió de recursos, la qual van des de l'atenció a les primeres necessitats, seguit d'allotjament temporals breus, recursos intermedis, fins a l'adjudicació de recursos finalistes (Matulic et al., 2023), tal com ho és el CRI Hort de la Vila. L'òptica d'aquest model està pensat per assolir una sèrie d'objectius que parteix de la situació en què s'inicia, tot seguint un camí que és predeterminat i homogeni per a totes les persones i que, en resum, és un trajecte amb un punt d'arribada i un de sortida, i que ha de ser realitzat per totes les persones que hi accedeixen a la xarxa en tota la seva extensió (Matulic et al., 2023). Altrament, també cal tenir en compte models diferents d'aquest esmentat, tal com ho és el model Housing First, el qual va ser un model desenvolupat a la dècada de l'any 1990 per donar atenció a aquelles persones que viuen una situació d'especial de dificultat, i a qui el sistema tradicional d'atenció en escala no és capaç de donar resposta, així com per exemple, a persones en situació de sensellarisme amb un problema de salut mental o problemes d'addicció (Tsemberis, 2010 en Panadero et al., 2021). Aquest model, a diferència del model d'escala, parteix de la base en què l'habitatge individual és el punt de partida, i que ha de ser estable i independent de les persones que accedeixen al programa i que, per conseqüència, reconeix l'habitatge com a un dret fonamental (Panadero et al., 2021). Quant al model d'escala, el qual és el que segueix el CRI Hort de la Vila, tot i que parteix d'un punt d'inici i un final, afegeix l'element d'establir durant el trajecte una sèrie de fases o etapes, les quals queden definides per l'evolució de la persona en el procés d'intervenció, d'acord amb uns objectius intermedis que determinen les institucions o l'equip de professionals i que, a la vegada, impliquen la utilització d'una diversitat de recursos segons el moment concret del procés en què es trobi la persona usuària (Matulic et al., 2023).

D'aquesta manera, es podria entendre que el model d'escala permet visualitzar el procés d'intervenció com un procés o bé de pujada o bé de baixada. El de pujada, sent aquest en sentit positiu, es donaria quan la persona assoleix els objectius marcats i, per tant, està en procés de millorar la situació i, al contrari, un procés de baixada es referiria a no assolir els objectius i l'empitjorament de la situació (Matulic et al., 2023).

Pel que fa a la importància que pren el treball social en la XAPSL, Matulic et al. (2023) esmenten que, com a professionals, estem al costat de les persones per acompanyar-les, per donar eines i empoderar-les perquè siguin capaces de no recórrer a la nostra presència i que, en el cas de les persones sense llar, es tracta d'un deure ètic, ja que aquesta és la

màxima expressió de la pobresa. De manera més concreta, els autors situen la professió en espais d'equips multidisciplinaris, els quals també estan conformats per professionals de l'educació social i de psicologia, que s'encarreguen d'acompanyar a les persones en els seus itineraris d'inserció. També, segons la finalitat de l'equipament en qüestió, s'incorporen altres perfils com professionals d'integració social, d'inserció sociolaboral i monitors o monitores. Pel que fa al primer nivell d'atenció, aquest es refereix als equips d'atenció de carrer, de primera acollida i tractament (tal com ho és el Servei d'Inserció Social o SIS, i el Servei d'Inserció Social de Famílies amb Menors o SISFAM). Aquests dispositius es coordinen amb altres de primera línia, tal com ho són els Serveis Socials Bàsics de Territori o SSBT, el Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona o CUESB, i altres equips i xarxes de l'atenció social i sanitària de la ciutat. Entre aquests recursos es destaquen els Equips de Salut Mental per Persones Sense Sostre o ESMESS, el qual està format per professionals sanitaris procedents de la psiquiatria, psicologia i l'infermeria (Matulic, 2019). El SIS atén a persones i famílies que es troben en una situació inicial, avançada o consolidada de desarrelament social, i està organitzat per equips professionals de carrer, equips de primera acollida i equips de tractament, conformat per professionals del treball social, de l'educació social i de psicologia. Quant als equips de carrer, aquests actuen arreu de la ciutat i la seva intervenció està orientada a la vinculació de les persones sense llar als recursos de la xarxa específica d'atenció, així com a la seva adherència als plans de treball individualitzats, a la millora dels hàbits, a la informació, orientació i seguiment dels diversos aspectes relacionats amb les dificultats que poden trobar-se les persones sense llar a la ciutat de Barcelona (Matulic, 2019).

Matulic et al. (2023) determinen que és l'equip professional, entre el qual es troba el treball social, qui es responsabilitza de la valoració sobre la situació de la persona, en quin punt del procés es troba aquesta, així com quins són els recursos que cal utilitzar que, a la vegada, depèn de la valoració que faci el mateix equip sobre el compliment dels objectius, ja que, per exemple, si l'evolució del procés no és positiva o existeixen retrocessos es pot entendre que la persona usuària no està aprofitat el recurs en la seva integritat, fent que aquesta el perdi i, per conseqüència, hi hagi una reducció del grau d'autonomia en la presa de decisions de la persona. D'altra banda, en cas que l'evolució sigui positiva, entenent que la persona compleix tant amb els objectius establerts per la fase en què es troba, així com amb els requisits, es poden donar derivacions a altres recursos. Per exemple, en una primera atenció, si la persona compleix amb els criteris, pot ser derivada pel SIS a un recurs de primera acollida on, si la seva evolució és positiva, podria ser derivada a un CRI, d'aquí podria accedir a habitatges temporals i, finalitzat el procés, es podria accedir a un habitatge propi (Matulic et al., 2023).

Els autors esmenten que el model que es porta a terme a Barcelona, es tracta d'un model que posa la responsabilitat de la gestió dels recursos en el/la professionals o l'equip

professional, així com en la valoració que fan del seguiment del pla de treball de la persona usuària, fent que aquestes segueixin una trajectòria esglaonada en l'accés als recursos. Altrament, des d'aquest model teòric, els treballadors i treballadores socials estableixen com a principals objectius en la intervenció el manteniment de l'ordre social, així com l'ajuntament al funcionament de la societat. També, estableixen amb les persones que atenen una relació "d'experts" i de guia en tot el procés (Matulic et al., 2023).

Les crítiques sobre aquest model se centren, sobretot, en la manca de reconeixement del dret a l'habitatge. Els processos d'integració de les persones en situació de sense llar es troben condicionats pel compliment i superació dels objectius i normes dels recursos en qüestió, fent que el mateix model que s'implementa resulti una barrera més per l'obtenció d'un habitatge. D'altra banda, hi ha crítiques centrades en el fet que el model té poca adaptació a les necessitats individuals específiques que poden arribar a presentar les persones al llarg dels processos d'exclusió social. Finalment, hi ha crítiques dirigides a la temporalitat i la rigidesa que caracteritza els recursos/serveis, que fa que no proporcioni l'estabilitat necessària per fer front a les problemàtiques que envolten a les persones, fent així que les situacions d'exclusió social es perllonguin, tenint uns costos alts pel sistema (Matulic et al., 2023).

3.2.3 L'acompanyament al sensellarisme des del Treball Social

Matulic et al. (2023) esmenten que hi ha dos bases fonamentals en què s'articulen les intervencions socials en l'àmbit del sensellarisme: la proximitat i l'acompanyament social. Pel que fa a la proximitat, aquesta s'entén com una forma d'actuació proactiva, construïda conjuntament "amb" i el més "a prop possible" de la persona (Roche, 2007 citat per Matulic et al., 2023). Actualment, la intervenció amb persones que es troben en una primera fase de desarrelament social, incorpora aquesta perspectiva des d'un vessant socioeducatiu desenvolupat per professionals procedents de diverses disciplines, com des de l'educació o el treball social (Matulic et al., 2023). Pel que fa al segon terme base, primerament cal diferenciar-la del concepte "intervenció social", ja que aquest pot suggerir una sèrie d'estratègies i tècniques orientades a les capacitats, autoritat i habilitats professional s dirigides a aconseguir aquells objectius que el/la professional hagi plantejat, minvant així la capacitat de decisió de la persona. En l'acompanyament social, la persona que és atesa es troba al centre forma part d'un exercici de transformació que vincula a diferents actors socials amb persones que, per diversos motius, no poden exercir els seus drets amb autonomia (Matulic et al., 2023). Viscarret (2007) determina que aquest acompanyament, s'allunya d'un exercici de vigilància o protecció, ja que ha d'afavorir l'empoderament de les persones, el canvi i la seva participació social i, per fer-ho, ha d'haver-hi com a base una relació de confiança entre el/la professional i la persona atesa, on se l'ha de reconèixer com a protagonista del seu procés i ha de ser acompanyada en el descobriment de recursos, potencialitats i capacitats.

Aquest procés d'acompanyament social és dinàmic i compta amb diverses fases que s'inicien a partir de la construcció de la relació d'ajuda, que té com a objectiu principal produir canvis. A partir de l'acollida, el/la professionals del treball social estableixen un vincle que permet començar itineraris que es comparteixen amb les persones a qui s'acompanya, desplegant una relació horitzontal i de proximitat, fent així que el/la professional del treball social es converteixi en facilitador del procés i referent del cas (Matulic et al., 2023).

3.2.4 Els Centres Residencials d'Inclusió

Sant Joan de Déu Serveis Socials (2023) esmenta que els CRI són espais on les persones en situació d'exclusió social que venen derivades dels serveis socials de l'Ajuntament de Barcelona, veuen cobertes les seves necessitats bàsiques, i des d'on es pot treballar tant la reinserció social com la laboral, així com la salut física o mental o la recuperació dels vincles familiars. En aquests, els equips de treball estan conformats per professionals d'integració, educació i treball social, que s'encarreguen d'acompanyar a cada persona segons les necessitats que presenti per tal d'assolir els seus objectius vitals.

Aquests centres consideren primordial el fet de preservar la intimitat de cada persona i que cadascun se senti respectat en els seus costums. És per aquest motiu que els CRI disposen d'habitacions individuals, i ofereixen serveis adaptats a les necessitats de les persones que hi resideixen, així com activitats al centre, menús de menjador variats, horaris d'entrada i sortida adaptats a la situació personal de cada persona i, a més, també s'encarreguen d'oferir assessorament laboral, psicològic i derivacions a altres entitats amb què treballen en xarxa amb l'objectiu que les persones que s'atenen puguin resoldre dificultats específiques (Sant Joan de Déu Serveis Socials, 2024).

De manera més concreta, el CRI Hort de la Vila, que és un centre concertat amb l'Ajuntament de Barcelona, es tracta d'un centre especialitzat en la millora de la salut així com de les habilitats socials i comunicatives. L'any 2023 estava conformat per un total de 116 places, en les quals va atendre a un total de 181 persones on la mitjana de temps d'estada van ser de 373 dies. D'aquestes, el 45% van finalitzar la seva estada amb una situació administrativa irregular, el 88% amb ingressos econòmics, el 85% amb una solució residencial, el 23% amb algun grau de discapacitat superior al 33%, i el 21% amb feina. Al CRI Creu dels Molers, que també es tracta d'un centre concertat amb l'Ajuntament de Barcelona, és un centre especialitzat en la insertabilitat i capacitació sociolaboral. El 2023 va comptar amb 52 places, on va atendre un total de 86 persones on la mitjana de temps d'estada van ser 290 dies. D'aquestes, el 58% van finalitzar la seva estada amb una situació administrativa irregular, el 79% amb ingressos econòmics, el 65% amb una solució residencial i el 63% amb feina. Finalment, pel que fa al CRI La Llabor, aquest es tracta d'un

centre també concertat amb l'Ajuntament de Barcelona, que compta amb la col·laboració de la Fundació Ared, i està especialitzat en l'apoderament de la dona i altres col·lectius vulnerats pel seu gènere, identitat i/o orientació sexual, des d'on s'aborden les noves masculinitats. L'any 2023 va comptar amb 40 places on van atendre 56 persones, amb un temps d'estada de 332 dies de mitjana. D'aquestes persones, el 66% va finalitzar la seva estada amb una situació administrativa irregular, el 67% amb ingressos econòmics, el 61% amb una solució residencial i el 74% amb un itinerari formatiu actiu o finalitzat (Sant Joan de Déu Serveis Socials, 2023).

Tot i que els esforços i recursos destinats a les persones en situació de sensellarisme no ha parat de créixer en els darrers anys per part de l'Ajuntament de Barcelona així com de les entitats socials, la qual cosa ha fet que hi hagi més persones dormint en recursos residencials, l'experiència en els centres residencials demostren que encara que una persona pugui tenir feina i uns ingressos estables, aquests no resulten suficients per poder garantir el benestar social de les persones (Matulic et al., 2023). S'estima que, als centres residencials presentats anteriorment, tot i que el 37% de les persones que es van atendre tenien un treball o ingressos regulars, aquests no van poder abandonar el recurs a causa de la precarització del mercat laboral i dels preus de l'habitatge i que, segons la XAPSLL, cada vegada hi ha més dificultats perquè les persones sense llar accedeixin a un habitatge de lloguer o una habitació, malgrat tenir ingressos econòmics (Matulic et al., 2023). Aquesta tendència es pot veure reflectida en la comparació de dades relacionades amb la població sense llar allotjada als recursos de la xarxa on, l'any 2012, només el 4,1% de les persones ateses comptava amb ingressos procedents del treball (Sales, 2012), xifra que es va triplicar cinc anys després, arribant al 14,15% de la població atesa l'any 2017 (Guijarro et al., 2017).

3.3 Situació actual de les persones sense llar majors de 50 anys a Barcelona

En aquest cas, es presenta l'anàlisi teòrica sobre quina és la situació actual, és a dir, el context, que envolta a les persones en situació de sensellarisme majors de 50 anys, a la ciutat de Barcelona, mitjançant, primerament, el perfil d'aquesta població, així com les dificultats d'accés a l'habitatge per la població sense llar, la qual cosa, també pretén abordar l'objectiu específic dirigit a analitzar la relació que hi ha entre l'èxit de la inserció laboral i la sortida del centre a una alternativa residencial. Aquest aproximament teòric resulta imprescindible per comprendre quines dificultats identifiquen els autors i autores per, després, poder-ho contrastar amb l'experiència de les persones subjecte d'estudi.

Tal com s'ha comentat al tercer apartat d'aquest treball, l'anàlisi de la relació entre el sensellarisme i l'envelliment pren importància a causa de l'augment de l'esperança de vida, l'expansió dels riscos socials per a les persones grans (Sales i Porzio, 2024), així com una possible triplicació de persones sense llar majors de 50 anys al 2030 (Om et al., 2022). Del

total de persones sense llar que es trobaven entre els 51 i 65 anys, i que van ser ateses per algun dels recursos de la XAPSELL al 2024, van representar el 23,9% de la població total (Sales et al., 2024) sent el segon grup amb major presència entre les persones sense llar a Barcelona, així com un grup poblacional amb una edat que fa que s'enfrontin a la discriminació sistèmica en l'accés a la feina (Fundació Adecco, 2024), la qual pren importància per la reducció de possibilitat d'aconseguir ingressos econòmics per l'accés a un habitatge.

3.3.1 Perfil de la població major de 50 anys atesa als recursos de la XAPSELL

En el diagnòstic sobre sensellarisme l'any 2024, es va identificar que, de les persones sense llar ateses pels recursos de la XAPSELL, d'aquelles que tenien entre els 51 i 55 anys, el 50,7% s'allotjaven a centres residencials, el 46,5% en pisos i només el 2,8% en pensions o habitacions. D'aquelles que es trobaven entre els 56 i 60 anys, el 44,7% d'aquestes eren a centres residencials, el 53,2% a pisos i el 2,1% en pensions o habitacions. De les persones entre els 61 i 65 anys, el 45% s'allotjava en centres residencials, el 52,6% en pisos i el 2,3% en pensions o habitacions. Quant al grup de persones situades entre els 66 i 70 anys, el 32,1% s'allotjava a centres residencials, el 66,1% en pisos i l'1,8% en pensions o habitacions (Sales i Porzio, 2024). Tal com es veu, les persones sense llar que es situen entre els 51 i 55 anys tenen una major representació als centres residencials que no pas la resta de la població identificada. A més, també s'ha observat una tendència a la disminució de l'ús dels centres residencials a mesura que augmenta l'edat de les persones. Aquesta tendència s'explica perquè, el fet d'envellir dona l'oportunitat d'accedir al sistema de protecció dirigit a l'envelliment, on es pot fer valdre el dret a una pensió, contributiva o no, així com a recursos residencials de la cartera de serveis especialitzats (Sales i Porzio, 2024).

Quant a l'origen de la població atesa als recursos de la XAPSELL, tal com s'ha vist anteriorment, hi ha una sobrerrepresentació de persones d'origen extracomunitari (58.4%) amb situacions administratives irregulars (30.5%), que ha anat augmentant de manera progressiva en les darreres dècades. La dificultat d'accés a l'habitatge està relacionat amb la inestabilitat dels ingressos, la insuficiència d'aquesta, i els preus dels pisos cases o habitacions. El fet d'arribar a territori europeu des de països on les rendes són baixes, suposa una acumulació de desavantatges significatius per l'accés a una solució residencial estable, on la precarietat laboral i la irregularitat de les relacions laborals exclou a aquestes persones d'aquells mecanismes de protecció basats en les cotitzacions a la seguretat social, deixant en evidència que: sense recursos econòmics suficients i estables en el temps, és molt complicat accedir al lloguer d'un habitatge en el mercat ordinari i, també, que la irregularitat administrativa i la limitació dels drets de ciutadania agreuja aquesta situació, a causa de la impossibilitat d'accés al mercat laboral així com d'una efectiva regularització (Sales i Porzio, 2024). Segons la CEAR (2016), aquesta impossibilitat d'accedir a un mercat de treball reglat està relacionat directament amb la precarietat laboral, ja que, la falta de

treball o les males condicions d'aquesta, repercuteixen sobre la cobertura d'altres necessitats bàsiques tal com ho és l'accés i el manteniment de l'habitatge.

Quan les persones arriben a l'edat de jubilació i han de fer ús de les pensions, si aquestes procedeixen de treballs precaris o si la persona només té dret a una pensió no contributiva, els ingressos que pot arribar a percebre no són suficients per cobrir les necessitats fonamentals, tal com ho és el cost d'un habitatge o d'una habitació en el mercat d'habitatge lliure (Sales i Porzio, 2024). Al diagnòstic de l'any 2024, es va identificar que la majoria de les persones ateses als serveis d'atenció al sensellarisme, havien cotitzat poc o gens a la Seguretat Social i que, cada cop més, arribar a l'edat de jubilació deixa de suposar accedir a ingressos que puguin facilitar la sortida de situacions d'exclusió. La manca d'estabilitat en els ingressos provocada per l'encadenament de feines precàries, mal remunerades, a temps parcial o de temporada, en sectors com la restauració o les cures, són característiques de les trajectòries sociolaborals de les persones sense llar a Barcelona, situació la qual coincideix amb l'anàlisi feta per la CEAR (2016), la qual esmenta que, sovint, les persones migrant i les seves trajectòries laborals estan assenyalades per feines poc o sense qualificació, que, a la vegada, marca la dificultat d'accés a una pensió contributiva causada per la precarització del mercat laboral, i que s'agreuja per aquelles persones amb situacions administratives irregulars (Sales i Porzio, 2024).

Un dels altres elements que caracteritza a aquesta població es tracta de l'estat de salut. Sovint, les necessitats associades a l'envelliment arriben de manera prematura a la població sense llar pel deteriorament de l'estat de salut que impliquen les trajectòries de sensellarisme. Sales i Porzio (2024) esmenten que la cronificació, la no diagnosi i l'empitjorament dels trastorns de salut mental o de malalties físiques pròpies d'edats molt avançades entre persones que no han arribat als 60 anys, és una de les temàtiques que més preocupa als i a les professionals dels recursos de la XAPSLL. A la vegada, aquest empitjorament provocat per l'envelliment prematur dificulta l'accés als serveis residencials per a persones sense llar, ja que aquests estan pensats per promoure l'autonomia personal, però, quan les limitacions que es tenen no ho permeten, les persones ateses no poden accedir a aquests programes, perquè no poden respondre als objectius de la mateixa manera que altres persones, fent que es perdi l'autonomia en diferents aspectes de la vida quotidiana i que la configuració del pla de treball individualitzat es vegi condicionat per l'estat de salut (Sales i Porzio, 2024).

3.3.2 Situació actual sobre les dificultats d'accés a l'habitatge per la població sense llar

La manera en què està configurat el parc d'habitatge a Catalunya està marcat pel predominant paper que té el mercat privat, el qual imposa preus i condicions, tant en el lloguer com en l'adquisició d'habitatges, i són aquestes condicions les quals fonamenten l'habitatge com un bé econòmic, dificultant l'accés i el manteniment de l'habitatge, generant

situacions d'exclusió residencial a una part rellevant de la població (Matulic et al., 2023). A més, tal com s'ha mostrat anteriorment, la dificultat d'accés a l'habitatge també està relacionat amb les tendències que s'han donat a les grans ciutats com Barcelona, on els preus de l'habitatge han seguit tendències alcistes conseqüència de la finançament de l'habitatge, l'auge dels pisos turístics i la baixa inversió pública en polítiques d'habitatge, que han fet que els ingressos de les llars s'allunyin dels preus del lloguer (Observatori Metropolità de l'Habitatge de Catalunya, 2020). En tercer lloc, un element que també juga un paper important quant a l'accessibilitat a l'habitatge està relacionat amb la precarització del mercat laboral, amb salaris baixos i curtes duracions dels contractes que, de manera conjunta amb els preus de l'habitatge, dificulta el seu accés (Matulic et al., 2023).

Un dels altres elements que també pren un paper rellevant quant a l'accés de l'habitatge es tracta sobre la discriminació que pateix aquest col·lectiu de persones segons l'origen ètnic. Com que la majoria d'aquestes són d'origen extracomunitari, en el moment de fer recerca d'habitatge en plataformes d'internet, els noms de les persones pren importància pel fet que aquest pot obrir o tancar portes a una llar, així com pot donar accés a determinats béns i serveis (Fitó, 2020). Més concretament, segons l'estudi de Fitó (2020) sobre la discriminació en l'accés a l'habitatge segons l'origen del nom que es fa ús en les sol·licituds, va identificar que les persones amb noms autòctons tenen un 56,6% de possibilitat de resposta, mentre que aquelles sol·licituds de persones amb noms d'origen àrab tenen un 37,8% de resposta, és a dir un 18,8% menys de probabilitats de resposta. Desglossant el percentatge de resposta, aquest també varia segons el gènere a causa del fet que els homes amb noms d'origen àrab reben un 19,2% menys de respostes que aquells amb noms autòctons i, en el cas de les dones un 18,4% (Fitó, 2020). Finalment, Fitó (2020) també identifica la importància que va adquirint cada vegada més el lloguer d'habitacions a la ciutat, que s'explica a causa de la inaccessibilitat dels preus de lloguer d'habitatge a Barcelona i que es reflecteix en un 35% de les ofertes existents d'un dels principals portals immobiliaris per internet. Tot i que pugui semblar que l'accés a habitacions és una de les opcions més viables, la realitat és que cada vegada és més difícil que les persones ateses pels recursos de la XAPSLL puguin accedir a un habitatge o habitació tot i obtenir ingressos econòmics (Matulic et al., 2023).

3.4 Inserció sociolaboral de les persones majors de 50 anys sense llar a la ciutat de Barcelona

Finalment, en aquest darrer apartat del marc teòric, s'aborda la situació actual en relació amb la inserció sociolaboral de les persones majors de 50 anys en situació de sensellarisme, primerament, perquè serveix per poder obtenir una visió més general sobre quin és el context, xifres i dades que envolten a la població en qüestió, que servirà per tenir una visió més profunda sobre la realitat que envolta a aquestes persones a la ciutat de Barcelona, que permet entendre quins elements s'interrelacionen, i que servirà per, més

endavant, abordar l'objectiu específic dirigit a analitzar la relació que hi ha entre l'èxit de la inserció laboral i la sortida del centre a una alternativa residencial. És per aquestes qüestions que analitzar el mercat laboral a Barcelona així com els elements que el caracteritzen resulta imprescindible per entendre quina realitat viuen les persones majors de 50 anys en situació de sense llar en relació amb el procés d'inserció sociolaboral.

A continuació, es presenta una anàlisi sobre quines són les dinàmiques del mercat de treball a Barcelona, quina presència tenen les persones majors de 50 anys en aquest, així com l'anàlisi de la casuística de l'atur de llarga durada que es dona concretament en aquest grup poblacional. Seguidament, també s'ha abordat la qüestió sobre el paper que pren la inserció sociolaboral com a possible pas de sortida de la situació de sensellarisme i quins elements influeixen el resultat d'aquest.

3.4.1 Situació del mercat laboral i la seva relació amb les persones majors de 50 anys

Parlar del mercat laboral de Barcelona, implica també parlar sobre quins són els sectors amb major accés i demanda d'ocupació, quins són aquells on no hi ha tanta demanda, així com quines són les dades relacionades amb el perfil de la població activa barcelonina i de la població en situació d'atur.

Segons l'informe més recent sobre la situació del mercat laboral a Barcelona, per la qual cosa respecte al percentatge de contractacions, l'any 2022 es van fer un total de 2.103.899 contractes, els quals han patit un descens del 12,15% l'any 2023, arribant a 1.848.364 persones contractades, amb una major presència d'homes, concretament 32.206 contractes més que les dones (SEPE, 2024). Altrament, també s'ha vist que, segons l'edat, el percentatge de persones contractades també varia, sent la població entre els 16 i 24 anys el grup d'edat amb un major percentatge de contractació (29,13%), seguit del 27,78% de les contractacions que es va donar en persones entre els 25 i 34 anys, i del 20,09% dels contractes que es van fer a persones entre els 35 i 44 anys. Seguidament, a aquests grups d'edats, trobem que les persones entre 45 i 54 anys van representar el 16,18% de les contractacions totals i, finalment, quant al grup de persones majors de 55 anys, va representar el 6,82% de les contractacions a la ciutat de Barcelona (SEPE, 2024), unes dades que s'allunyen d'aquells grups d'edats més afavorits i que coincideix amb l'anàlisi de la Fundació Adecco (2024) quant a les xifres relacionades de les persones majors de 50 anys i la reducció de les seves possibilitats d'obtenir un contracte.

Analitzant els sectors on s'han donat les contractacions, s'ha vist que el 82,67% d'aquestes s'ha donat en el sector serveis, tot i que s'ha produït un descens de l'11,92% en relació amb l'any 2022. Seguidament, trobem que el 12,82% de les contractacions s'ha donat en el sector de la indústria, el 4,10% en el sector de la construcció i el 0,41% en el sector de l'agricultura (SEPE, 2024). A més, en l'informe també es determina que hi ha cinc seccions d'activitat econòmica amb un major pes per la contractació que són: la reparació de motors i

bicicletes (12,93%) on hi ha una major presència de dones que d'homes, en l'hostaleria (12,39%) amb una major representació d'homes, les activitats sanitàries i de serveis socials (12,95%) on tres de quatre persones contractades són dones, la indústria manufacturera (11,93%) on hi ha més homes que dones i, finalment, les activitats administratives i serveis auxiliars (11,62%) on les dones superen en representació als homes.

Quant a l'atur registrat, l'any 2023 s'ha vist que el grup d'edat on hi ha una major presència de persones aturades és entre les persones majors de 54 anys, amb una taxa que representa el 34,33% de la població aturada, amb una sobrerepresentació de les dones amb un 59,28% del total de les persones d'aquest grup d'edat, i és el grup amb major representació en les taxes d'atur de llarga duració (és a dir, que porten en situació d'atur 12 mesos o més). En segon lloc, se situa el grup de persones entre els 45 i 54 anys amb un 24,81% del total de persones aturades on les dones també presenten una sobrerepresentació amb el 55,84% de la població total aturada. En el grup poblacional dels joves fins als 24 anys s'ha observat que només representa el 5,58% de la taxa d'atur total però és l'única franja d'edat on hi ha una major representació d'homes que de dones (SEPE, 2023).

Tal com s'ha pogut observar en aquesta anàlisi, el grup de persones majors de 50 anys presenta una rellevància especial quant a l'accés al mercat laboral. D'una banda, a causa dels percentatges mostrats pel SEPE (2024), on s'ha vist com aquest grup poblacional compta amb menys oportunitats de contractació, en termes generals. També, s'ha vist com aquest grup representa més de la meitat de les persones que es troben en situació d'atur de llarga duració, la qual cosa deixa a veure la dificultat d'aquestes persones per poder accedir al mercat laboral, situació la qual no només ha sigut identificada en aquesta anàlisi, sinó també plasmada per la Fundació Adecco (2024), que esmenta l'edatisme com una de les causes per la qual es dona aquesta situació de no contractació a persones majors de 50 anys. Si ens fixem en les dades relacionades entre les diferències en homes i dones, en cadascun dels elements observats, s'ha vist com les dones representen una major taxa d'atur de llarga durada, així com un menor percentatge de contractació durant el 2023. A més, cal esmentar que, en el cas de les dones, segons la CEAR (2016), aquesta situació d'atur de llarga durada es podria explicar mitjançant la baixa qualificació laboral, així com, en el cas de les dones migrants, la reducció de les possibilitats d'accedir a una formació, fet que es converteix en un obstacle per elles i la seva sortida d'una situació d'atur.

Tot i que en l'anàlisi del SEPE (2024) es pren com a referència els grups d'edats a partir dels 55 anys, és important prestar atenció al període d'edat dels 45 als 54 anys, ja que és quan es comença a donar una baixada en els percentatges de contractació i, conseqüentment, un augment en les taxes d'atur. Aquests escenaris es poden donar a causa de diverses causes, entre elles, tal com s'ha esmentat a l'apartat 3 d'aquest treball,

per culpa de la discriminació per l'edat, així com la manera en què les persones encarregades de la contractació descarten a les persones majors de 55 anys, que fa que les persones ni tan sols comptin amb l'oportunitat d'accedir a l'entrevista (Fundació Adecco, 2024).

3.4.2 La inserció sociolaboral com la porta de sortida del sensellarisme?

Des de principis del segle XXI, els diferents marcs dels estats de benestar europeus han considerat la inserció sociolaboral i l'obtenció d'un salari, com a elements fonamentals per la prevenció de la pobresa en les seves polítiques actives d'ocupació, que tenen com a objectiu optimitzar aquelles polítiques passives que garanteixen un mínim de renda per aquelles persones que es troben desocupades, i que tradicionalment s'ha articulat mitjançant prestacions per desocupació o jubilacions anticipades (Márquez, 2008). Les polítiques actives d'ocupació incideixen en l'adaptació als canvis estructurals i en la millora de l'accés al mercat laboral, tot i que, segons Kluve (2005), la formació que es posa en marxa per aquesta activació no és molt efectiva a l'hora d'obtenir els objectius marcats i fan que es generin diversos escenaris, per exemple: els programes de formació ocupacional i el seu èxit, està lligat al nivell d'estudis i, per tant, la seva efectivitat és relativa. En alguns casos, hi ha persones que aconsegueixen accedir al mercat laboral, però no és clar que aquest fet possibiliti una millora en la qualitat de l'ocupació. Martínez et al. (2019) esmenten que, en els darrers anys, a Espanya s'ha vist un creixement de treballadors i treballadores que, tot i que compten amb ingressos, es troben sota el llindar de pobresa, la qual cosa, també, ha posat en qüestió la capacitat de l'ocupació assalariada per mantenir el benestar material mínim per sortir de l'exclusió.

Davant el creixement del sensellarisme a Europa, l'impuls de l'ocupabilitat s'ha considerat com una de les respostes clau (Batty et al., 2015) que s'ha desenvolupat, ja que la inserció sociolaboral així com l'obtenció d'ingressos econòmics a través del treball assalariat és una de les formes d'estabilitzar la situació de les persones ateses i de la recuperació de la seva autonomia (Sales, 2022), que fa que puguin tenir ingressos superiors que millorin el resultat respecte a l'accés a l'habitatge (Rodilla et al., 2023). Aquesta configuració respecte a la sortida del sensellarisme, però, contrasta amb una realitat cada vegada més imperant, ja que aquests elements es veuen menys efectius a causa de la precarització del mercat laboral, dels elevats preus del lloguer a Barcelona, així com de la manca de polítiques d'habitatge social, de regulació administrativa, en cas de les persones migrants, o de respostes adequades per atendre els perfils amb major cronificació, que fa que el sistema d'atenció al sensellarisme sigui residual i escàs (Matulic et al., 2016, 2023).

4. Pregunta i objectiu de recerca

Tota investigació neix a partir d'una pregunta de recerca, així com, amb la finalitat de complir amb un o uns objectius. En el marc d'aquesta investigació apareixen sis objectius amb la intenció de donar resposta a la següent pregunta de recerca:

- **Què es pot fer des del treball social, per millorar l'acompanyament a persones migrants majors de 50 anys, en procés de regularització o regularitzades, en la consecució de la inserció sociolaboral, des d'un recurs residencial finalista de la XAPSLL com ho és el CRI Hort de la Vila?**

Per poder donar resposta a la pregunta plantejada, s'exposa l'objectiu general de la investigació. Aquest abasta la totalitat del projecte i és el propòsit fonamental de la investigació i on s'exposa el resultat final que es pretén assolir amb aquest treball d'investigació:

- **Analitzar l'experiència de les persones majors de 50 anys en procés de regularització o regularitzades, d'origen migrant, en relació amb la inserció sociolaboral per millorar el procés d'acompanyament que es fa des del treball social amb aquest col·lectiu.**

Aquest objectiu general es concreta en funció d'aspectes més concrets o precisos de la investigació que emergeixen de l'objectiu general, i que fan referència als següents cinc objectius específics:

- Identificar la quantitat de persones en procés de regularització que hi ha al CRI Hort de la Vila.
- Analitzar l'experiència del col·lectiu de persones així com també de l'equip de professionals, pel que fa al procés d'inserció sociolaborals.
- Identificar quines són les barreres i dificultats amb què les persones majors de 50 anys en aquesta situació residencial es troben en el procés d'inserció laboral.
- Analitzar el procés d'acompanyament que es fa des del Treball Social i de les entitats amb els quals treballa de manera coordinada.
- Analitzar la relació que hi ha entre l'èxit de la inserció laboral i la sortida del centre a una alternativa residencial.

5. Marc metodològic

A continuació, es presenten una diversitat de subapartats que, en la seva totalitat, representa el marc metodològic d'aquesta investigació. En primer lloc, es presenta el disseny de la investigació i les fases del procés de recerca. Seguidament, es mostra la unitat d'anàlisi de la recerca, és a dir, l'àmbit d'estudi. També, es mostrarà la població objecte d'estudi, el procediment de la selecció de la mostra, la descripció dels instruments o tècniques que s'utilitzaran per recol·lectar la informació objecte d'estudi, l'anàlisi de les dades, també, es tindrà en compte totes les consideracions ètiques i legals, i finalment, quines són les limitacions de la recerca.

5.1. Disseny i fases de la investigació

Abans d'esmentar quines són les característiques de la investigació feta, és necessari situar les diverses parts que componen un procés d'investigació.

Primerament, s'ha de posar atenció a la temàtica o problemàtica escollida i cap a la qual es dirigiran les accions. Seguidament, és necessari aclarir quin és el subjecte d'estudi, així com els objectius que es persegueixen en aquest procés i, després, cal dir el disseny de la investigació en la qual s'ha de desenvolupar les diverses explicacions que han caracteritzat el procés de recerca, així com la perspectiva teòrica-metodològica, el caràcter o la profunditat d'aquests, entre altres. També, s'han d'aplicar les tècniques per l'obtenció i recollida de la informació. Aquesta ha de ser tractada i analitzada per tal d'identificar quines són aquelles més rellevants. Després de tractar la informació, cal interpretar-la i analitzar-la amb la finalitat d'extreure conclusions argumentades, així com unes propostes.

Quant al disseny de la recerca qualitativa, en aquesta s'ha decidit fer ús d'una perspectiva teòrica-metodològica crítica, que neix com a moviment intel·lectual que engloba enfocaments ideològics alternatius així com el feminisme, els moviments emancipadors i la investigació participativa, a més d'aproximar-se a la realitat tenint en compte els valors socials, culturals i polítics, i de qüestionar les relacions de poder i de tenir intencions de transformar-la (Berenguera et al., 2014). S'ha considerat que aquesta òptica és la més adient a aplicar en aquesta recerca, ja que permet qüestionar les estructures socials per, així, identificar quines són les possibles problemàtiques que, d'una banda, viuen les persones subjecte d'estudi, i quines problemàtiques emergeixen en la interacció que es dona entre aquestes persones i els elements que tenen a veure en el procés d'accés al mercat laboral. D'aquesta manera, el que es pretén és donar veu a les experiències de les persones i de l'equip de professionals que les acompanya en aquest procés, fent que la perspectiva utilitzada també estigui situada des de l'hermenèutica, la qual té la finalitat d'interpretar els discursos posant-se en la posició de l'altre.

Pel que fa a la proposta metodològica, aquesta pot ser bàsica o aplicada (Sierra, 2001). En aquest cas concret, s'ha fet ús d'una metodologia aplicada, ja que el que es pretén obtenir és coneixement de l'estructura i infraestructura de la realitat a la qual s'aproxima la recerca, i que aquesta anàlisi permeti explicar la manera en què funciona per, després, cercar alternatives per transformar les problemàtiques. Quant a l'abast temporal, aquesta s'ha fet mitjançant una anàlisi seccional o sincrònic, ja que, aquesta recerca està centrada a captar la realitat sobre l'experiència de les persones migrants majors de 50 anys, en procés de regularització o regularitzades, en relació amb la inserció sociolaboral, en un moment concret. També, cal esmentar que aquesta recerca serà de tipus descriptiva perquè el que es pretén és analitzar les experiències de les persones, i no pas generar teoria en relació amb ella.

Sierra (2001) esmenta que la investigació pot ser microsociològica o macrosociològica. En aquest cas, s'ha decidit fer ús d'una perspectiva microsociològica degut a que, tant les tècniques com els resultats que s'estudien es dona en grups petits/mitjans. Altrament, les fonts que s'han fet ús es tracten de fonts primàries, és a dir, informació de primera mà, degut a que aquesta ha procedit directament de les entrevistes fetes. Quant al caràcter de la recerca, en aquest cas, es farà ús d'un mètode qualitatiu, ja que, la intenció és apropar-se al subjecte, interpretar i comprendre la seva realitat, i no mesurar ni generalitzar. Pel que fa a la naturalesa de la investigació, s'ha decidit treballar amb fets d'experiència no manipulats, és a dir, de naturalesa empírica. Finalment, segons el marc en què aquestes tenen lloc, s'ha seleccionat fer-ho sobre terreny, degut a que són les que es realitzen observant el grup o fenomen estudiat en el seu ambient natural i no en un ambient artificial.

5.2 Àmbit d'estudi

La unitat d'anàlisi de la recerca, concretament, fa referència al tema d'estudi. En aquest cas, es tracta sobre les experiències de les persones majors de 50 anys en procés de regularització o regularitzades, d'origen extracomunitari, en relació amb el procés d'inserció sociolaboral.

Es va decidir adreçar l'àmbit d'estudi a aquest col·lectiu ja que és un tema rellevant a tractar, ja que, analitzar les experiències de les persones ateses pel CRI Hort de la Vila, permetrà, en primer lloc, entendre quin paper pren el treball social en aquest procés i les experiències d'acompanyament de les persones ateses en el procés d'inserció sociolaboral. Això mateix generarà coneixement sobre la realitat de les persones d'aquest col·lectiu i la seva experiència en aquesta àrea, en un recurs finalista com ho és el CRI, així com identificar quins elements poden ajudar a millorar l'acompanyament que es fa des del treball social.

5.3 Població subjecte d'estudi

En aquest cas, la població subjecte d'estudi són aquells homes i aquelles dones que tenen 50 anys o més que, actualment resideixen al CRI Hort de la Vila o que ho han fet anteriorment i que es troben en un procés de regularització o ja han passat per aquest, així com l'equip de professionals que tenen un rol fonamental en l'acompanyament del procés d'inserció sociolaboral, tal com ho és el coordinador de l'equip, un treballador social referent, un integrador social referent i l'orientadora laboral. El centre, ubicat al barri de Sarrià, es tracta d'un recurs finalista que forma part de la XAPSLL, que atén a persones en situació de sense llar, on es fa un acompanyament social sobre les diverses àrees que les envolten per la millora de la situació residencial.

De les persones que formen part d'aquesta població a estudiar, es va decidir deixar de banda la diferència de gènere, tot tenint-la en compte en el plantejament de les preguntes de l'entrevista, així com en l'anàlisi deguda a les diferències interseccionals que es donen, per així poder identificar les experiències en el procés. D'altra banda, s'ha decidit centrar la població en aquella que es troba en procés de regularització així com aquelles que ja hagin viscut aquest procés, ja que, en totes dues situacions, es treballa la inserció sociolaboral mitjançant itineraris formatius. A més, també s'ha tingut en compte a professionals del treball social, perquè són les persones encarregades d'acompanyar-les en aquests processos. La manera d'arribar a les persones de l'objecte d'estudi ha sigut mitjançant l'equip professional del CRI Hort de la Vila i, una vegada van acceptar i van ser informats, es van fer les entrevistes.

5.4 Selecció de la mostra

Escollir l'estratègia de mostreig que més ajudi a l'hora d'obtenir informació rica i completa serà clau per al correcte desenvolupament de la investigació. Aquesta, com a recerca de caràcter qualitatiu, busca conèixer la realitat del col·lectiu amb detall. L'objecte d'estudi de la recerca, com ja s'ha mencionat, ha sigut concretament les persones majors de 50 anys, en procés de regularització o regularitzades del CRI Hort de la Vila, així com els i les professionals que les acompanyen durant la seva estada al centre (coordinador del centre, treball social, integració social i orientació laboral).

Aquest mostreig ha estat intencionat i raonat, ja que, s'han buscat a persones on les seves respostes resultin de més utilitat pel que fa a aquesta investigació, en aquest cas, persones de 50 anys o més en procés de regularització o regularitzades, que són residents del CRI Hort de la Vila o han residit en aquest, i també a determinats perfils professionals, tal com ho és el treball social, integració social, l'orientació laboral i el coordinador de l'equip, ja que aquests tenen un paper fonamental en l'acompanyament que es fa a les persones usuàries, així com dels processos que es porten a terme. També, aquesta mostra ha estat acumulativa i seqüencial, ja que ha servit fins a arribar a tenir la informació suficient per a

respondre als objectius de l'estudi. I, finalment aquest mostreig també ha estat flexible i reflexiu. Aquesta mostra ha sigut suficient en el moment en el qual la informació ha aconseguit la saturació, és a dir, quan les informacions s'han començat a repetir.

L'estratègia que s'utilitzi per seleccionar la mostra, resulta realment important. De manera que, Berenguera et al.(2014), estableixen diferents estratègies de mostreig en una recerca qualitativa, aquestes són: Màxima variació, d'intensitat, homogènia, estratificat, per criteris, de conveniència, oportunista, bola de neu i combinada o mixta. En aquest cas, i pel caràcter tan concret d'aquest grup de persones, el mostreig de la recerca ha tractat, en primer lloc, d'una estratègia d'intensitat com que, tal com esmenta Berenguera et al. (2014), aquesta estratègia cerca informants que manifestes-viuen el fenomen intensament, amb gran experiència de les persones subjectes d'estudi. D'altra, s'ha fet ús d'una estratègia de conveniència pel fet que, en aquest cas, el centre on s'ha realitzat les pràctiques de tercer i quart curs del grau ha facilitat el contacte amb les persones residents del CRI Hort de la Vila, estalviant així temps i esforços.

Les persones que formen part de la mostra han residit al CRI Hort de la Vila, s'han de trobar en procés de regularització o han de tenir una situació administrativa regular, han de ser d'origen extracomunitari, i han de tenir 50 anys o més. Per contra, han quedat excloses de l'entrevista aquelles persones que no compleixin amb aquests requisits, així com per exemple, persones d'altres recursos residencials de la XAPSLL, que siguin d'origen nacional o comunitari, i que tinguin menys de 50 anys.

Finalment, quant a la mostra, aquesta ha constatat amb un total de 8 persones. En la selecció d'aquesta, s'ha fet ús del criteri d'heterogeneïtat, ja que s'ha tingut en compte a persones tant del gènere femení, masculí així com altres. També, persones de diverses edats dintre de l'edat característica escollida per la mostra, i que es troben en moments diferents del procés de regularització, així com del procés d'inserció sociolaboral. Quant al procés de contacte amb les persones que formaran part de la mostra, és necessari destacar que aquest s'ha fet mitjançant l'equip professionals del CRI Hort de la Vila.

A continuació, es mostra el perfil de les persones usuàries del CRI, i també de les persones de l'equip d'acompanyament (vegeu taula 2):

Taula 2. Perfil de les persones usuàries del CRI Hort de la Vila

(Home de 50 anys, d'origen centreamericà. 3 anys al CRI)	Gènere: Home Edat: 50 anys. País d'origen: Guatemala Temps al recurs: 3 anys Procés d'arrelament: Arrelament mitjançant autorització temporal per circumstàncies excepcionals per raons humanitàries. Malaltia sobrevinguda. Situació administrativa: Amb permís de residència, sense permís de treball.
(Dona de 54 anys, d'origen caribeny. Més de 1 any al CRI)	Gènere: Dona Edat: 54 anys País d'origen: Cuba Temps al recurs: 1 any y 6 mesos Procés d'arrelament: Arrelament laboral Situació administrativa: Sense permís de residència, sense permís de treball
(Home de 57 anys, d'origen sud-americanà. 2 anys al CRI)	Gènere: Home Edat: 57 anys. País d'origen: Argentina Temps al recurs: 2 anys. Procés d'arrelament: Arrelament per formació. Situació administrativa: Amb permís de residència, sense permís de treball.
(Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI)	Gènere: Home Edat: 59 anys País d'origen: Marroc Temps al recurs: 1 anys i 3 mesos Procés d'arrelament: No es troba en procés d'arrelament. Situació administrativa: Regular amb DNI.

Nota: Elaborat a partir de les entrevistes fetes a les persones usuàries del CRI Hort de la Vila.

Taula 3. Perfil de les persones de l'equip d'acompanyament del CRI Hort de la Vila

(Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI)	Gènere: Home Edat: 39 anys País d'origen: Espanya Temps al recurs: 12 anys Rol que desenvolupa: Coordinador de l'equip d'acompanyament i intervenció del CRI Hort de la Vila.
(Integrador social referent. 12 anys al CRI)	Gènere: Home Edat: 45 País d'origen: Espanya Temps al recurs: 12 anys Rol que desenvolupa: Integrador social referent
(Treballador social referent. 3 anys al CRI)	Gènere: Home Edat: 27 anys País d'origen: Espanya Temps al recurs: 3 anys Rol que desenvolupa: Treballador social
(Orientadora laboral polivalent. 9 mesos als CRI)	Gènere: Dona Edat: 47 País d'origen: Espanya Temps al recurs: 8 mesos Rol que desenvolupa: Orientadora laboral dels Centres Residencials d'Inclusió de Sant Joan de Déu Serveis Socials (CRI La Llabor, CRI Creu dels Molers i CRI Hort de la Vila)

Nota: Elaborat a partir de les entrevistes fetes a les persones de l'equip d'acompanyament del CRI Hort de la Vila.

En aquestes taules es pot observar, d'una banda, aquelles dades més rellevants que faciliten la comprensió sobre les persones a les quals s'ha entrevistat. D'una banda, amb les persones residents entrevistades es mostra el gènere amb què s'identifiquen, la seva edat i el país d'origen, així com el temps que resideixen al CRI. Al costat, s'afegeix, també, el procés d'arrelament que està procedint a fer. En el cas de l'equip de professionals, es mostra el rol de la persona entrevistada, així com el temps que porten treballant al recurs. Al costat, també s'afegeix el país d'origen així com el gènere amb què s'identifica.

5.5 Tècnica/tècniques o estratègies de recerca emprades

Amb l'objectiu d'obtenir la màxima informació possible per la recerca és necessari fer ús de tècniques adients per aquesta obtenció. És per aquest motiu que en aquesta investigació es va decidir portar a terme entrevistes.

L'entrevista es pot definir com un intercanvi verbal, cara a cara, entre dues o més persones, on una d'elles intenta obtenir informació i manifestacions d'opinions o creences de l'altra o les altres. Aquest procediment permet a la persona entrevistadora recollir informació d'esdeveniments i aspectes subjectius de les persones, així com creences, actituds, opinions i valors, entre altres (Brunet et al., 2002). Com a avantatges, segons Díaz (1995), l'entrevista pot generar punts de vista, enfocaments, hipòtesis i altres orientacions útils per plasmar les circumstàncies reals de la investigació, clarificar i seguiment de preguntes i respostes, així com molta més comoditat i intimitat, entre altres.

Brunet et al. (2002), esmenta tres tipus d'entrevistes:

1. Segons el grau d'estructuració (Estructurada, semiestructurada, no estructurada)
2. Segons el grau de directivitat (Dirigida i no dirigida)
3. Segons el nombre de participants (Grupals i individual)

En aquesta ocasió, es va decidir fer ús d'un tipus d'entrevista semiestructurada, dirigida i individual.

- Entrevista semiestructurada: Està situada entre els extrems de l'entrevista completament estructurada i no estructurada. Aquest tipus d'entrevista implica l'ús d'una sèrie de preguntes predeterminades i/o temes especials. En aquest tipus d'entrevistes les persones entrevistadores s'apropen al món des de la perspectiva del subjecte. Les preguntes se solen fer a cada entrevistat en un ordre en concret, però els entrevistadors tenen la llibertat de poder canviar-ho.
- Grau de directivitat: En aquest cas serà dirigida, perquè tal com afirmen Brunet et al., (2002), quan hi ha un grau de directivitat es crea un guió amb preguntes i, d'aquesta manera, es pot garantir que es tractin les àrees més importants.
- Segons el nombre de participants: L'objectiu general és analitzar l'experiència de les persones majors de 50 anys, en procés de regularització o ja regularitzades, d'origen extracomunitari, per tal de millorar l'acompanyament en el procés d'inserció sociolaboral que es fa des del treball social al CRI Hort de la Vila.

Per portar a terme aquestes entrevistes s'ha agafat a les persones subjectes d'estudi i, primerament, es va donar les gràcies per la participació i se li explicarà quin és l'objectiu general de la recerca, la manera en què es desenvoluparà l'entrevista pel que fa a la duració d'aquesta, el consentiment informat i permís de gravació i confidencialitat i, seguidament, es va explicar també els diferents blocs de preguntes per a començar a realitzar l'entrevista.

Pel que fa al procés de les entrevistes, aquestes es van realitzar al CRI Hort de la Vila en aquelles franges horàries prèviament pactades amb l'equip de professionals, així com de les persones residents. De manera més concreta, totes les entrevistes es van realitzar als locutoris on, sovint, és utilitzat per l'equip d'acompanyament per fer les entrevistes de seguiment, i que es tracta d'un espai que permet mantenir la privacitat de la informació tractada i facilita la comunicació com que està adaptat perquè no hi hagi interrupcions externes.

En el moment de fer les entrevistes, tant professionals com usuaris del centre residencial han estat molt participatives i col·laborades amb les preguntes fetes, tot i que, en alguns moments, hi ha hagut dificultats amb les persones usuàries quant a aquelles preguntes més personals així com els motius que les van portar a carrer. Cadascuna de les persones han fet d'aquest procés un molt facilitador a la vegada que enriquidor, la qual cosa ha permès fluïdesa en les respostes i, també, que la subjectivitat de les seves experiències es vegin plasmades.

5.6 Instruments de recollida d'informació

Per poder dur a terme l'entrevista, s'ha d'utilitzar un o més instruments de recollida d'informació. Aquests instruments són importants pel que fa als estudis de recerca i també pels que fa la presa de decisions, ja que, permeten a les persones investigadores recopilar dades de manera estructurada, facilitant així l'anàlisi.

En aquest cas, s'ha optat per realitzar un guió d'entrevista (veure annex 3 i 4), el qual facilitarà l'obtenció de la informació. Aquest guió realitzat té especial relació amb els objectius específics de la recerca, dimensions i d'alguns elements que han sorgit del marc teòric.

Les dimensions tractades han sigut les següents: d'una banda, les trajectòries professionals de l'equip de professionals que ha sigut entrevistat així com les trajectòries de vida de les persones ateses, seguidament, les persones sense llar majors de 50 anys, en tercer lloc, l'envelliment, regularització i el procés d'inserció sociolaboral i, finalment, la inserció sociolaboral i la sortida al mercat de l'habitatge.

5.7 Anàlisi de dades

Les dades obtingudes a través de les tècniques d'investigació seran dades qualitatives, i és com d'aquesta manera es posen en marxa cinc etapes: lectura, codificació, presentació de dades, reducció de dades i interpretació (Ulin et al., 2004). D'altra banda, la manera en què es van portar a terme l'obtenció d'aquestes dades ha sigut mitjançant entrevistes enregistrades per àudio, que han sigut transcrits i, posteriorment, codificades segons les diverses temàtiques que es desenvolupin en l'espai d'entrevista.

Pel que fa a la primera d'aquestes etapes, la lectura, segons Ulin et al. (2004), es tracta del procés pel qual s'hauria de desenvolupar una relació íntima amb les dades. És a dir, és important familiaritzar-se amb les dades recollides, i, per tant, s'haurà de fer una lectura en profunditat de la transcripció. En aquesta primera part resulta molt important, anar apuntant els temes emergents, els temes que no s'hagin desplegat durant l'entrevista, i finalment els temes nous que han sorgit en la transcripció.

Ulin et al. (2004) determinen que, la segona etapa i, després de familiaritzar-se amb les dades extretes, caldrà fer una codificació dels temes que han sorgit durant les respostes de les persones entrevistades per, seguidament, fer una recollida en categories que resumeixin i donin sentit al text, així com els temes i subtemes més importants (vegeu annex 5). La tercera etapa d'aquest procés d'anàlisi qualitativa, es basa en la presentació de dades, la qual segons Ulin et al. (2004), consisteix a distingir els matisos d'un tema, de manera que es torna a llegir tot el que s'ha fet, per tal de veure si es poden extreure més temes i subtemes, amb l'objectiu de veure si aquests estan correctament recolzats per les evidències, i també de separar aquelles coses que són més essencials d'aquelles que no ho són. En la quarta etapa d'aquest procés d'anàlisi caldrà fer una reducció de les dades, que servirà per fer visibles aquells conceptes i relacions més essencials, i serà el moment per allunyar-se de la recerca per tenir una perspectiva general de l'anàlisi, i diferenciar aquells temes centrals i aquells que són de caràcter més secundari (Ulin et al., 2004). Finalment, quant a la fase d'interpretació, aquesta ha servit per donar sentit a la recerca i explicar les troballes que s'han fet, i que, per tant, s'haurà d'interpretar el que es considera important del que no. A més la interpretació també ha sigut útil per identificar i explicar el significat principal de les dades i ajudarà a comunicar les idees essencials de l'estudi (Ulin et al., 2004).

5.8 Consideracions legals

En quant a les qüestions ètiques i legals d'aquesta investigació, primerament, cal tenir en compte que aquest se situa en el context general normatiu de la Universitat de Barcelona així com en el Codi d'integritat en la recerca de la Universitat de Barcelona, la qual va ser aprovada en Consell de Govern el 15 de maig del 2020. Aquest té com a fonament el Codi ètic d'integritat i bones pràctiques aprovat l'any 2018 i que, principalment, apel·la a l'honestat professional com a valor clau que s'ha de reconèixer i fomentar. D'altra banda, la Universitat de Barcelona no participa en projectes de recerca incompatibles amb els objectius respectius, d'entre els quals es poden destacar, la perspectiva de gènere o el principi d'igualtat d'oportunitats, així com en la millora de la qualitat de l'impacte i els resultats de recerca en tots els camps, o fomentar la cultura d'integritat en la recerca.

La institució vetlla per la qualitat de la recerca i compta amb sis principis d'integritat que pretenen orientat al personal i proporcionar les eines perquè puguin desenvolupar les seves

activitats de recerca i relacionades amb la recerca, de manera responsable i fomentant la integritat. Aquests principis són: L'honestedat, la responsabilitat i rendició de comptes, la fiabilitat, el rigor, el respecte i per últim, la independència, entesa com la capacitat d'evitar els conflictes d'interessos que puguin comprometre la validesa dels resultats de la seva recerca. De manera més concreta, quant al codi d'integritat en la recerca de la Universitat de Barcelona (2020), aquest esmenta que totes les metodologies utilitzades en els protocols o projectes de recerca, han de procedir de fonts que puguin assegurar fiabilitat. Aquestes han d'estar referenciades i documentades adequadament per tal que, posteriorment, es pugui revisar de la manera més exacta possible com s'ha operat. Finalment, en aquest document també s'especifica i ofereix, tota la informació necessària per al desenvolupament de recerca emmarcat a la Universitat de Barcelona, ja que fa referència a les: estructures, supervisió, planificació i seguiment, infraestructures, tractaments de dades, polítiques i plans de gestió, difusió, publicació, comunicació dels resultats, autoria, propietat intel·lectual, seguretat, entre d'altres.

Quant a la investigació que es presenta, en aquesta s'ha tingut en compte la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, en el moment de realitzar les entrevistes com a estratègia de recerca, llei la qual té la finalitat de garantir la protecció i el bon tractament de les dades de caràcter personal i té com a objectiu protegir la intimitat de les persones físiques, que ha permès garantir que la gestió, procediment i recerca es troba dins les exigències legals i, també pel correcte i adequat compliment amb aquesta Llei.

Els aspectes ètics anteriorment mencionats es poden dividir en dos blocs: d'una banda, l'explicació i, d'altra, el consentiment informat. Com que, durant les entrevistes, les persones han de proporcionar detalls sobre les seves experiències, vivències i reflexions en relació al procés d'inserció sociolaboral així com de les diverses dimensions esmentades anteriorment, han de tenir dret a estar protegits i protegides d'aquelles possibles vulnerabilitats en el procés d'entrevista. És com d'aquesta manera que el consentiment informat, que pot ser escrit o registrat, es transforma en el primer pas per la minimització dels riscos als quals s'enfronten les persones a les que es dirigeix l'entrevista. Per aquesta raó, s'ha decidit fer ús del consentiment informat per escrit degut a que és d'un caràcter més formal a diferència del registrat (veure annex 1 i 2). D'altra banda, també resulta necessari que aquestes persones siguin informats dels objectius de la recerca en qüestió, la qual pot portar-se a terme mitjançant una breu introducció i explicació de l'interès de l'entrevista amb la finalitat de construir el respecte mutu i explicar la naturalesa de l'entrevista.

Finalment, quant a la confidencialitat i l'anonimat de les persones entrevistades, cal garantir aquests dos elements en tot moment. És per això mateix que es considera inacceptable

l'exposició pública d'aspectes de la vida personal i privada que puguin avergonyir a les persones participants i, per tant, es considera la confidencialitat i l'anonimat com a primers principis en la tècnica de recollida d'informació.

5.9 Limitacions de la recerca

Pel que fa a les limitacions que poden haver-hi en el procés d'investigació, aquestes poden ser moltes i molt diverses. Una de les primeres limitacions que es va experimentar va ser a l'hora de reclutar a les persones usuàries del CRI per fer les entrevistes. Tot i que durant la meva estada al centre de pràctiques vaig conèixer a moltes d'elles, hi havia unes altres amb qui mai havia intercanviat paraula. En el moment de pensar en aquelles persones més adients d'entrevistar, vaig trobar-me amb diferents negatives, ja que, un dels motius, era que no em coneixien. Una altra limitació en aquest procés, també ha estat relacionat amb la disponibilitat de les persones usuàries i professionals, així com de la meua disponibilitat horària per coincidir amb elles, perquè, durant aquesta etapa d'elaboració del treball d'investigació, només tenia temps per entrevistar a les persones en horari de tardes, la qual cosa va limitar molt el marge de temps disponible per coincidir amb elles i ells, tot i que, finalment, es va aconseguir quadrar els horaris de totes les persones per tal de fer les entrevistes en dues setmanes. Finalment, una altra limitació està relacionada cap a la desconfiança sobre la investigació, i la por relacionada a què aquesta investigació no garanteixi l'anonimat de les històries de vida i experiències de les persones.

5.10 Pla de treball

Finalment, en aquest darrer apartat es presenta el pla de treball (vegeu taula 4) en la qual es pot observar la cronologia de les diverses tasques que s'han anat fent al llarg d'aquest treball d'investigació.

Taula 4. Cronograma d'accions desenvolupades pel treball d'investigació

		Mesos																											
Etapes	Accions desenvolupades	Novembre				Desembre				Gener				Febrer				Març				Abril				Maig			
1. Identificació de la problemàtica i objectius de la recerca	Selecció de la problemàtica																												
	Definició del subjecte d'estudi																												
	Definició de l'objectiu general																												
	Definició de l'objectiu específic																												
2. Desenvolupament del disseny de la investigació	Redacció de la perspectiva teòrica i metodològica de la investigació qualitativa																												
	Descripció de les característiques d'una investigació social																												
	Selecció de la mostra																												
	Preparació de les cartes de consentiment informat i verbal																												
3. Desenvolupament del marc teòric	Identificació de dimensions que envolten la problemàtica																												
	Recerca de la literatura existent																												

Nota: Elaboració pròpia

En aquest cronograma, es pot observar quines han sigut les accions que s'han portat a terme pel desenvolupament d'aquesta recerca, la qual s'ha fet de manera continuada al llarg dels mesos on, a poc a poc, s'han anat arribant als objectius establerts.

6. Anàlisi de resultats

En aquest apartat d'anàlisi de resultats es mostra la interpretació i la comprensió dels resultats obtinguts a partir de les dades recollides a través de les entrevistes realitzades, d'una banda, a les persones objectes d'estudi i, d'altra, a les persones que conformen l'equip d'acompanyament. Aquests resultats que es mostren a continuació, s'han agrupat en quatre blocs temàtics: Bloc 1: Perfil de les persones residents del CRI Hort de la Vila, Bloc 2: L'experiència de les persones en el procés d'inserció sociolaboral, Bloc 3: El paper del treball social en l'acompanyament al CRI Hort de la Vila, i Bloc 4: L'èxit de la inserció sociolaboral i el procés de sortida a un habitatge a Barcelona. Cadascun d'aquests bloc té relació amb l'objectiu general del treball d'investigació, el qual està dirigit a: Analitzar l'experiència de les persones majors de 50 anys en procés de regularització o regularitzades, d'origen migrant, en relació a la inserció sociolaboral per millorar el procés d'acompanyament que es fa des del treball social amb aquest col·lectiu. Altrament, aquests apartats d'anàlisi també tenen relació amb els objectius específics, que estan dirigits a: Identificar la quantitat de persones en procés de regularització que hi ha al CRI Hort de la Vila, analitzar l'experiència del col·lectiu de persones així com també de l'equip de professionals, pel que fa al procés d'inserció sociolaborals, identificar quines són les barreres i dificultats amb què les persones majors de 50 anys en aquesta situació residencial es troben en el procés d'inserció laboral, analitzar el procés d'acompanyament que es fa des del Treball Social i de les entitats amb que es treballa de manera coordinada i analitzar la relació que hi ha entre l'èxit de la inserció laboral i la sortida del centre a una alternativa residencial.

6.1. Perfil de les persones residents del CRI Hort de la Vila

Primerament, cal esmentar que aquest bloc està relacionat amb el primer dels objectius específics ja que, en aquesta anàlisi es pretén conèixer, d'una banda, la quantitat de persones al CRI que es troben en procés de regularització, però, també, s'ha analitzat les respostes referides a les experiències de les persones usuàries quant als motius que les van portar a viure en carrer, sobre les seves experiències en el pas per altres recursos residencials de la XAPSELL, quina és la situació administrativa en la que es troben, les seves experiències en el procés d'arrelament i, finalment, quina ha estat l'evolució de la població objecte d'estudi.

6.1.1. Motius que van portar les persones a trobar-se sense llar

Pel que fa als motius que han portat a les persones entrevistades a trobar-se en situació de carrer, la gran majoria ha vinculat aquesta situació residencial amb la pèrdua d'ingressos

econòmics, que, segons la persona, s'ha desenvolupat de diverses maneres. Algunes, tot i poder fer front al lloguer i les despeses de manera habitual amb una feina, es van veure sense un habitatge a causa d'esdeveniments externs així com per exemple, haver patit un accident que va impossibilitar la continuïtat en una feina remunerada: “todo estaba bien con el piso hasta que pasó lo del accidente, que fue cuando ya no me lo pude pagar y eso me llevó a la calle” (*Home de 50 anys, d'origen centreamericà. 3 anys al CRI*). També, hi ha unes altres persones que, tot i poder continuar obtenint ingressos econòmics arran d'una feina remunerada, la situació que ha viscut reflecteix la fragilitat de l'accés a l'habitatge i com el fet de no tenir més alternatives, va fer que es quedés en situació de carrer: “Esa gente me hacía trabajar en su casa [...] y cuando quise volver a casa de mi madrina ella me dijo que ya no podía volver porque le había alquilado la habitación a un chico” (*Dona de 54 anys, d'origen caribeny. Més de 1 anys al CRI*). Finalment, segons les experiències de les persones usuàries entrevistades, un dels motius que les van portar a trobar-se en situació de carrer va ser a causa, o bé de la falta de treball, o per la precarietat laboral a la qual estaven exposats: “sólo trabajaba en temporada... [...] Cuando no estás en temporada no puedes pagar la habitación. [...] Cuando él también paró, no pudimos pagar el piso y luego salimos fuera, a la calle” (*Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI*).

Tal com s'ha vist, els motius que han portat a les persones entrevistades a trobar-se en situació de carrer són variades, però, en termes generals, totes i cadascuna d'elles es veu travessada per la falta d'ingressos econòmics, derivat de la falta d'una feina remunerada. Tot així, també s'ha vist com, tot i tenir ingressos econòmics, la qualitat de les feines així com els sous i condicions d'aquestes, es troben en condicions precàries que han permès l'accés a una habitació però, en cap dels casos, a un pis, a la ciutat de Barcelona.

6.1.2. L'experiència de les persones a altres recursos de la XAPSL

Pel que fa a l'experiència de les persones objecte d'estudi en el seu pas per altres recursos de la XAPSL, primerament, cal tenir en compte que, com que aquestes resideixen al CRI Hort de la Vila, segurament, han passat per altres centres de la xarxa, la qual cosa es reflecteix en l'experiència d'aquestes. També, cal tenir en compte que, quant als principals agents derivadors que orienten a les persones a accedir al CRI Hort de la Vila, aquestes, sovint, procedeixen del centre de primera atenció o CPA Zona Franca, també, del CPA Nou Barris i, finalment i en el cas de les dones, el CPA Sant Gervasi, també conegut com a Císter el qual és dirigit exclusivament a dones en situació de sense llar.

La majoria de les persones entrevistades coincideixen a dir que el centre d'Hort de la Vila es tracta d'un centre més flexible a diferència de la resta de centres residencials, i així ho expressen en termes de privacitat: “Allí en Zona Franca, por suerte, yo dormía en una habitación pequeña con 20 personas, pero había habitaciones de ochenta o cincuenta personas” (*Home de 50 anys, d'origen centreamericà. 3 anys al CRI*), de tracte: “No tienes

libertad para dormir. Aquí tú entras con tu tarjeta, con tu llave, abres, cierras... Tienes libertad. No son albergues iguales” (*Home de 59 anys, d’origen nord-africà. Més de 1 any al CRI*) o del perfil de les persones a les que s’atenen: “En Zona Franca yo me he encontrado a gente que había matado a gente, gente que eran drogadictas... Había un grupo de personas bastante diferentes a lo que es mi vida” (*Home de 57 anys, d’origen sud-americanà. 2 anys al CRI*).

Altrament, un dels elements a destacar sobre les diferències amb altres centres és que, a Hort de la Vila, segons esmenten les persones entrevistades, la dinàmica de funcionament dels horaris és totalment diferent, ja que, en aquest:

[...] me puedo levantar a desayunar, luego me puedo ir a la habitación hasta las 10, más o menos, hasta que vengan a limpiar las habitaciones, que sólo son los miércoles... Luego te puedes quedar en la habitación todo el día si quieres. (*Dona de 54 anys, d’origen caribeny. Més de 1 any al CRI*)

A altres centres, per exemple, els horaris d’entrada i sortida de l’habitació estan marcats: “Tienes que permanecer abajo durante muchas horas sin entrar a tu habitación hasta que ellos lo digan en las horas estipuladas” (*Home de 57 anys, d’origen sud-americanà. 2 anys al CRI*).

Tot i que la gran majoria de persones han expressat grans diferències positives a diferència d’altres recursos residencials de la XAPSLL, tant en el tracte, com per exemple “la familiaridad que he encontrado aquí” (*Dona de 54 anys, d’origen caribeny. Més de 1 any al CRI*) o “la tranquilidad” amb que es senten durant la seva estada al CRI d’Hort de la Vila així com la “calidad profesional” (*Home de 57 anys, d’origen sud-americanà. 2 anys al CRI*), hi ha algunes persones que també expressen coses que els hi desagraden tal com ho és l’incompliment de les normes: “Me gusta que la gente cumpla las normas, porque tienen comida caliente, tienen sus habitaciones, tienen su privacidad y pienso que se tiene que valorar lo que tenemos” (*Home de 50 anys, d’origen centreamericà. 3 anys al CRI*).

En conclusió, sobre aquest subapartat, es podria dir que el canvi de centre ha estat un canvi positiu en la vida de les persones, tant per la protecció de la dignitat d’aquestes així com de la privacitat i seguretat amb què conviuen. També, es podria dir que, a diferència d’Hort de la Vila, els centres com Císter, el CPA de Nou Barris o el CPA de Zona Franca, es tracten de centres més estrictes quant al compliment de la normativa interna i del funcionament del centre, almenys pel que respecta als horaris de funcionament els quals marquen el ritme de vida quotidià de les persones a qui atenen. A diferència d’aquests, Hort de la Vila, segons les experiències de les persones entrevistades, es viu com un centre més flexible quant a la

dinàmica de funcionament i, en termes generals, les persones es mostren contentes amb aquest canvi.

6.1.3. Situació administrativa de les persones majors de 50 anys

Pel que fa a la situació administrativa de les persones, primerament, cal esmentar que aquesta es veu influenciada pel país d'origen de què provenen, ja que els processos per arrelar-se no seran els mateixos si es tracta d'una persona d'origen comunitari a una que és d'origen extracomunitari. Segons les respostes de l'equip professional “[...] el gran volum és de persones extracomunitàries, ja siguin persones vingudes de sud-amèrica o de zones d'Àfrica, i hi ha molt poques d'Àsia” (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*).

D'altra banda, després de fer les entrevistes a les persones usuàries del CRI, s'ha identificat que aquestes, tot i que la gran majoria compta amb un permís de residència gràcies a algun dels processos d'arrelament que han iniciat, continuen en procés d'aconseguir el permís de treball. D'una banda, trobem que hi ha persones que han aconseguit un permís de residència mitjançant l'arrelament per malaltia sobrevinguda, però que, anteriorment, van intentar fer-ho mitjançant l'arrelament per formació, i d'altres que, actualment, continuen amb aquesta via, intentant canviar el permís de residència, a un permís que també doni l'oportunitat d'accedir a treballar legalment: “Tengo NIE por formación, pero a la espera de que me digan algo de extranjería porque también he presentado un contrato para tener NIE con permiso de residencia y trabajo” (*Home de 57 anys, d'origen sud-americà. 2 anys al CRI*).

També, hi ha d'altres persones que han aconseguit regularitzar-se en moments anteriors a trobar-se en una situació de sensellarisme i d'accedir al CRI Hort de la Vila: “Conseguí el NIE con una prueba porque antes te lo pedían. En el 2015 presenté solicitud para el DNI, pero no me salió hasta el 2024 – 2025 [...]” (*Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI*). Finalment, també s'ha identificat que hi ha algunes persones que, tot i que actualment no compten amb un NIE, estan en procés de regularització mitjançant l'arrelament laboral: “[...] todavía no tengo ni permiso de residencia. Me han dicho que tengo que hacer un curso de formación, pero no tengo ningún papel que me acredite nada, sólo me han dicho que tengo el pasaporte [...] Estoy haciendo el arraigo laboral” (*Dona de 54 anys, d'origen caribeny. Més de 1 any al CRI*).

Tal com s'ha vist, molt poques de les persones entrevistades compten amb un permís de residència i treball a excepció d'una persona que, abans del seu accés al CRI, ja comptava amb un NIE que li permetia treballar i residir al territori. També, cal destacar que totes i cadascuna d'elles es troba en procés de regularització, amb un perfil i característiques que permeten sol·licitar un arrelament, la qual cosa és una realitat, també, compartida per l'equip de treball del centre, que esmenten intentar que “las personas que vayan a acceder

almenos tengan los requisitos para poderse regularizar, o les quede poco tiempo para poder hacerlo” (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*).

6.1.4. L'experiència de les persones usuàries del CRI majors de 50 anys en el procés d'arrelament

Pel que fa a les experiències de les persones usuàries quant al procés d'arrelament que estan portant a terme, com que gairebé totes van iniciar el procés d'arrelament al centre, la majoria, a excepció d'aquelles persones que van començar el procediment abans d'accedir al CRI, han sigut acompanyades per professionals del treball social i integració social. Altrament, totes han referit diverses problemàtiques relacionades amb el procés d'arrelament i les condicions i demandes que es fan des de l'administració i els tempos d'aquest.

En el cas d'aquelles persones que estan portant a terme l'arrelament per formació, o que ho han intentat anteriorment, les problemàtiques estan relacionades amb els requisits sobre les documentacions que cal presentar per iniciar el procés, així com per exemple, aconseguir el certificat de delictes penals a país d'origen, o demanar cites per aconseguir tota la documentació requerida:

[...] primero me dijeron que tenía que hacer el arraigo por formación, tuve que traer los penales de Cuba, y ahora estoy haciendo el arraigo laboral, pero es que no veo nada, porque ahora tengo que pedir de nuevo los penales porque caducan en mayo. Los antecedentes penales han sido un mundo para que vengan aquí. (*Dona de 54 anys, d'origen caribeny. Més de 1 any al CRI*)

Una de les altres problemàtiques relacionades amb aquest procés d'arrelament, té a veure amb el temps que dona l'administració per, en primer lloc, aconseguir i finalitzar una formació i, després, el temps que donen per aconseguir una empresa que faci un contracte laboral amb les característiques que demana estrangeria, per obtenir el permís de treball. Hi ha algunes persones que, tot i haver fet o estar en altres processos d'arrelament, també esmenten dificultats en la seva experiència per aconseguir-ho, i que tenen a veure amb la burocràcia administrativa:

Para conseguir el DNI ha pasado mucho tiempo. Como cambié de Castellón a Barcelona, ha hecho que tarde mucho. Si hubiera dejado la dirección de Castellón, antes de 4 años podía recoger. De Castellón se tuvo que enviar un documento a Madrid, de allí a Castellón y de allí a Barcelona. Llevo 2 años de retraso. (*Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI*)

Les experiències de les persones en els processos d'arrelament són variades, però, totes, comparteixen problemàtiques relacionades amb l'administració, amb el temps en què es

gestiona la burocràcia i, també, amb els requisits i característiques que l'administració demana per aconseguir el permís de treball el qual, també segons l'experiència de l'equip professional, és un procés complicat, ja que, per aconseguir-ho, les empreses han d'entendre el procediment i esperar que estrangeria doni el vistiplau: "El problema és que aquest arrelament et dona permís de residència un any, però per poder renovar el NIE i treballar has de trobar una feina i, qui et contracta si no tens permís de treball? Ningú" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*).

Finalment, sobre l'experiència de les persones en el procés d'arrelament i sobre si l'edat pren rellevància en aquest, totes les persones usuàries entrevistades han esmentat que l'edat no els ha semblat una barrera per poder portar a terme el procés d'arrelament, però sí que ho ha sigut les condicions que demana estrangeria per poder aconseguir-ho, la majoria, de la mateixa manera que abans, referint-se a la problemàtica de trobar una empresa que es comprometi a esperar el temps en què es presenta el contracte i es resol com a favorable, tal com ho esmenten alguna d'elles: "El problema es más este tema que te he comentado, que la empresa te espere 3 meses [...]" (*Home de 57 anys, d'origen sud-americà. 2 anys al CRI*).

6.1.5. L'evolució de la població de majors de 50 anys atesa al CRI Hort de la Vila

Quant a l'evolució de la població de persones majors de 50 anys ateses al CRI Hort de la Vila, en primer lloc, cal esmentar que aquesta representa, segons vàries respostes, la meitat o menys de la meitat del total de persones que viuen al centre, tal com ho esmenten alguns professionals: "Entonces hay muy poco porcentaje de gente joven, pero aquí el perfil de personas es de alrededor de 50 para arriba" (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*) o d'altres que expressen que representen "al voltant del quaranta percent, aproximadament unes cinquanta persones, una mica menys" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*).

Quant a l'evolució d'aquest perfil en l'atenció que dona el CRI, alguna de les respostes assenyalen que hi ha hagut un augment d'aquesta població: "Jo crec que és la mateixa generació, però que ha anat envellint, tot i que sí que és veritat que des del meu inici fins ara hi veig més població envellida, més gent que té problemes de poder tenir un lloc on viure" (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*). D'altres, esmenten que el perfil de persones ha variat per culpa de canvis que s'han fet quant als criteris d'accés al centre. Anteriorment a aquest canvi, segons es relaten en les respostes, es tractava d'un perfil de persones cronificades en situació de sensellarisme, amb una situació administrativa regular, i on hi havia un perfil d'atenció orientat a la salut mental i addiccions:

Hay un porcentaje elevado de personas de 50 años en que su mayor problema es el tema de la situación administrativa irregular. Antes este perfil no lo teníamos, con lo cual era un perfil

más encaminado a la atención a personas de 50 años con problemas de salud mental y adicciones, perfil cronicado con falta de habilidades sociales... [...] Hemos ido abriendo el paraguas del perfil de personas que pueden acceder. *(Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI)*

Alguns altres professionals, assenyalen que, quant al nombre de persones que es troben en aquesta situació: “ha disminuït, no perquè hi hagi menys, sino perquè cada vegada hi ha més persones en situació de sensellarisme menors de 50 anys” *(Treballador social referent. 3 anys al CRI)*.

6.2. L'experiència de les persones en el procés d'inserció sociolaboral

Aquest segon bloc d'anàlisi ha estat dirigit a identificar l'experiència de les persones usuàries i de l'equip de professionals, pel que fa al món laboral així com el procés d'inserció sociolaboral i l'acompanyament en aquests termes, el qual està estretament relacionat amb el procés d'arrelament. Aquest bloc d'anàlisi, també, es vincula amb el segon dels objectius específics, des del qual es pretén analitzar l'experiència del col·lectiu de persones i també de l'equip de professionals, pel que fa al procés d'inserció sociolaboral. D'una banda, s'ha analitzat quina ha sigut l'experiència laboral de les persones usuàries, quines són les barreres i dificultats que aquestes identifiquen en relació amb l'accés al món laboral, les diferències que existeixen en l'accés al mercat laboral segons el gènere, on també s'ha tingut en compte les experiències de l'equip i, finalment, quines qüestions han estat les més rellevants quant al procés d'acompanyament de l'equip d'acompanyament.

6.2.1. L'experiència laboral prèvia de les persones majors de 50 anys entrevistades

Quant a l'experiència laboral prèvia de les persones entrevistades, totes i cadascuna d'elles han tingut experiències laborals en diversos sectors de treball, tant a país d'origen, com en aquells països on han residit i, també, a Espanya, on, la majoria, ha fet treballs poc qualificats. D'una banda, trobem a persones que a país d'origen, han treballat com a ajudants de cuina, en neteja o en la cura d'infants: “En Cuba trabajé como ayudante de cocina, en cuidados infantiles, en limpieza...” *(Dona de 54 anys, d'origen caribeny. Més de 1 any al CRI)*, d'altres que han treballat en el sector de l'agricultura o que han tingut negoci tal com ho afirma: “En Marruecos tenía una tienda de alimentos, y luego también trabajé de repartidor” *(Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI)*, i d'altres persones que, en viure durant un llarg temps a un altre país, també van poder accedir a un treball durant molts anys: “En los 18 años que estuve en Estados Unidos, el primer año trabajé en el aeropuerto de Nueva Jersey, y luego trabajé en Toys R Us que es una tienda grande de juguetes, donde estuve durante 17 años” *(Home de 50 anys, d'origen centreamericà. 3 anys al CRI)*.

D'aquestes experiències laborals, s'ha identificat com la gran majoria, en arribar a territori, o bé van continuar amb feines poc qualificades o bé, van poder accedir a altres tipus de feines més qualificades gràcies a experiències anteriors:

Aquí en España agarré los trabajos que pude, como en construcción o paquetería, pero muy precario. [...] Mi último trabajo fué paquetería si no me equivoco, y de eso hace ya meses, alrededor de 1 año. Ahora lo que estoy haciendo es pasear a perros. (*Home de 57 anys, d'origen sud-americà. 2 anys al CRI*)

Tal com es veu, les experiències de les persones entrevistades és molt variada quan els mercats de treball, alguns amb més qualificació, com és el cas d'aquelles feines com a mecànic de motos o el treball en laboratoris, però també, es veu com en arribar a territori les persones han accedit a treballs menys qualificats. Aquest accés a feines poc qualificades, també, es veu reflectida en les respostes de la majoria de les persones de l'equip d'acompanyament el qual, identifica que moltes de les persones, en accedir al centre o bé accedeixen sense treball, o amb condicions laborals precàries, tal com ho comenta el coordinador de l'equip: "[...] acceden sin trabajo, por no decirte el 90%. Hay más personas en economía sumergida [...] que lo hacen para tener algo de ingresos para tomarse un café, comprarse tabaco, pagarse algo..." (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*).

6.2.2. L'experiència de les persones residents del CRI Hort de la Vila en relació a les barreres i dificultats per l'accés al món laboral

Quant a les barreres i dificultats que les persones entrevistades troben per accedir al món laboral, aquestes varien segons la situació vital de la persona, així com de les seves habilitats o experiències que anteriorment han viscut. En aquest cas, hi ha persones que, com a barrera per accedir a una feina, esmenten elements relacionats amb el seu estat de salut, tal com ho expressa la següent persona: "He perdido fuerza... A mi cerebro se le hace difícil memorizar, y eso hace que no pueda cumplir con un trabajo" (*Home de 50 anys, d'origen centreamericà. 3 anys al CRI*). Hi ha algunes d'altres que, a causa de la seva situació administrativa i el moment actual en què es troben en el procés d'arrelament, allò que els hi dificulta accedir al món laboral és no comptar amb el permís de treball: "yo les dije a mis referentes que no iba a volver a trabajar en negro, y que sólo trabajaría cuando ya tuviera los papeles y ya fuese una ciudadana más en el país" (*Dona de 54 anys, d'origen caribeny. Més de 1 any al CRI*). Finalment, també hi ha d'altres persones que, tot i tenir el permís de treball, refereixen tenir dificultats relacionades amb la seva autonomia, amb l'idioma, dificultats per preparar el currículum o per fer la candidatura via web, on necessiten l'ajuda d'una altra persona:

[...] me falta hablar castellano. Si no me ayuda otra persona no puedo hacerlo solo. [...] si me llama una empresa de limpieza, necesito ayuda para poder hacer una entrevista online. Antes los currículums se pasaban de mano a mano, pero ahora es por correo electrónico y eso... Eso es lo que está difícil. Hay muchas empresas a las que les falta gente, y cuando vas te dicen que no pueden cogerte, te dicen que vayas a la página web y que lo envíes. A mí me cuesta mucho hacerlo. *(Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI)*

En aquest cas, i a diferència de la resta de persones entrevistades, es pot veure com l'idioma resulta un element important que, o bé permet a les persones accedir a les oportunitats que emergeixen en el mercat laboral, o bé les exclou d'aquestes, la qual cosa pot resultar un fet decisiu quant a l'accés al mercat laboral. El mateix es pot observar quant a les barreres tecnològiques, les quals també poden ser un element que limita l'accés a les oportunitats laborals i que, a la vegada, fa que les persones amb aquesta situació depenguin d'altres. Aquesta realitat també ho comparteixen la majoria de les persones que conformen l'equip d'acompanyament, els quals esmenten que el fet de tenir 50 anys suposa una barrera per accedir al món laboral, per la bretxa digital: "Como todo se ha digitalizado, las personas de 50 años sí que necesitan más nuestro soporte porque no dominan las aplicaciones del móvil o el acceso a páginas web" *(Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI)*, però també per altres qüestions:

Sí que ho és, per una banda, per la bretxa digital, d'altra, perquè una persona en situació de sensellarisme d'aquesta edat vol dir que, probablement, porta uns anys a la xarxa, o almenys a nivell estadístic és el que veiem. *(Treballador social referent. 3 anys al CRI)*

Segons l'experiència de les persones usuàries del CRI sobre la qüestió de si l'edat és determinant per accedir al món laboral, la majoria d'elles considera que l'edat no es tracta d'un element determinant: "No, yo pienso que por mi edad me ven con mucha experiencia, yo creo que lo tengo más fácil" *(Home de 50 anys, d'origen centreamericà. 3 anys al CRI)*, on tornen a fer referència a que la major de les barreres és l'administrativa, tal com ho afirma les següent persona: "[...] el tema prioritario y que siempre se habló era el NIE. [...] Nunca me han dicho nada por la edad, pero sé que influye en un trabajo, pero la historia está en conseguir un trabajo y poder trabajar" *(Home de 57 anys, d'origen sud-americà. 2 anys al CRI)*.

Tot així, també s'ha identificat que, en menor proporció, hi ha persones que en la seva experiència en la recerca de feina s'han trobat que la seva edat ha sigut una barrera per ser contractat o per continuar en el procés de selecció: "Cuando haces una entrevista con una empresa y llegamos a la edad... No te dicen que no... No te llaman. Me pasó muchos casos así" *(Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI)*, però, tot així, la majoria de les respostes descarten l'edat com una barrera per accedir a una ocupació i ho centren en les barreres administratives, ja que, sense un permís de treball, tal com s'ha vist en

apartats anteriors, és difícil que una empresa esperi el temps que triga estrangeria a donar a la persona en qüestió el permís per començar a treballar.

6.2.3. Diferències en l'accés al mercat laboral segons gènere

En l'anàlisi sobre les respostes referides a les diferències que existeixen en l'accés al mercat laboral segons el gènere de la persona, en primer lloc, cal esmentar que, segons varies de les respostes de l'equip professional, les dones i l'accés al mercat laboral es veuen influenciades pel context que aquestes han crescut i s'han desenvolupat, així com les experiències que hagin tingut al llarg de la seva vida, per exemple: moltes professionals han esmentat que les dones migrades, quant a la situació laboral que viuen, es troben amb més complicacions, ja que, probablement, hagin tingut menys experiències laborals que els homes a causa d'haver-se fet càrrec de tasques reproductives:

Si parlem de dones migrades, són dones que al país d'origen han hagut d'estar més en tasques reproductives que no pas en formar-se i treballar, per tant, vindran amb menys experiències, no només relacionats amb el treball, sinó també amb l'àmbit laboral. *(Treballador social referent. 3 anys al CRI)*

Aquestes experiències, tal com ho afirma el treballador social, poden posar a les dones en una situació de desavantatge, d'una banda, perquè serà més probable que els homes hagin tingut més oportunitats per formar-se, la qual cosa, i pel contrari, disminueix les oportunitats de què les dones hagin pogut accedir a una formació professional a país d'origen, i, també, perquè els homes tindran més experiència en l'àmbit laboral previ a iniciar el procés d'inserció sociolaboral, la qual cosa els dona avantatge en aquesta àrea.

En segon lloc, segons les respostes de l'equip professional quant a les diferències que existeixen en l'acompanyament sociolaboral a les dones en l'accés al mercat laboral, la majoria dels professionals determinen que, com que la manera en què es treballa aquesta àrea és mitjançant el mercat protegit, existeixen ofertes tant per homes com per dones, on no identifiquen cap mena de diferenciació ni avantatge: "Com que treballem, sobretot, amb mercat protegit, hi ha ofertes tant per homes com per dones. Jo crec que aquí, on hi ha el problema, és en el perfil de dona atesa en sensellarisme" *(Treballador social referent. 3 anys al CRI)*. Tal com es veu, les respostes de l'equip esmenten que les dificultats d'accedir al mercat laboral està en el perfil de la dona atesa en situació de sensellarisme "que és un perfil amb limitacions que venen del procés vital que han viscut" *(Treballador social referent. 3 anys al CRI)*. A més, també determinen que les dificultats poden venir donades del context de vida que la persona hagi tingut, per exemple, si aquesta ha patit violència de gènere o per motius culturals:

[...] Llavors, per motius religiosos, culturals o de relacions no sanes, aquestes dones tenen una limitació afegida de que la parella no les deixi treballar, o no les deixin treballar a espais masculinitzats on hi ha homes, o per què en aquelles hores “has d'estar amb mi i no a la feina. (Treballador social referent. 3 anys al CRI)

Llavors, es podria dir que les oportunitats laborals, d'una banda, es veuen influenciades pel context de vida, la qual podrà haver donat a la persona més oportunitats de creixement professional o formatiu, i la qual marcarà la diferència entre homes i dones, i entre aquelles que tenen més habilitats en el món laboral d'aquelles que no. Un dels altres elements, tal com es pot veure en la segona cita i que s'ha repetit amb menys freqüència, és que les dones migrants també compten amb limitacions afegides, d'una banda, per motius culturals, religiosos o altres limitacions relacionades amb les seves relacions. La suma d'aquests elements, fa que les oportunitats laborals de les dones migrades, en termes generals, sigui més baix que la dels homes, i que es podria acabar traduïnt en una reducció de les seves oportunitats d'accedir al mercat laboral. Tot així, en una de les respostes s'ha detectat que aquest acompanyament i oportunitats d'accés al mercat laboral, també dependrà de si la dona en qüestió es tracta d'una que hagi patit violència, ja que aquest fet li podrà donar dret a accedir a una protecció que a un home no.

Finalment, un dels temes a tractar i que s'ha repetit de diverses maneres en totes les entrevistes fetes a l'equip de professionals, es tracta sobre els mercats de treballs que solen accedir les dones.

6.3. El paper del Treball Social en l'acompanyament al CRI Hort de la Vila

En aquest tercer apartat s'han analitzat, segons les experiències professionals, quines són les diferències que existeixen en l'acompanyament a les persones majors de 50 anys regularitzades o en procés de fer-ho, també, s'han identificat aquells aspectes més rellevants quant a les experiències professionals pel que fa a l'acompanyament en el procés de regularització i, en darrer lloc, quina ha estat l'experiència d'aquestes en l'acompanyament en el procés d'inserció sociolaboral amb les persones objectes d'estudi. D'altra banda, també cal esmentar que aquest tercer bloc d'anàlisi tracta d'identificar el paper del treball social en l'acompanyament que es fa, així com quines són les barreres i dificultats amb què les persones majors de 50 anys en aquesta situació residencial es troben en el procés d'inserció laboral, mitjançant les experiències tant professionals com de les persones usuàries.

6.3.1. Diferències en l'acompanyament segons l'edat

L'acompanyament a les persones objecte d'estudi, segons l'experiència de l'equip de professionals, no es tracta d'una en concret, sinó que aquesta varia segons el que vulgui fer

la persona, les necessitats i demandes que presenta i fa i, finalment, també variarà segons el context que hagi viscut anteriorment.

En preguntar sobre les diferències que existeixen entre aquelles persones que són majors de 50 anys d'aquelles que no, la majoria dels professionals ha esmentat que l'acompanyament que es planteja amb aquestes persones és molt diferent, des de diverses òptiques. D'una banda, trobem a professionals que esmenten que, quant a les habilitats TIC, les persones majors de 50 anys requereixen un major suport:

Necesitan más acompañamiento, sobre todo porque es un grupo de edad en que, todo lo que tenga que ver con las nuevas tecnologías se quedan hiper perdidas. [...] hay personas a las que atiendo que, por más que trate de explicárselo y de acompañarlas en, por ejemplo, acceder a una página web, se les olvida la contraseña, no saben qué han puesto, no saben diferenciar una página web de una aplicación... (*Orientadora laboral polivalent. 9 mesos als CRI*)

Aquestes dificultats relacionades amb les habilitats TIC, en definitiva, posa a les persones majors de 50 anys en una posició de desavantatge quant a l'accés a les noves tecnologies i, per tant, quant a l'ús d'aquesta en el seu procés d'acompanyament el qual, segons moltes de les respostes, se sol fer ús de manera recurrent, així com per exemple, per demanar una cita mitjançant el telèfon mòbil, fent que l'edat sigui determinant, ja que: "[...] acaba modificant la intervenció totalment perquè aquesta persona no serà capaç de fer segons quins tràmits online" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*). A diferència de les persones més joves, les persones majors de 50 anys, per tant, se situen en un posicionament de dependència cap als professionals, ja que, en aquest sentit, els joves: si llevan tiempo aquí y no tienen barrera idiomática, hay ciertos trámites que pueden hacerlos desde el móvil, por lo que pueden ser más autónomos (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*). Tot així, les diferències entre aquelles persones que poden tenir més o menys autonomia, tal com s'ha esmentat inicialment, varia segons les experiències viscudes, ja que poden haver-hi persones que, en el seu context, hagin tingut més contacte amb les noves tecnologies, a diferència d'altres que no:

[...] no es lo mismo una persona que haya venido de un contexto en que haya estado más en contacto con las nuevas tecnologías, a una persona que nunca haya tenido ese contacto y que para ellas el teléfono sea el Whatsapp. (*Orientadora laboral polivalent. 9 mesos als CRI*)

Una de les altres diferències identificades en l'experiència de l'acompanyament professional amb les persones majors de 50 anys, té relació amb el perfil de persones que s'atenen al CRI Hort de la Vila. Diversos professionals han esmentat que, trobar-se en situació de sense llar i tenir més de 50 anys és un indicador de què:

[...] habitualment són persones que tenen un procés llarg, o de sensellarisme o d'exclusió social, el que vol dir que han passat per un procés tan llarg que suposa salut física, salut mental, perdre hàbits bons i adquirir-ne de mals hàbits, perdre certa funcionalitat del dia a dia... *(Treballador social referent. 3 anys al CRI)*

En aquesta afirmació, es pot identificar com el perfil de les persones ateses, en primer lloc, es diferencia de la resta de grups poblacionals, d'una banda, pel temps de permanència en situació de sensellarisme que, tal com ho expressa el professional, té impactes en diverses àrees de vida de la persona, tal com ho són els hàbits o la mateixa salut, la qual pren molta més rellevància en aquesta edat ja que: “una persona més adulta té més problemes de salut que no pas una persona jove” *(Integrador social referent. 12 anys al CRI)*, i que orienta a què l'acompanyament professional tingui més en compte aquesta àrea.

6.3.2. L'experiència de l'equip de professionals quant al procés de regularització

En primer lloc, quant a l'acompanyament de l'equip en el procés de regularització, segons les seves respostes, es fa mitjançant una entitat sociojurídica que treballa de manera coordinada amb l'equip de referents, i que s'encarrega de donar assessorament gratuït a les persones ateses i que està finançat per l'entitat de Sant Joan de Déu. És mitjançant aquesta empresa que, segons el coordinador de l'equip, desde treball social i integració social s'acompanya a les persones per aconseguir tota la documentació requerida:

Hay que [...] acompañar a personas que tienen barrera idiomática y no saben cómo expresarse, y se les acompaña a estos sitios para facilitar la comunicación... Después, la empresa externa recopila toda esta información y las presentan a una plataforma que hay en extranjería, y nos van haciendo el feedback sobre el proceso en extranjería. *(Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI)*

Tal com es pot veure, l'equip d'acompanyament s'encarrega de portar a terme les demandes que es fan des de l'entitat jurídica, a més d'orientar i donar suport a les persones per aconseguir la documentació, a vegades, amb complicacions, ja que: “segons d'on siguis, hi ha tràmits que són més difícils de fer així com si no tens família a país d'origen” *(Integrador social referent. 12 anys al CRI)*. A més, també es pot observar com, segons la persona, a vegades cal un acompanyament degut a la barrera idiomàtica per ser facilitadors de la informació que es dona quant al procés administratiu. Finalment, es podria dir que l'acompanyament professional, en aquesta àrea, treballa de manera continuada amb l'entitat sociojurídica, la qual cosa indica que, com a professionals, a més d'acompanyar en àrees com la salut o altres esmentades anteriorment, també són coneixedors dels processos d'estrangeria, així com dels requisits i característiques que es necessiten per l'arrelament, i així ho confirma una de les persones entrevistades, la qual esmenta que: “els treballadors socials ens hem acabat especialitzant en estrangeria” *(Treballador social referent. 3 anys al CRI)*.

Un dels altres temes quant a l'experiència de l'equip en el procés de regularització es tracta sobre les vies que, sovint, se solen fer ús, així com les dificultats i barreres que es troben per poder-ho fer amb la població en qüestió. D'una banda, trobem que, sovint, fan ús de diverses vies com: "el arraigo social, todo el tema del arraigo por enfermedad sobrevenida y después, también, la gestión de la solicitud de asilo político" (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*), però, segons la majoria de les respostes, coincideixen en el fet que l'arrelament formatiu és la via de regularització més habitual que les persones volen portar a terme perquè: "El fet que fos tan accessible ha fet que moltes persones hagin optat per aquesta via" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*). Sobre aquest procés d'arrelament, moltes de les persones esmenten, primerament, problemàtiques relacionades amb les empreses, a causa del desconeixement que aquestes tenen sobre el funcionament d'estrangeria quant a l'obtenció del permís de treball. Segons la majoria de les respostes, la problemàtica de la contractació radica, en primer lloc, en si l'empresa entén el procés d'arrelament, també, en si aquesta està disposada a esperar el temps que triga estrangeria a donar una resolució a la sol·licitud perquè la persona comenci a treballar, ja que: "Les empreses no volen esperar els 3 o 4 mesos que triga estrangeria en dir si aquesta persona pot o no treballar, i jo crec que l'espera a estrangeria es carrega la meitat de les regularitzacions" (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*).

Una de les altres problemàtiques que es troba l'equip de professionals en aquest acompanyament, està relacionat amb els requisits d'estrangeria els quals resulten una barrera per presentar una sol·licitud per començar el procés de regularització:

Te piden que demuestres que llevas viviendo en territorio 3 años, también te piden los antecedentes penales en país de origen, con las dificultades que te he explicado antes para poder hacer el trámite con según qué países... Hay un tema burocrático y de requisitos que son una barrera para que se puedan regularizar. (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*)

Aquestes dificultats administratives són causades per la manera en què està plantejada la llei d'estrangeria, la qual indica quines han de ser les característiques, per exemple, del precontracte, així com del temps estipulat per poder fer l'arrelament formatiu. Sobre l'èxit d'aquesta via d'arrelament, han sigut moltes les respostes que s'han referit al fet que hi ha problemàtiques en el moment de trobar una empresa que entengui el temps d'espera a estrangeria. Segons l'orientadora laboral, a escala de Barcelona: "[...] creo que 10.000 personas que se presentaron al arraigo formativo durante el 2024, solo lo obtuvieron 900 personas. Una persona que esté haciendo un arraigo formativo, si la empresa no le conoce, lo tiene muy difícil" (*Orientadora laboral polivalent. 9 mesos als CRI*).

En conclusió, es podria dir que l'experiència de l'equip d'acompanyament en el procés de regularització per aconseguir un NIE amb permís de treball, es veu molt influenciat per les diverses barreres i dificultats que es troben, d'una banda, per complir amb els requisits estipulats a la llei d'estrangeria, d'altra, relacionada també amb la burocràcia administrativa, tant a escala estatal com internacional als països d'origen on, segons el país, l'experiència pot ser més difícil i, finalment, quant a les empreses contractants, així com el gruix d'ofertes laborals que hi ha per persones majors de 50 anys els quals: "són el gruix d'ofertes laborals que menys trobem i de la que més ens demanen" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*). Altrament, en aquests testimonis també s'ha pogut observar com, el perfil de persones ateses orienta els àmbits en què els treballadors i treballadores del centre tindran més contacte i amb els quals estaran especialitzats, en aquest cas, amb els processos d'arrelament i estrangeria.

6.3.3. L'experiència de l'equip de professionals quant al procés d'inserció sociolaboral amb persones majors de 50 anys

Segons l'experiència de la majoria de professionals, en primer lloc, s'ha identificat que l'edat és un element diferenciador quant a les possibilitats d'èxit de les persones ateses, d'una banda, perquè: "és molt més insertable una persona jove que no pas una persona de 60 anys, que és molt difícil d'insertar, i encara més si és una persona migrant" (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*). A més, tal com es veu, l'origen de la persona també resulta un dels altres elements diferenciadors quant a les possibilitats d'accedir al món laboral, i més si a aquesta persona també li travessen altres elements interseccionals, tal com podria ser el gènere. Aquesta suma d'elements i com generen dificultats per accedir a una ocupació es pot veure reflectida en la següent cita:

Serà diferent si ve una dona de 30 anys a netejar la casa que no una dona de 50 anys, ja que si és més jove, es tendeix a pensar que serà més àgil, farà millor les neteges que no una persona gran. El mateix si el treball es tracta de tenir cura d'una persona gran, perquè s'ha de fer mobilitzacions i, en comparar, no es veu de la mateixa manera a una persona jove que a una més adulta. (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*)

De la mateixa manera, aquesta suma de factors, segons l'experiència de l'orientadora laboral, fa que hi hagi més dificultats quant a l'accés al món laboral, a causa de la suma de factors, tal com ho és l'origen, el gènere, la barrera idiomàtica o altres tipus de vulnerabilitats afegides.

L'acompanyament sociolaboral que es fa des de l'equip de treball, es fa, segons la majoria de les respostes, mitjançant empreses del mercat protegit, és a dir, empreses o entitats que estan sensibilitzades amb col·lectius en situació d'exclusió social. Aquestes donen oportunitats laborals a les persones amb independència del seu origen i gènere, a excepció

d'algunes empreses que busquen a homes o dones segons el sector al qual estiguin i d'aquelles destinades a persones amb una discapacitat, les quals: "sí que poden estar més oberts a esperar i regularitzar a persones amb aquestes edats i dificultats" (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*). Tot i això, l'experiència d'acompanyament de l'equip mostra que aquestes persones: "o bé treballen a una feina protegida o si no l'empresa no contracta a ningú de 50 anys" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*), i és això mateix el que permet identificar que les possibilitats de trobar una feina es vegin molt reduïdes, primerament, per una qüestió d'edatisme, sumat al fet de trobar-se en situació de sense llar, així com la situació de salut que envolta a la persona, els seus hàbits, la barrera idiomàtica i la tecnològica.

Finalment, una de les altres dificultats amb què l'equip d'acompanyament s'ha trobat en el procés d'inserció sociolaboral, es tracta, segons la majoria de les respostes, sobre la capacitat de les persones de reinventar-se, com que, sovint, es troben que les persones no es veuen capaces de formar-se per culpa de l'edat que tenen:

Con las personas que tienen 50 pues todavía se pueden hacer cosas, pero las personas que están más cerca de los 60... Yo lo entiendo, me dicen "yo tengo 60, ahora no me voy a reinventar", y ahí los objetivos formativos van decayendo... (*Orientadora laboral polivalent. 9 mesos als CRI*)

En aquesta cita es pot veure com les persones, en el procés d'inserció, es troben amb dificultats relacionades amb fer una formació o en adquirir nous aprenentatges, els quals són necessaris o augmenten les possibilitats d'accedir al món del treball. Aquestes pròpies limitacions, la qual és diferent dels joves, ja que aquests es mostren més oberts als canvis, se sumen amb altres similars, aquesta vegada, relacionats amb el fet de fer un canvi en el camp professional, perquè, segons l'integrador social, sovint, en persones adultes: "[...] és més difícil el canvi de camp professional, tot i que hi ha gent molt oberta, però hi ha persones que han treballat tota una vida en un sector i volen continuar treballant d'això" (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*). També, es pot veure com l'edat és un dels altres elements diferenciadors, ja que, tal com ho esmenta l'orientadora, hi ha grups d'edats amb què fer un canvi pot ser més fàcil que no pas amb persones d'edats més grans amb les quals els objectius formatius cauen.

Finalment, i en el cas concret del grup de dones ateses al CRI Hort de la Vila, l'experiència de l'equip en aquest tipus d'acompanyament deixa a veure que aquestes, tal com s'ha esmentat anteriorment, sovint són dones que tenen perfils menys qualificats que els homes que: "se han dedicado más a tareas del hogar, a tareas de cuidado de niños, y que nunca se han planteado poder formarse o estudiar" (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*). Aquest fet, tal com es veu, marca una diferència quant a les dificultats

esmentades, ja que, el grup de dones, a diferència dels homes, segons les experiències de vida, hauran tingut menys oportunitats per poder-se formar, la qual cosa fa que l'equip d'Hort de la Vila es trobi amb dones amb altres dificultats afegides:

[...] muchas mujeres migrantes que vienen aquí tienen barrera idiomática o baja cualificación, con lo cual una de las primeras cosas que hay que hacer es mejorar el idioma, encontrar formaciones que las puedan motivar y demás. Aquí hay una diferencia entre hombres y mujeres. (Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI)

Tot així, segons l'experiència de l'orientadora laboral, en el procés d'acompanyament i a diferència dels homes, les dones es mostren molt més proactives i més obertes a l'escolta, a diferència dels homes, amb els quals: "Noto más reticencia al cambio" (*Orientadora laboral polivalent. 9 mesos als CRI*). Segons la gran majoria de persones entrevistades, el gènere també juga un paper molt important, tant pels i per les residents del centre així com per l'orientació de l'equip en el moment de fer l'acompanyament. Ser dona o ser home, segons varies de les respostes, orienta el tipus de feines a les quals les persones es dirigiran, per exemple, l'orientadora laboral esmenta que: "las mujeres se enfocan 100% en trabajos de cuidados, aunque en su vida anterior a migrar nunca hayan hecho este tipo de trabajos" (*Orientadora laboral polivalent. 9 mesos als CRI*), afirmació la qual també coincideix amb l'experiència d'un dels treballadors socials del centre qui explica que aquesta decisió es basa, sobretot, en una qüestió sobre quins són aquells sectors on hi ha més facilitat per aconseguir la inserció laboral, els quals acaben sent en sectors amb tasques reproductives, tal com ho és la neteja o la cura a tercers.

6.4. L'èxit de la inserció sociolaboral i el procés de sortida a un habitatge a Barcelona

Finalment, en aquest darrer bloc d'anàlisi, a partir de les experiències de les persones usuàries així com de l'equip professional, la relació que existeix quant a l'èxit del procés d'inserció sociolaboral amb el procés de sortida del centre cap a una alternativa residencial. Per fer-ho, primerament, s'ha abordat quina importància pren la regularització en la sortida de la situació de sensellarisme, la relació que existeix entre les condicions laborals dels sectors de treballs a què, comunament, accedeixen, i les possibilitats de fer la sortida del centre a un habitatge a la ciutat de Barcelona, també, quines són les barreres i dificultats que existeixen per accedir a un habitatge a la ciutat i, finalment, quines són les propostes de millora per una millora en l'acompanyament des del treball social.

6.4.1. La importància de la regularització en la sortida del sensellarisme

A causa del perfil de la població atesa al CRI Hort de la Vila, tal com s'ha vist, el procés de regularització així com l'acompanyament professional i la coordinació amb l'entitat sociojurídica, pren un paper rellevant durant l'estada de les persones al centre residencial.

D'una banda, en les entrevistes fetes a l'equip de professionals, totes han determinat que regularitzar-se, tot i que no assegura sortir del sensellarisme, és un pas fonamental per accedir al reconeixement dels drets ciutadans, així com, permet l'accés al sistema de protecció social. A partir de les seves afirmacions es desprenen matisos quant a la rellevància que aquesta pren, no només per l'accés a prestacions econòmiques i a recursos que puguin donar resposta a les seves necessitats i demandes, sinó també per la importància que pren per, després, aconseguir una feina que permeti a les persones fer una vida autònoma:

[...] si no tens documentació que et reconegui com una persona vàlida per residir en el territori, no et contractaran, si no et contracten no tens ingressos. Si no tens "papers" no pots optar a prestacions socials, i si no tens ingressos no pots viure. Regularitzar-se suposa un percentatge majoritari per poder sortir del sensellarisme. (Treballador social referent. 3 anys al CRI)

Segons l'experiència de l'equip, regularitzar-se, llavors, és un primer pas fonamental per poder sortir d'una situació de sensellarisme, ja que: "estar en situación irregular es lo que hace que la persona continue en situación de sin hogar" (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*). Després d'aconseguir regularitzar-se, entenent aquesta com l'obtenció del permís de residència (el qual només es dona durant un temps estipulat), és quan, segons comenta el coordinador, es comença a rebre prestacions socials que, en el cas d'aquelles persones que no han trobat una oferta de treball o precontracte, pot ajudar les persones a sortir d'aquesta situació de vulnerabilitat pel fet que: "permite tener unos ingresos mínimos con el que pagarse una habitación de alquiler y la alimentación [...] les da la oportunidad de volver a una situación más normalizada" (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*).

6.4.2. Relació entre les condicions laborals i sortida a un habitatge a Barcelona

En l'anàlisi sobre les respostes de l'equip de professionals a aquelles qüestions relacionades amb l'accés al món laboral de les persones del CRI, s'ha identificat que, d'una banda, el tipus d'ocupacions als que solen accedir les persones que es troben en el procés d'arrelament i, per conseqüència, en el procés d'inserció sociolaboral, sovint, es tracten d'ocupacions poc qualificades, en sectors com la neteja, la construcció, el manteniment, tal com es pot veure en una de les afirmacions fetes pel coordinador de l'equip: "Limpieza, construcción, mantenimiento, cuidado a terceras personas, jardinería... Son trabajos que con un curso profesional de 3 meses o de 400 horas, ya les permite acceder a estos trabajos que no son muy cualificados" (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*).

En aquesta afirmació es pot veure com existeix un condicionament de l'acompanyament professional dirigit cap a aquest tipus d'ocupacions menys qualificades. Segons algun dels professionals, aquest fet s'explica, ja que, d'entre les persones que es troben aturades hi ha diversos grups que s'encarreguen de cobrir segons quin tipus de feines. D'una banda, s'esmenta que, entre aquestes, hi ha les persones que tenen una situació més normalitzada o que no es troben en situació de vulnerabilitat o d'exclusió social. En segon lloc, es troben aquelles persones joves que s'encarreguen d'anar cobrint les feines que van quedant lliures i, finalment, es troben les persones que cobreixen aquelles ocupacions menys qualificades, que queden més buides i que, en definitiva: "acaben sent destinades a persones que estan en situació d'exclusió social o sensellarisme" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*).

Quant a la relació entre les condicions laborals i el procés de sortida del CRI, entre les respostes dels i de les professionals, un dels aspectes que s'ha repetit amb més freqüència és que la prospecció de poder fer sortida a un habitatge es veu influenciat per les oportunitats laborals existents per aquesta població, així com les condicions salarials de les feines a les quals solen accedir. L'experiència de l'equip, en general, deixa a veure que, en primer lloc, el tipus de sous que solen rebre les persones es tracta del salari mínim interprofessional:

Los contratos que hay tampoco son una millonada, es el salario mínimo interprofesional. Por ejemplo, pensando en un caso del otro día, había una persona que estaba cobrando 900 euros y, claro, si una habitación ya te cuesta 400 o 300 euros... (*Orientadora laboral polivalent. 9 mesos als CRI*)

En aquest cas, també es pot veure com, tot i obtenir el salari mínim i que aquest permeti fer sortida a una habitació, que no pas un pis, a Barcelona, hi ha dificultats per poder assolir el cost de vida. Aquesta és una realitat compartida per diversos professionals, que també esmenten que fer sortida a un habitatge a la ciutat és difícil amb un salari mínim. D'altra banda, moltes de les respostes de l'equip deixa a veure que, tot i que a Barcelona és difícil trobar un habitatge amb aquests sous, no ho és si la recerca es dirigeix a una habitació o a un habitatge fora de la ciutat:

El fet de tenir una feina et dona una garantia de tenir diners a final de mes, que acaba sent una tranquil·litat per la persona. També és cert que cada vegada el viure a Barcelona és més utòpic. Poder pagar-se un pis a Barcelona, com alguns residents volen o diuen, és pràcticament impossible i llavors han d'anar a habitacions de relloguer. (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*)

Sobre aquesta darrera cita, s'identifica que una de les problemàtiques que emergeixen d'aquesta situació residencial a la qual es veuen abocades les persones que volen viure a Barcelona, té a veure amb les dificultats de poder empadronar-se i, conseqüentment, per la

renovació del NIE el qual, tal com s'ha vist al llarg d'aquesta anàlisi, és fonamental per l'accés als drets de ciutadania i de protecció social, i per minimitzar els riscos de tornar a una situació de sensellarisme.

Una de les altres realitats que també s'ha identificat en les experiències professionals es tracta sobre el grup de persones majors de 50 anys que no han pogut trobar una feina. Tot i que hi ha pocs professionals que esmentin aquesta realitat, s'ha identificat que les persones que no han aconseguit una feina a causa dels problemes que la seva edat suposa per la contractació, tenen menys possibilitats de poder fer sortida a un habitatge. En aquests casos, tal com ho esmenta el professional, l'acompanyament serà dirigit a fer la recerca de programes socials de copagament, o entitats que ofereixin una atenció residencial similar al que es dona al CRI Hort de la vila:

[...] i per tant, ja serà una persona evocada a viure d'una prestació social els anys de vida que li quedi [...] o bé parlem de gent que, per temes de salut, acaba a una residència o un recurs de salut física o salut mental. *(Treballador social referent. 3 anys al CRI)*

Aquesta realitat també es pot veure reflectida en les experiències de les persones usuàries entrevistades, les quals també esmenten dificultats per l'accés a un habitatge a la ciutat amb els sous als quals poden accedir: "Hay lugares en Cataluña donde se pueden ir, pero estando aquí en Barcelona es imposible. [...] la ciudad está dejando de ser para personas pobres o de clase media" *(Home de 57 anys, d'origen sud-americà. 2 anys al CRI)*. D'altres, també fan referència a les dificultats de poder fer una sortida a un habitatge a Barcelona amb el sou, però sense comptar amb una prestació econòmica: "Yo creo que sin la paga que me tienen que dar es muy complicado para acceder a un piso, pero a una habitación sí, pero también se complica bastante porque tienes que compartir piso con otros caracteres, otras personas..." *(Home de 50 anys, d'origen centreamericà. 3 anys al CRI)*.

Tal com s'ha pogut veure al llarg d'aquest apartat d'anàlisi, els sous juguen un paper fonamental quant a l'accés a un habitatge a Barcelona i els quals, segons les experiències professionals, solen ser el salari mínim interprofessional. En el cas d'aquelles persones que han pogut obtenir una feina amb aquestes condicions salarials, les dificultats relacionades tenen a veure amb fer front a les despeses en habitatge, les quals les orienta a fer recerca a habitacions o a altres zones fora de la ciutat i, en el cas d'aquelles persones que només compten amb ingressos que provenen de prestacions econòmiques, a viure en recursos residencials similars al CRI Hort de la Vila.

6.4.3. Barreres i dificultats per l'accés a un habitatge a Barcelona

Pel que fa a les barreres i dificultats en l'accés a un habitatge/habitació a Barcelona, en analitzar les experiències de les persones usuàries i, també, de l'equip de professionals, s'han identificat barreres de diversos tipus.

D'una banda, trobem barreres en el mateix mercat de l'habitatge a Barcelona, en el que, tal com ho hem vist anteriorment: "cada vegada viure a Barcelona és més utòpic. Poder pagar-se un pis a Barcelona, com alguns residents volen o diuen, és pràcticament impossible" (*Integrator social referent. 12 anys al CRI*). Aprofundint en aquesta afirmació, trobem que dintre de l'equip d'acompanyament hi ha d'altres que esmenten que, el fet de treballar o ser una persona assalariada a la ciutat no assegura tenir un habitatge i que, en cas de fer-ho, es tracta d'una opció inestable:

En Barcelona tener un contrato indefinido no te asegura tener una vivienda. Nos encontramos con que las personas han de hacer salidas a situaciones inseguras, a habitaciones de alquiler sin contrato y que en cualquier momento te pueden decir que te marches, por lo que el acceso a la vivienda se convierte en algo inseguro e inestable. (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys als CRI*)

En aquestes afirmacions es pot observar, d'una banda, que les condicions laborals no donen una seguretat per poder accedir a un habitatge a la ciutat, la qual es veu reflectida en alguna de les experiències de les persones que han fet recerca d'habitatge a la ciutat de Barcelona: "Ahora tienes que estar con contrato fijo, no puedes tener contrato de obra y servicio o indefinido, quieren contrato fijo. Aquí todo es más de 700 euros" (*Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI*).

Altrament, a la cita també s'identifica que el fet de voler accedir al mercat ordinari d'habitatge a Barcelona es transforma en una opció que pot posar en perill, novament, la situació residencial de les persones que hi volen residir a la ciutat a causa de les condicions en què, sovint, se solen accedir, mitjançant, tal com ho expressa el coordinador, el lloguer d'habitacions sense contracte que no assegura l'estada al lloc on es vol viure.

Segons la majoria de les respostes de l'equip, aquesta problemàtica no només afecta a les persones que es troben en aquesta situació residencial, sinó també a tota la població en general i que, consegüentment, afecta a les persones objectes d'estudi. En relació amb aquesta primera dificultat per accedir a un habitatge a Barcelona, la majoria de les respostes de les persones usuàries entrevistades també troben que viure a Barcelona és difícil a causa dels preus del lloguer, així com dels costos de nivell de vida que s'han d'assumir, la qual cosa les porta a plantejar-se altres opcions on poder fer la sortida del centre, així com a pobles de Catalunya o a altres comunitats autònomes:

Me parece que Barcelona no es para gente pobre ni gente de clase media porque cada vez se está poniendo más cara [...] Hay gente que va a una subasta cuando se ofrece un piso, y se lo queda quien da más. [...] me gustaría irme a algún sitio de Aragón, o en algún pueblo de Catalunya, pero no quiero quedarme en Barcelona. *(Home de 57 anys, d'origen sud-americà. 2 anys al CRI)*

Una de les altres problemàtiques que les persones poden trobar-se en el moment de voler accedir a un habitatge o habitació a Barcelona, té a veure amb l'origen d'aquestes així com l'edat que tenen. Moltes de les respostes de l'equip quant a la seva experiència en el procés de sortida de les persones residents del CRI, permeten veure que el racisme està present en aquesta àrea i es tracta d'una de les dificultats amb què comunament es troben en aquesta part del procés, on l'origen determina les possibilitats d'accedir o no a tenir un sostre: "normalmente la gente piensa que uno, por ser extranjero, uno no cobra lo que se cobra" *(Home de 50 anys, d'origen centreamericà. 3 anys al CRI)*, amb una gran incidència en les persones d'origen àrab:

Si et dius Mohammed, Ahmed o Malika no et contesten. Jo he estat en trucades telefòniques amb arrendataris que en escoltar a la persona parlar amb accent àrab han dit de tot [...] Clarament aquí hi ha un tema de racisme bastant exagerat. *(Treballador social referent. 3 anys al CRI)*

Aquesta experiència també es compartida per una de les persones entrevistades la qual és d'origen àrab i qui, anteriorment a accedir al recurs residencial, va haver de fer recerca d'un habitatge, on va poder experimentar aquest tracte discriminatori:

Si te ven que eres marroquí te dicen que no. [...] Tenía contrato, tenía trabajo, cobraba bien. [...] Cuando habló mi amigo le dijo que sí que podía ver el piso, pero cuando le dijo que no era para él sinó para un amigo marroquí le dijeron que no, le cambiaron el tema rápido. Le dijeron que sería alquiler para oficinas. *(Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI)*

Segons l'experiència d'aquesta mateixa persona en voler llogar un pis, aquesta també ha esmentat altres problemàtiques similars, aquesta vegada, amb l'exigència que hi ha cap a aquest col·lectiu, la qual cosa dificulta, encara més, que les persones amb aquest d'aquest origen puguin trobar el lloguer d'un pis o una habitació:

Cuando contactas sí, pero cuando vas para ver el piso te dicen "lo siento", aunque tengas contrato o tengas 3000 euros en la nómina, o sinó, te piden muchas cosas, te piden 3000 euros de entrada de fianza, 2 meses de pago, 1 mes para la oficina... A árabes y marroquíes nos piden muchas cosas [...]. *(Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI)*

Quant a si l'edat és un element rellevant en l'accés a un habitatge, la majoria de les persones no han sabut respondre a aquesta qüestió a excepció d'algunes, les quals esmenten que les persones majors de 50 anys tenen complicacions per trobar-ne un lloc on viure: "Hay sitios donde no pasa nada, pero hay otros lados donde si tienes 51 o 58 es un problema" (*Home de 59 anys, d'origen nord-africà. Més de 1 any al CRI*), o d'altres que també esmenten que, l'edat comença a ser un problema per accedir a un habitatge quan les persones creuen els 55 anys, a causa del fet que: "la gent no els volen ficar a casa perquè els consideren persones grans. Llavors, o trobes pisos que conviuen amb persones grans o es torna complicadíssim" (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*). D'altra banda, i en relació amb si el gènere és o no, un element diferenciador quant a les possibilitats d'accedir a un habitatge, la majoria de les respostes de l'equip professional tampoc han sabut respondre a aquesta qüestió, a excepció d'un parell de persones de l'equip, les quals, des de la seva experiència, determinen que el racisme afecta tant a homes com a dones: "Jo crec que no afecta ni més ni menys perquè igual que et dius Mohammed et dius Malika" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*), amb la diferència que, segons el treballador social, les experiències de les dones, segurament, hagi limitat les seves capacitats de valer-se per si mateixa: "Segurament tindrà menys xarxa social que els homes [...] i, com menys xarxa social o vincles tinguís, més difícil és que tinguís la sort de conèixer a algú que conegui a un altre que et llogui l'habitació que queda buïda" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*).

Finalment, una de les altres problemàtiques amb què es troba aquest col·lectiu de persones, en relació amb la seva edat i salut, es tracta sobre la vinculació que tenen a Barcelona. Tot i que la majoria de les persones usuàries entrevistades tenen expectatives de sortir fora de la ciutat, segons alguns professionals, en el procés d'acompanyament a persones majors de 50 que tenen problemes de salut que es veuen lligades als agents de salut de la ciutat de Barcelona, és una complicació pensar en opcions de viure fora de la ciutat degut a la periodicitat amb què han de fer visites al metge o de la necessitat de tenir a prop aquests serveis:

El lligam i problemàtica que hi ha quant a la salut de les persones adultes és que, normalment, estan lligats a Barcelona, i és un impediment per les persones que han de fer visites setmanals o quinzenals al metge dir que es vagin a viure en un lloc on el preu de l'habitatge és més assequible perquè no tenen metges, ni tenen la mateixa capacitat que hi ha aquí. (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*)

6.4.4. Propostes de millora en relació a l'acompanyament en la inserció sociolaboral

Finalment, pel que fa a les propostes de millora en relació amb l'acompanyament en la inserció sociolaboral, d'una banda, s'ha identificat que les persones usuàries fan referència a la necessitat de reduir les dificultats que sorgeixen del procés d'arrelament, el qual

dificulta l'accés al món laboral a causa dels requisits que la llei d'estrangeria determina: "no pido que sea fácil, pero tampoco que sea tan complicado [...] Como empresa, si yo tengo trabajo y ofrezco trabajo porque necesito un operario, ¿cómo voy a esperar 3 meses para que entres a trabajar?" (*Home de 57 anys, d'origen sud-americà. 2 anys al CRI*).

Quant a les respostes de l'equip d'acompanyament, la gran majoria ha esmentat que la problemàtica més gran que hi ha actualment es tracta de la llei d'estrangeria, així com el temps que triga a donar una resposta a les sol·licituds, dels requisits que aquesta demanda per poder iniciar un procés d'arrelament, i sobre els drets que dona, tal com succeeix amb l'arrelament formatiu, el qual dona permís a fer una formació però no a treballar. Tot i que, segons les respostes, aquesta llei canviarà al mes de maig del 2025, proposen que una de les accions, que s'ha fet i es continua fent és:

[...] presentar proyectos de ley para la mejora de políticas en cuanto a la atención de personas sin hogar...Estamos haciendo esta reivindicación desde direcciones para que haya un cambio en cuanto a las políticas de atención a personas sin hogar. (*Coordinador de l'equip d'acompanyament. 12 anys al CRI*)

També, esmenta que una de les propostes de millora que s'està portant a terme té a veure amb ampliar el mercat d'inserció per ampliar les possibilitats, per exemple, mitjançant programes de repoblament, a l'interior de Catalunya o fora d'aquesta comunitat autònoma, que permeti a les persones accedir a una feina a la vegada que a un habitatge. D'altres persones de l'equip, han proposat que, des del treball social, el que també s'hauria de fer és fer més contacte amb empreses, així com, que hi hagués més protecció cap a aquelles que faciliten feines per la regularització:

Pot ser, també, que hagi una protecció cap a les feines que poden oferir. El que deiem abans, si jo com a empresa regularitzo a 15 persones a l'any, i d'aquestes 10 marxen a la setmana i mitja perquè han trobat contractes d'altres coses... Clar, això acaba suposant un risc per l'empresa de cara a estrangeria. (*Integrador social referent. 12 anys al CRI*)

Finalment, quant a l'acompanyament en la inserció sociolaboral, també hi ha d'altres persones que esmenten que, des del treball social: "No crec que podem fer res millor" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*), ja que, segons la resposta d'aquest professional, la professió, a més de pensar sobre què es pot millorar en l'acompanyament, també ha de pensar en quines coses es poden fer fora de l'acompanyament per canviar aquesta situació:

Està bé que ho continuem fent, però en algun moment el treball social haurà de sortir d'aquesta bombolla de centrar-nos en la persona i anar a l'empresa, al departament de drets socials o a estrangeria i dir unes quantes coses. Però fins que no sortim d'aquesta bombolla

sembla que canviar aquesta situació sigui una qüestió del treball social i de la persona.
(*Treballador social referent. 3 anys al CRI*)

L'enfocament d'aquesta darrera proposta, tal com es pot veure, és dirigida a fer canvis en les estructures que formen part del problema o bé, d'aquelles estructures que el generen, passant de les propostes fetes per abordar-les des del treball social, cap a una proposta on el treball social sigui agent mobilitzador de canvis, on identifica la necessitat de què: "algú pugui defensar els seus drets perquè ells estan més pendents de sobreviure que no de fer una estratègia política" (*Treballador social referent. 3 anys al CRI*).

7. Discussió de resultats

A continuació, en aquest apartat es compara els resultats obtinguts a través de les entrevistes amb les teories presentades al marc teòric amb per tal d'identificar si aquests resultats coincideixen o, al contrari, es diferencien entre si. L'objectiu d'aquesta discussió és analitzar quina és la concordança entre les dades empíriques recopilades i els conceptes teòrics establerts prèviament. En definitiva, aquest apartat tracta de mostrar si els resultats aconseguits reforcen, qüestionen o enriqueixen les teories establertes i treballades anteriorment.

Els resultats que s'han considerat són els següents: en primer lloc, es debatan les causes de les situacions de sensellarisme, la relació existent entre el mercat laboral espanyol i les persones majors de 50 anys, així com el paper dels centres residencials d'inclusió. D'altra banda, també es debatrà la situació actual sobre les dificultats de l'accés a l'habitatge per la població en situació de sense llar, la situació actual del mercat laboral espanyol i la relació que hi ha amb les persones majors de 50 anys i, finalment, es debatrà si la inserció sociolaboral és la porta de sortida del sensellarisme.

- Causes de les situacions de sensellarisme

Pel que fa a les causes que han portat les persones a viure en situació de sense llar, s'ha identificat que les respostes de les persones entrevistades està en concordança amb la teoria esmentada.

D'una banda, trobem que les causes del sensellarisme a les grans ciutats s'explica a través de diverses qüestions: a causa l'augment dels preus de l'habitatge (Porcel et al., 2022), les dues crisis econòmiques greus, tal com ho va ser la crisi financera de l'any 2008 i la pandèmica, que han tingut un major efecte en la població migrant (Cruz et al., 2021), o, segons Sales (2019), la llei d'estrangeria, la qual evoca a les persones amb situacions administratives irregulars es vegin dirigides a una espiral d'exclusió social que, sovint, implica la impossibilitat d'accedir a un habitatge digne. De manera més concreta, segons

Sales (2022) l'any 2022, la majoria de les causes estaven relacionades amb problemes econòmics com la falta de diners, la denegació d'ajuts econòmics o l'esgotament d'estalvis. Seguidament, es trobaven aquelles causes relacionades amb la pèrdua de la feina o el canvi de les condicions laborals i, en tercer, quart i cinquè lloc, es trobaven les causes relacionades amb la situació administrativa, amb problemes relacionats amb el manteniment del lloguer (com desnonaments, finalització del contracte o pujada del lloguer), i les causes relacionades amb problemes familiars o ruptura conjugal.

Segons les persones majors de 50 anys entrevistades, les causes que les van portar a trobar-se en situació de sense llar és el resultat d'una suma de situacions que tenen com a causa principal la pèrdua dels ingressos econòmics, és a dir, la falta de diners per fer front a un lloguer: en l'anàlisi de l'experiència de les persones sobre aquestes causes, s'ha trobat que, algunes van deixar d'aconseguir ingressos a causa de perdre o deixar la feina, ja que aquesta era temporal o donava pocs ingressos per fer front a les despeses en l'habitatge. És important esmentar que, tot i que la principal causa de la situació de sensellarisme que viuen les persones té relació amb la pèrdua dels ingressos, conseqüència de la pèrdua del treball, el rerefons d'aquestes situacions també es veu envoltada per la irregularitat administrativa de les persones, la qual no ha permès que aquestes es vegin beneficiades pels agents de protecció social amb què compta la ciutadania quan viuen una situació de vulnerabilitat. Sobre aquest primer apartat, cal esmentar com la diversitat d'experiències de les persones quant a les causes que les han portat a trobar-se en aquesta situació residencial, permet veure la multicausalitat i la complexitat que existeix darrere de les seves vivències.

- Els Centres Residencials d'Inclusió

En aquesta ocasió, el que es pretén en aquest apartat de la discussió és enriquir la informació presentada amb relació als CRI, així com el seu funcionament i quin és el paper que juga l'equip de professionals durant l'estada, i l'acompanyament que es fa amb les persones subjectes d'estudi.

Segons la teoria vista, existeixen tres tipus de CRI, dels quals el centre d'Hort de la Vila està especialitzat en la millora de la salut així com de les habilitats socials i comunicatives (Sant Joan de Déu Serveis Socials, 2023). També, s'ha observat que, durant el 2023, del total de persones que van finalitzar la seva estada al recurs residencial el 45% ho va fer amb una situació administrativa irregular, el 88% amb ingressos econòmics, el 85% amb una solució residencial, el 23% amb algun grau de discapacitat superior al 33%, i el 21% amb feina. Gràcies a les entrevistes fetes tant a les persones usuàries com a l'equip de professionals, s'ha pogut identificar que la majoria de les persones que accedeixen al CRI es tracten de persones amb una situació administrativa irregular que compleixen, o que en un temps breu compliran, els requisits necessaris per iniciar un procés d'arrelament, fent que

l'acompanyament professional, generalment, estigui orientat al canvi de la situació administrativa de les persones, on aquest prenen un paper d'agent derivador i de coordinació amb una altra entitat sociojurídica especialitzada en aquest àmbit. D'altra banda, segons les experiències de les persones usuàries, la dinàmica del centre és diferent d'altres recursos residencials de la XAPSLL, així com els CPA o els centres de dia, ja que en aquest hi ha la possibilitat de tenir una habitació pròpia, de tenir horaris d'entrada i sortida del centre més flexibles on, tot i que hi ha un control, és menys rígid que altres centres.

Quant a les persones majors de 50 anys d'origen extracomunitari i en les diferències identificades en l'acompanyament que es fa a aquestes, en primer lloc, és important esmentar que, tot i que el model que s'utilitza és el mateix per a totes les persones, segons l'equip de professionals, aquest grup poblacional, sovint, té una major dificultat quant a les habilitats TIC i barrera idiomàtica. La resta, segons l'anàlisi feta, dependrà de les experiències de vida que les persones hagin tingut, i la qual haurà fet que aquestes hagin pogut, per exemple, tenir més formació, més experiència laboral, o més experiència en la utilització de les noves tecnologies. Això mateix, també està directament relacionat amb el context en què les persones han crescut i el qual haurà marcat, novament, les diferències entre aquelles persones que han viscut en un context més o menys desenvolupat. Per tant, es podria dir que l'acompanyament, tot i que és el mateix per tothom, les diferències en aquest procés varien segons el context en què hagi viscut la persona, així com les experiències que aquestes portin a l'esquena, i on les dones, a causa del gènere, es veuen travessades per una reducció de les seves oportunitats tant formatives com laborals que, també, marca una diferència en l'acompanyament.

- Relació entre el mercat laboral espanyol i les persones majors de 50 anys

En el marc teòric d'aquesta investigació, en l'anàlisi sobre el mercat de treball espanyol i la relació que existeix amb les persones majors de 50 anys, s'ha identificat que un dels elements que l'ha caracteritzat en els darrers anys ha sigut la mà d'obra migrant, i com aquesta ha suposat una progressió de l'ocupació en l'economia estatal, així com, fonamentalment, ha donat cobertura a aquelles feines amb poca qualificació en sectors intensius en mà d'obra, tal com ho és la construcció i el treball en llars (Moral, 2022).

A partir del testimoniatge de l'equip d'acompanyament, així com de les persones usuàries que es troben en una situació administrativa irregular, s'ha identificat com aquesta realitat també es dona quant als sectors de treball als quals solen accedir les persones subjectes d'estudi que resideixen en el CRI Hort de la Vila. D'una banda, segons les experiències professionals, les persones que es troben administrativament irregulars que pretenen regularitzar-se, ho fan mitjançant dos tipus d'arrelaments, d'una banda, l'arrelament laboral i, per un altre, l'arrelament per formació, encara que el més usat és el segon. Segons les experiències, aconseguir un contracte de treball, tant per una via com per una altra, és un

procés difícil, ja que les empreses del mercat ordinari que necessiten mà d'obra, no solen estar predisposades a esperar el temps que triga estrangeria a donar una resposta a les sol·licituds per a obtenir el permís de treball.

En l'acompanyament professional que es fa des del CRI, s'ha identificat que les empreses amb les quals es té contacte, es tracten d'empreses del sector protegit que saben d'aquests processos d'arrelament i que solen estar més conscienciades sobre els tempos que impliquen. És això mateix el que, d'una banda, mou a les persones a fer aquelles formacions que, primerament, puguin finalitzar-les dins del termini d'un any (que és el temps de durada d'aquest NIE) i, per un altre, que els permetin accedir a aquells sectors de treball als quals es dirigeixen aquestes empreses així com per exemple: neteja, construcció, mosso de magatzem, entre altres, i que es tracten treballs poc qualificats. D'una banda, es podria veure com aquest temps de NIE és un factor limitant quant a les formacions que es volen i poden realitzar, ja que aquelles persones que vulguin professionalitzar-se en sectors de treballs més qualificats, necessitaran més d'un any per poder-ho fer, així com més temps per cercar una empresa disposada a fer un precontracte, i més temps per esperar la resolució d'estrangeria quant a la sol·licitud per aconseguir el permís de treball.

- Barreres i dificultats de les persones majors de 50 anys en l'accés al mercat laboral

En l'anàlisi sobre les barreres i dificultats amb què es troben les persones subjectes d'estudi, s'ha pogut observar concordançes amb aspectes mostrats anteriorment a la teoria, però també d'altres elements que no han sigut identificats en el marc teòric, la qual cosa permet enriquir al buidatge teòric fet sobre aquest tema.

La Fundació Adecco (2024) esmenta que les persones que tenen més de 50 anys presenten una major dificultat d'accés al mercat de treball, especialment si el nivell de qualificació és baix (Rodríguez et al., 2024). Sovint, les persones que tenen aquesta edat i volen accedir al mercat de treball, es troben que les empreses mostren una tendència a rebutjar la contractació de persones amb aquestes edats. L'edatisme és una realitat compartida per l'experiència de les persones entrevistades, tant pels professionals com alguna persona usuària. S'ha identificat que, segons l'equip d'acompanyament, el procés d'inserció laboral varia en funció de l'edat de la persona, ja que aquesta sol ser determinant a l'hora d'accedir a una ocupació, perquè, sovint, en el moment de presentar la candidatura solen ser rebutjades, a més de presentar una major rigidesa quant al sector de treball que volen accedir.

Un altre element que ha emergit en les entrevistes i que també és determinant quant a l'accés al mercat laboral, té a veure amb les experiències laborals prèvies. Moltes de les entrevistes han esmentat que, tot i que l'edat dificulta la inserció, les experiències prèvies marquen una diferència entre aquelles persones que han pogut desenvolupar les seves habilitats professionals, i han adquirit experiència, d'aquelles que no han pogut fer-ho, on

es destaca el cas de les dones, on l'equip d'acompanyament ha esmentat que, sovint, per les seves trajectòries de vida, han tingut menys oportunitats per formar-se o adquirir aquesta experiència a causa d'haver de desenvolupar tasques reproductives.

- Dificultats de l'accés a l'habitatge per la població en situació de sense llar

Finalment, pel que fa a les dificultats relacionades amb l'accés a l'habitatge, les entrevistes fetes han permès identificar diverses concordances amb la teoria desenvolupada, però, també, ha permès veure aspectes que enriqueixen aquesta anàlisi.

D'una banda, segons la teoria utilitzada, les dificultats d'accés a l'habitatge té relació amb un augment dels preus de l'habitatge a les grans ciutats com Barcelona (Observatori Metropolità de l'Habitatge de Catalunya, 2020), així com els salaris baixos, les curtes duracions dels contractes o la configuració del parc de l'habitatge (Matulic et al., 2023), i que, en la seva suma, redueixen les possibilitats d'accedir al lloguer d'un pis a la ciutat. Sobre aquest primer escenari, s'ha observat com, tant professionals com persones usuàries del centre residencial, coincideixen a dir que les dificultats per accedir a un habitatge, d'una banda, és degut a les condicions dels sectors del mercat laboral a què solen accedir les persones en finalitzar el procés d'inserció sociolaboral, ja que, en fer-ho, opten al salari mínim que, sumat a l'elevat preu del lloguer, l'elevat preu de vida, i les traves i exigències dels llogaters i les llogateres, orienta a les persones a plantejar-se l'opció de viure fora de Barcelona o de marxar cap a altres comunitats autònomes on el preu del lloguer d'un pis és més barat. En el cas de les persones d'origen àrab, segons les experiències, aquestes tenen encara més dificultats a causa que el seu origen resulta un factor determinant en les possibilitats d'aconseguir o no l'accés a un habitatge, tot i que, normalment, solen ser rebutjats o ni tan sols solen rebre contestacions a les peticions per visitar un pis, la qual cosa coincideix amb l'estudi de Fitó (2020) quant a la discriminació que aquest col·lectiu rep en l'accés a l'habitatge segons l'origen del seu nom.

D'entre les persones que decideixen quedar-se a viure a la ciutat, segons les experiències d'acompanyament professional així com el de les persones usuàries, aquestes solen voler fer una sortida a una habitació, ja que els preus són més accessibles, la qual cosa coincideix amb Fitó (2020), qui explica una tendència en el lloguer d'habitacions a causa de la inaccessibilitat dels preus del lloguer d'un pis a Barcelona. Tot així, les experiències analitzades indiquen que també existeixen dificultats per accedir a una habitació a Barcelona, en primer lloc, a causa de l'elevat preu de les habitacions, també, per culpa de les condicions per accedir a aquestes, ja que, cada vegada més, es demanen contractes de treball que, per conseqüència, exclouen a aquelles persones que reben prestacions econòmiques o sous baixos. D'altra banda, també s'ha trobat que, una de les limitacions, es tracta de l'edat de les persones, les quals tenen complicacions per trobar un lloc on viure, i més si aquestes superen els 55 anys, la qual cosa porta a la població subjecte d'estudi a

una situació complicada quant a la sortida cap a una alternativa residencial que no sigui un recurs de la XAPSLL.

8. Conclusions i propostes de millora

Per concloure aquesta investigació sobre com des del treball social es pot millorar l'acompanyament a les persones migrants, majors de 50 anys, en procés de regularització o regularitzades, en la consecució de la inserció sociolaboral des d'un recurs residencial finalista de la XAPSLL com ho és el CRI Hort de la vila, en primer lloc, s'ha hagut de plantejar un objectiu general, el qual ha estat dirigit a analitzar les experiències del grup de persones subjectes d'estudi en el procés d'inserció, amb la finalitat de millorar l'acompanyament que es fa des del Treball Social, i que s'ha aconseguit mitjançant el plantejament de cinc objectius específics.

Pel que fa al primer objectiu específic, aquest estava dirigit a identificar la quantitat de persones en procés de regularització que hi ha al CRI Hort de la Vila, el qual s'ha aconseguit mitjançant les preguntes fetes a l'equip de professionals a través de la primera dimensió de preguntes de les entrevistes. El segon objectiu específic pretenia analitzar l'experiència del col·lectiu de persones així com de l'equip de professionals, pel que fa al procés d'inserció sociolaboral, el qual s'ha aconseguit mitjançant la formulació de les preguntes de la segona dimensió de l'entrevista feta als i a les professionals, així com a partir de l'anàlisi de les seves respostes. El tercer objectiu específic era dirigit a identificar quines són les barreres i dificultats amb què les persones majors de 50 anys en aquesta situació residencial es troben en el procés d'inserció laboral. Per aconseguir-ho, s'ha plantejat preguntes concretes en relació amb aquest àmbit a la segona dimensió del bloc de preguntes de les entrevistes dirigides tant a les persones usuàries com a les professionals, així com mitjançant l'anàlisi de les respostes, i la recerca i buidatge teòric sobre aquestes barreres i dificultats. El quart objectiu específic ha estat dirigit a analitzar el procés d'acompanyament que es fa des del Treball Social i de les entitats amb què es treballa de manera coordinada. En aquest cas, per aconseguir aquest objectiu s'ha hagut de fer una anàlisi teòrica sobre els models d'acompanyament que es fa des de les entitats de la XAPSLL, així com mitjançant les preguntes situades a la primera de les dimensions de l'entrevista feta als i a les professionals, i l'anàlisi de les seves respostes. Finalment, pel que fa al cinquè objectiu específic, aquest estava dirigit a analitzar la relació que hi ha entre l'èxit de la inserció sociolaboral i la sortida del centre a una alternativa residencial. En aquest cas, de la mateixa manera que amb els darrers objectius, s'ha aconseguit mitjançant un abordatge teòric sobre les barreres i dificultats de la inserció sociolaboral del col·lectiu de persones en qüestió, així com mitjançant el plantejament de preguntes situades a la tercera

dimensió de les entrevistes fetes a l'equip del centre residencial, i l'anàlisi de les seves respostes.

Els resultats obtinguts en aquesta investigació qualitativa, d'una banda, aporten coneixements sobre la subjectivitat des de la qual les persones subjectes d'estudi viuen el procés de regularització i d'inserció sociolaboral. També, aporta coneixements que permeten enriquir quines són les barreres i dificultats que aquestes persones viuen, tant per regularitzar-se, així com per aconseguir accedir al mercat de treball, i que, per conseqüència, permet identificar noves línies d'acompanyament per la millora de la professió del Treball Social en aquest procés, així com identificar quins elements intervenen i com s'interrelacionen entre si, o quines estructures externes dificulten els processos. Tot i que hi ha qüestions en què no s'ha aprofundit, així com les diferències entre homes i dones quant a l'accés al món laboral o l'experiència concreta de les persones amb un problema de salut mental, el valor d'aquest treball d'investigació és que permet aproximar la mirada a una realitat interseccional on es creuen elements com: l'edat, la situació econòmica, l'origen i el gènere, en un recurs finalista de la XAPSLL, que, en la teoria, ha de servir per sortir de la xarxa cap a una vida fora d'una situació de sensellarisme, tot i que, tal com s'ha vist, hi ha complicacions per fer-ho a la ciutat de Barcelona.

Aquesta investigació sobre l'èxit de la inserció sociolaboral amb la població en qüestió, és un primer pas per fer propostes que permetin millorar l'experiència de les persones.

D'una banda, quant a l'acompanyament de professionals, es proposa augmentar el nombre d'activitats dirigides a la formació prelaboral que permeti adquirir o millorar habilitats, així com fer més xarxa amb empreses que entenguin els procediments i tempos d'estrangeria quant a la contractació.

Quant a les millores relacionades amb el procés de sortida del centre, es proposa involucrar als i a les professionals referents d'Hort de la Vila en el teixit veïnal i comunitari de la ciutat de Barcelona amb l'objectiu d'augmentar el nombre d'alternatives residencials fora de les grans plataformes d'habitatge.

També, es proposa, obrir el ventall de les alternatives residencials a altres comunitats autònomes.

Quant a les millores estructurals, es proposa un augment del moviment reivindicatiu sobre les lleis d'atenció a les persones sense llar a Barcelona, per part tant de l'equip de professionals així com de les persones residents del CRI, així com reivindicacions dirigides a la millora en l'accés al mercat d'habitatge protegit i, sobretot, reivindicacions dirigides al canvi en la llei d'estrangeria.

9. Referències bibliogràfiques

- Aguerri, P. (2005). La vivienda y estado de bienestar en Europa. *Acciones e investigaciones sociales*, 21, 59-76. Dialnet.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1409864>
- Amore, K., Baker, M. i Howden, P. (2015). The ETHOS Definition and Classification of Homelessness: An Analysis. FEANTSA (ed.), *European Journal of Homelessness*, (p. 19-37). <https://www.feantsa.org/download/article-1-33278065727831823087.pdf>
- Antón, F., Cortés, L., Martínez, C., i Navarrete, J. (2009). *Políticas i bienes sociales: La exclusión residencial en España*. Fundació FOESSA.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3164940>
- Arranz, E. (2022, 5 de maig). Què és el mercat laboral?. [Entrada de blog]. Recuperat el 22 de gener de 2025, de <https://fundacionadecco.org/blog/que-es-el-mercado-laboral/>.
- Arrels Fundació. (2025). *Persones sense llar: no tenir una llar significa...* Recuperat el dia 18 de març de 2025 de <https://www.arrelsfundacio.org/persones-sense-llar/>
- Arrels Fundació. (2023). *En Barcelona*. Recuperat el 25 de gener de 2025, de <https://www.arrelsfundacio.org/es/personas-sin-hogar/problematika/barcelona/>
- Arrels Fundació. (2023). *Viure al carrer a Barcelona. Radiografia d'una ciutat sense llar (Informe)*.
https://img.arrelsfundacio.org/wp-content/uploads/2023/03/informe_viure-al-carrer_BCN_num4_web.pdf
- Batty, E., Beatty, C., Rionach, Casey, R., Foden, M., McCarthy, L. & Reeve, K. (2015). *Homeless people's experiences of welfare conditionality and benefit sanctions*. Sheffield Hallam University.
https://www.crisis.org.uk/media/20567/crisis_homeless_people_experience_of_welfare_conditionality_and_benefit_sanctions_dec2015.pdf
- Botija, M., Vázquez, M.I. & Esteban, L. (2024). Sensellarisme com a determinant de la salut i el seu impacte en la qualitat de vida. *Revista Gaceta Sanitaria*, 38.
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0213911124000359?ref=pdf_download&fr=RR-7&rr=91f6aa45fdb1f767

- Barbu, S. (2023). *MAPPING HEALTHCARE IN HOMELESSNESS SERVICES* (1a ed.). Feantsa.
https://www.feantsa.org/public/user/Resources/reports/2023/mapping_health/Health_and_homelessness_mapping.pdf
- Cartoixa, J. (2022). *La casa es mi vida, es mi tesoro, esto es mi templo: La vivienda en el programa piloto Primer La Llar (Housing First) en la ciudad de Barcelona*. [Tesi doctoral, Universitat de Barcelona]. Dipòsit digital de la Universitat de Barcelona.
<https://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/192224>
- Comisión Española de Ayuda al Refugiado (CEAR). (2016). *Informe sobre discriminación de personas migrantes y refugiadas en España*.
<https://www.cear.es/wp-content/uploads/2017/02/Informe-discriminaci%C3%B3n.pdf>
- Cruz, I., Navarro, L. & Porcel, S. (2021). *Una aproximació als efectes socioeconòmics de la covid-19 a la metròpoli de Barcelona*.
<https://www.institutmetropoli.cat/wp-content/uploads/2020/12/Difusio%CC%81-resultats-Simulacio%CC%81-Rendes-2020def3.pdf>
- De la Fuente, I. (2022). Una aproximación al contexto sociohistórico del sinhogarismo. A Govern Vasc (ed.), *Revista de servicios sociales* (p. 81-92). Govern Vasc: Departament d'habitatge i assumptes socials.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8602730>
- Erikson, E. (1995). *El ciclo vital completado*. World Wide Books.
- European Antipoverty Network. (2022). *¿Por qué defendemos el derecho a una vivienda digna, adecuada y accesible?*. Red Europea de Lucha contra la Pobreza y la Exclusión Social en el Estado Español.
<https://www.eapn.es/publicaciones/503/por-que-defendemos-el-derecho-a-una-vivienda-digna-adecuada-y-accesible>
- FEANTSA. (2005). *ETHOS Typology on Homelessness and Housing Exclusion*. Recuperat el dia 18 de març de 2025 de
<https://www.feantsa.org/en/toolkit/2005/04/01/ethos-typology-on-homelessness-and-housing-exclusion>
- Fitó, A. (2020). *La clau pot ser un nom. Detecció d'evidències de discriminació en l'accés al mercat de lloguer d'habitatge a Barcelona*. Broll.
https://ajuntament.barcelona.cat/dretdiversitat/sites/default/files/LA_CLAU_POT_SER_UN_NOM.pdf

- Fundación Adecco. (2024, 19 de junio). *16º informe #TuEdadEsUnTesoro: Encuesta a 600 personas mayores de 50 años en situación de desempleo*.
<https://fundacionadecco.org/wp-content/uploads/2024/06/190624NDP-TUEDADESU NTESORO-.pdf>
- Gómez, M.A, Tolosa, O., Rudilla, L., Camacho, M.C, Gracia, A.C & Báguena, L. (2024). *Sinhogarismo: la salud de los que viven en la calle*. Revista sanitària de investigació, 5 (9).
<https://revistasanitariadeinvestigacion.com/sinhogarismo-la-salud-de-los-que-viven-en-la-calle/>
- Guijarro, L. Sales, A., Tello, J. & Inés, A. (2017). *La situació del sensellarisme a Barcelona. Evolució i accés a l'habitatge*. Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar.
<https://www.barcelona.cat/barcelonainclusiva/ca/2017/12/Diagnosi2017.pdf>
- Hernández, M. (2013). Exclusión residencial. En Hernández, M. (ed.), *Vivienda y exclusión residencial* (p.109-138). Ediciones de la Universidad de Murcia.
<https://programapares.org/wp-content/uploads/2017/12/vivenda-exclusion-residencia l-2013.pdf>
- Instituto Nacional de Estadística. (2024). *Tasa de paro*.
https://www.ine.es/ss/Satellite?L=es_ES&c=INESeccion_C&cid=1259944042054&p=1254735110672&pagename=ProductosYServicios%2FPYSLayout¶m1=PYSDetalleFichaIndicador¶m3=1259937499084
- Instituto Nacional de Estadística. (2024). *Ocupados por nacionalidad, sexo y sector económico*. https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=4882#_tabs-grafico
- Kluge, J. (2005). *The Effectiveness of European Active Labor Market Policy*. Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit Institute for the Study of Labor.
<https://docs.iza.org/dp2018.pdf>
- Márquez, G. (2008). La reformulación del Estado del bienestar: el workfare, las políticas activas de empleo y las rentas mínimas. *Revista de Servicios Sociales*, 143-154.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2695640>
- Martínez, R. García, J. & Lozano, A. (2019). Trabajadores pobres en España. El contexto de la crisis económica como marco para comprender la desigualdad. *Papeles de población*, 185-207. <https://www.redalyc.org/journal/112/11258314008/11258314008.pdf>
- Matulic, M.V, Fustier, N., García, A., Pous, F., Sillero, C., Baqués, A. & Prieto, M. (2023). *Les persones en situació de sense llar a la ciutat de Barcelona L'acompanyament des del treball social*. Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya.
https://www.tscat.cat/download/Monografic%2016_Sensellarisme.pdf

- Matulic, M.C, Cabré, C. & García, A. (2019). La atención a las personas sin hogar en la ciudad de Barcelona: una mirada histórica y de futuro. *Revista de investigación y análisis social*.
<https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/revista-castellano/09-la-atencion-a-las-personas-sin-hogar-en-la-ciudad-de-barcelona.pdf>
- Matulic, M. (2016). *Procesos de inclusión social de las personas sin hogar en la ciudad de Barcelona: relatos de vida y acompañamiento social*.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/tesis?codigo=83301>
- McCarthy, L. (2015). (Re)conceptualising the boundaries between home and homelessness: the unheimlich. A Housing Studies (ed.), *Housing Studies* (p. 960-985). Routledge.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02673037.2017.1408780>
- Ministeri de sanitat i política social. (2015). Avanzando hacia la equidad: Propuesta de Políticas e Intervenciones para reducir las desigualdades Sociales en salud en España.
https://www.sanidad.gob.es/areas/promocionPrevencion/promoSaludEquidad/equidadYDesigualdad/estrategia/docs/Propuesta8_Políticas_Reducir_Desigualdades.pdf
- Moral, M. (2022). El mercado de trabajo. *Manual de economía española* (pp. 187-207). Funcas. <https://www.funcas.es/articulos/el-mercado-de-trabajo/>
- Muñoz, M. i Vázquez, C. (1998). Les persones sense llar: aspectes psicosocials de la situació espanyola. Col·legi Oficial de la Psicologia de Madrid (ed.), *Intervenció Psicosocial* (p. 7-26). <https://journals.copmadrid.org/pi/archivos/41306.pdf>
- Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona. (2020, juny). *L'habitatge a la metròpoli de Barcelona 2019: Informe anual*.
https://www.ohb.cat/wp-content/uploads/2020/07/2.1.Informeannual_2019.pdf
- Om, E., Whitehead, L., Vafeas, C. & Towell, A. (2022). A qualitative systematic review on the experiences of homelessness among older adults. *BMC Geriatr* (22) 363.
<https://bmcgeriatr.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12877-022-02978-9>
- Organització de les Nacions Unides. (2019). *Elements d'un habitatge adequat*. ONU Habitat. <https://onu-habitat.org/index.php/elementos-de-una-vivienda-adeuada>
- Organización Mundial de la Salud. (2018). Directrices de la OMS sobre la vivienda y salud: resume de orientación.
<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/279743/WHO-CED-PHE-18.10-spa.pdf>
- Organització de les Nacions Unides. (1948). Declaració Universal dels Drets Humans.
<https://www.un.org/es/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

- Panadero, S., Martín, J. & Martínez, J.L (2021). *Evaluación de la metodología Housing First en España*. Informe.
https://www.eapn.es/ARCHIVO/documentos/noticias/1622719658_housing_first_info_rmeCompleto.pdf
- Porcel, S., Antón, F. & Donat, C. (2022). Exclusió residencial a l'àrea metropolitana de Barcelona: un fenomen complex, un problema creixent. *Cap a la metròpoli 2030. Reptes emergents, coneixements innovadors*. (pp. 49-62).
https://www.institutmetropoli.cat/wp-content/uploads/2022/07/ANUARI_IERMB_2021_Web.pdf#page=50
- Riba, N. (2010). *El dret a l'habitatge*. Generalitat de Catalunya.
https://www.gencat.cat/governacio/pub/sum/dgrip/MPDH_15_cat.pdf
- Rodilla, J., Puchol, G. & Botija, M. (2023). Sinhogarismo y fuente de ingresos: Estudio longitudinal sobre la influencia del apoyo formal y la renta del trabajo en la reducción del sinhogarismo. *Revista OBETS*, 173–188.
https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/131581/1/OBETS_18_1_09.pdf
- Rodriguez, R., Muller, J. & Eiffe, F. (2024). El reto de mantener a los trabajadores mayores en el mercado de trabajo europeo. *Cuadernos del mercado de trabajo* (11).
<https://www.sepe.es/HomeSepe/que-es-observatorio/Hipatia/cuadernos-mercado-trabajo/revista-cuadernos-mercado-trabajo/detalle-articulo.html?folder=/Brechas-del-Mercado-de-trabajo/elretodemanteneralostrabajadoresmayoresenelmercadodetrabajoeuropeo>
- Rubio, J., (2006). LA EXCLUSIÓN SOCIOLABORAL DE COLECTIVOS CON DIFICULTADES EN SU ACCESO AL MERCADO LABORAL. *Nómadas. Critical Journal of Social and Juridical Sciences*, 14(2), <https://www.redalyc.org/pdf/181/18153297011.pdf>
- Sales, A. & Porzio, L. (2024). *Diagnosi 2024. La situació del sensellarisme a Barcelona. Evolució i relació entre sensellarisme i envelliment*.
<https://www.institutmetropoli.cat/wp-content/uploads/2024/10/DiagnosiSensellarismeBCN2024.pdf>
- Sales, A. (2022). *Diagnosi 2022 La situació del sensellarisme a Barcelona Evolució i relació amb el mercat laboral*.
<https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/situacio-sensellarisme-barcelona-diagnosi-2022.pdf>
- Sales, A. (2019). *Qui dorm al carrer a Barcelona? Característiques de la població sense sostre de la ciutat segons les dades dels equips municipals d'intervenció social a l'espai públic*. Ajuntament de Barcelona

<https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxiu-documents/qui-dorm-al-carrer-a-barcelona.pdf>

Sales, A. (2012). *La situació de les persones sense llar a Barcelona el 8 de novembre de 2011 i l'evolució dels serveis residencials*.

https://www.barcelona.cat/barcelonainclusiva/ca/2012/4/xarxa2_diagnosi2011.pdf

Sant Joan de Déu Serveis Socials. (2025). *Sensellarisme*. Recuperat el dia 18 de març de 2025 de <https://www.sjdserveissocials-bcn.org/ca/sensellarisme>

Sant Joan de Déu Serveis Socials Barcelona. (2024). *Memòria 2023*. https://www.sjdserveissocials-bcn.org/files/memoria_sjd_2023_web_ca.pdf

Sant Joan de Déu Serveis Socials Barcelona. (2024). *Què són els CRI?* <https://www.sjdserveissocials-bcn.org/ca/centres-residencials-dinclusio>

Servicio Público de Empleo Estatal (2024). Informe del Mercado de Trabajo de Barcelona. <https://www.sepe.es/HomeSepe/es/que-es-observatorio/informes-anuales-mercado-trabajo-provincial-municipal/informes-provincia/ver-resultados.html?documentType=informes&tipo=2&periodo=anual&ambito=Provincial&provincia=08&tema=9>

Servicio Público de Empleo Estatal (2023). Tendencias del Mercado de Trabajo en España. <https://www.sepe.es/HomeSepe/que-es-observatorio/tendencias-del-empleo/Informe-s-Tendencias-del-Mercado-de-Trabajo.html>

Sindicatura de Greuges. (2020). *El sensellarisme a la ciutat de Barcelona*. <https://www.sindicaturabarcelona.cat/wp-content/uploads/2021/11/Estudi-complet-Sensellar.pdf>

Subirats J., Gomà R., i Brugué, J. (2005). *Análisis de los factores de exclusión social*. Fundació BBVA. https://www.fbbva.es/wp-content/uploads/2017/05/dat/exclusion_social.pdf

Tejero, E. i Torreadella, L. (2007). *das al descubierto. Historias de vida de los “sin techo”*. Icaria.

Tudor, J. (1971). The inverse care law. *The Lancet*.

Ubrich, T. (2019). La vivienda, clave para la salud: Investigación e Incidencia en Asociación Provivienda. *Documentación social: revista para pensar la intervención social*, 2. Documentació social. <https://www.documentacionsocial.es/2/a-fondo/la-vivienda-clave-para-la-salud/?print=pdf>

Ubrich, T. (2018). *Quan la casa ens emmalalteix: l'habitatge com una qüestió de salut pública*. Provivienda.

<https://www.provienda.org/wp-content/uploads/INFORME-CUANDO-LA-CASA-NO-S-ENFERMA-1.pdf>

Viscarret, J.J. (2007). *Modelos y Métodos de intervención en Trabajo Social*. (1.ª ed.).

Alianza. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=293114>

Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar. (2015). *Objectius de la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar per a l'any 2015*. Ajuntament de Barcelona.

https://www.barcelona.cat/barcelonainclusiva/ca/2015/6/xarxa2_objectius2015.pdf

Annexos

Annex 1. Model de consentiment informat

CONSENTIMENT INFORMAT

Nom de la recerca: *Les experiències de les persones majors de 50 anys d'origen migrant, en procés de regularització o regularitzades, sobre el procés d'inserció sociolaboral per la millora de l'acompanyament que es fa des del treball social al CRI Hort de la Vila*

Jo (nom i cognoms) _____

amb NIE/DNI _____

He estat informat/da sobre els objectius i contingut d'aquest treball.

He pogut fer les preguntes que he cregut convenient i em considero prou informat/da.

Entenc que la meva participació és voluntària i que no he de donar explicacions per no participar.

Entenc que a l'accedir en aquestes sessions de treball dono el meu consentiment per a la recollida, emmagatzemat i el tractament de les meves dades de caràcter personal en un fitxer automitzat anomenat "Treball Final de Grau", elaborat per l'alumne Marvin Rojas Camacho i supervisat per la Dra. Araceli Muñoz. Així mateix em declaro informat/da de que no es cedirant a terceres persones i que podré exercir els meu drets d'accés, rectificació, oposició a la participació i cancel·lació adreçant-me a l'alumnat que realitza aquesta investigació, a través del correu: mrojasca38@alumnes.ub.edu i/o de la supervisora: aracelimunoz67@ub.edu, en els termes i condicions previstos als articles 4,5,6,12,13 i 14 de la Llei de Protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (Llei Orgànica 3/2018 de 5 de desembre)*.

Dono lliurament la meva conformitat per participar en aquesta recerca.

Signatura de la persona participant:

Signatura de la persona investigadora:

Barcelona, _____, 2025.

*Les vostres dades són recollides en conformitat amb l'establert pel Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de persones físiques pel que fa el tractament de les dades personals i a la lliure circulació i la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantiu dels drets digitals.

Annex 2. Model de permís de l'ús de registre d'audio

PERMÍS DE L'ÚS DE REGISTRES D'AUDIO

Nom de la recerca: *Les experiències de les persones majors de 50 anys d'origen migrant, en procés de regularització o regularitzades, sobre el procés d'inserció sociolaboral per la millora de l'acompanyament que es fa des del treball social al CRI Hort de la Vila*

Jo (nom i cognoms) _____

amb NIE/DNI _____

Faig constar que he rebut la informació sobre els objectius de l'enregistrament dels àudios durant la sessió de treball que es realitzarà.

Entenc que amb la meva participació en el registre audiovisual formen part del procés de treball.

Entenc que a l'accedir en aquestes sessions de treball dono el meu consentiment per a la recollida, emmagatzemat i el tractament dels àudios en un fitxer automatitzat anomenat "Treball Final de Grau", elaborat per l'alumne Marvin Rojas Camacho i supervisat per la Dra. Araceli Muñoz. Així mateix em declaro informat/da de que no es cedirà a tercers persones i que podré exercir els meus drets d'accés, rectificació, oposició a la participació i cancel·lació adreçant-me a l'alumnat que realitza aquesta investigació, a través del correu: mrojasca38@alumnes.ub.edu i/o de la supervisora: aracelimunoz67@ub.edu, en els termes i condicions previstos als articles 4,5,6,12,13 i 14 de la Llei de Protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (Llei Orgànica 3/2018 de 5 de desembre)*

Tinc coneixement que els drets d'autor/a del material audiovisual són, en tot moment, propietat dels autors/autores.

Dono lliurament la meua conformitat perquè el material audiovisual registrat pugui ser utilitzat amb un codi restringit.

Signatura de la persona participant:

Signatura de la persona investigadora:

Barcelona, _____, 2025.

*Les vostres dades són recollides en conformitat amb l'establert pel Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de persones físiques pel que fa el tractament de les dades personals i a la lliure circulació i la Llei **orgànica** 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantiu dels drets digitals.

Annex 3. Guió de les entrevistes a professionals

DIMENSIÓ 0. TRAJECTÒRIA PROFESSIONAL DE L'EQUIP

Estat	
Lloc de naixement	
Rol que desenvolupa al CRI HV	

2. Quina ha estat la teva trajectòria professional?
3. I la teva trajectòria formativa?
4. Com vas arribar al CRI HV?
5. Des de fa quant de temps que treballes al CRI HV? Com ha estat la teva experiència?
6. Has treballat a altres entitats amb persones sense llar? Quines?
7. Quant a l'acompanyament, quin ha estat el teu paper, les teves funcions i les teves tasques?
8. Què penses que ha estat el més important de l'acompanyament?

DIMENSIÓ 1. LES PERSONES SENSE LLAR MAJORS DE 50 ANYS AL CRI HORT DE LA VILA

9. Quantes persones hi ha actualment al CRI HV?
10. Quantes són majors de 50 anys?
11. Com ha estat l'evolució d'aquest grup d'edat en l'atenció des del CRI HV?
12. Com explicaries aquesta evolució?
13. Quin és l'origen de les persones actualment ateses al CRI HV (quantes d'origen extracomunitari, comunitari i nacional)?

14. Quantes de les persones migrants estan regularitzades (amb un permís de residència i treball), quantes no ho estan, i quantes estan en procés?
15. Quin paper juga l'acompanyament de l'equip del CRI HV en la consecució de la regularització administrativa?

DIMENSIÓ 2. ENVELLIMENT, REGULARITZACIÓ I PROCÉS D'INSERCIÓ SOCIOLABORAL

En relació a l'edat del col·lectiu de persones en qüestió:

16. Hi ha diferències en l'acompanyament segons el grup d'edat a què pertany la persona?
17. Penses que el grup de persones majors de 50 anys té necessitats específiques diferents de la resta?
18. Hi ha diferències de necessitats segons l'origen de les persones?
19. Aquestes necessitats varien segons el gènere?

En el cas de les persones migrants quant al procés de regularització:

20. Quines són les vies administratives que sovint es fan ús per la regularització?
21. Quines barreres existeixen per aconseguir un permís de residència i treball en aquesta etapa vital?
22. Quina importància pren la regularització en la sortida del sensellarisme?

Quant al procés d'inserció sociolaboral:

23. Quina és la situació laboral de les persones majors de 50 anys quan accedeixen al CRI HV?
24. Segons el gènere, hi ha diferències en les situacions laborals de les persones quan accedeixen al CRI HV?
25. Quina importància pren la inserció sociolaboral en l'acompanyament que es fa des del TS al CRI HV?
26. De quina manera el TS fa l'acompanyament en el procés d'inserció sociolaboral?
27. Hi ha diferències en l'acompanyament segons l'origen de la persona?
28. Des de la teva experiència, el gènere implica un tipus d'acompanyament diferent?
29. El fet de tenir 50 anys o més suposa una barrera per la inserció sociolaboral? Per què?

30. En el cas del gènere, penses que aquest també pot resultar una barrera? Per què?

DIMENSIÓ 3. INSERCIÓ SOCIOLABORAL I SORTIDA AL MERCAT DE L'HABITATGE

31. Quina importància pren la inserció sociolaboral o l'accés al mercat laboral en relació amb la sortida de la situació de sensellarisme?

32. Quines són les dificultats que troben les persones majors de 50 anys a l'hora de poder accedir al mercat laboral?

33. Quina importància té l'origen de les persones en relació amb les possibilitats d'accedir a una ocupació?

34. El gènere de la persona provoca diferències en aquestes possibilitats? Per què?

35. En el cas d'aquelles persones migrants, com influeix la situació administrativa en el moment d'aconseguir un contracte laboral que permeti l'accés al permís de treball?

36. A quin tipus d'ocupacions solen accedir?

37. Les condicions laborals de les ocupacions a les qual accedeixen permeten fer una sortida del CRI a un habitatge/habitació a Barcelona?

38. En cas que no fos així, quins elements dificulten aquest accés?

39. L'origen pot ser un element que dificulti l'accés a un habitatge tot i complir amb els requisits que es demanen?

40. D'altra banda, el gènere de la persona pot ser un element que dificulti l'accés a l'habitatge? Per què?

41. Què es podria fer des del treball social per acompanyar millor aquest procés d'inserció sociolaboral?

42. I quant a l'acompanyament en l'accés a un habitatge /habitació?

Annex 4. Guió de les entrevistes a persones usuàries

DIMENSIÓ 0. TRAJECTÒRIA DE LES PERSONES ATESES PEL CRI HV

Edat	
Lloc de naixement	
Temps d'estada al CRI HV	

2. Abans de començar l'entrevista m'agradaria saber més de tu. Podries explicar-me la teva vida abans de trobar-te en aquesta situació?
3. Quins motius et van portar a Barcelona?
4. Podries explicar com vas arribar aquí al CRI HV?
5. En cas que hakis estat a altres centres, quines diferències identifiques en comparació amb el CRI HV?
6. Què penses en relació amb l'acompanyament que fa l'equip professional?
7. Quines coses són les que més t'agraden del CRI?
8. Quines les que menys?

DIMENSIÓ 1. LES PERSONES SENSE LLAR MAJORS DE 50 ANYS AL CRI HORT DE LA VILA

9. Quines van ser les causes que et van portar a trobar-te sense llar a Barcelona?
10. Quina ha sigut la teva trajectòria laboral?
11. Actualment, quina és la teva situació laboral? Treballes, estàs cercant feina, inactiu...
12. Quina ha sigut la teva darrera feina?
13. Quina és la teva situació administrativa?

Si la persona NO és regular:

14. Estàs en procés de regularització?14.1. Quin tipus d'arrelament estàs procedint a fer?14.2. Quins professionals t'estan acompanyant en aquest procés?14.3. Quines dificultats trobes per regularitzar-te?14.4. Consideres que l'edat és una barrera per aconseguir la teva regularització?

Si la persona ÉS regular:

15. Vas regularitzar-te abans d'entrar al CRI HV o durant la teva estada?15.1. Quina via administrativa vas utilitzar per regularitzar-te?15.2. Quina ha sigut la teva experiència en aquest procés?

- 15.3. Quins professionals et van acompanyar en aquest procés?
- 15.4. Quines dificultats vas trobar-te durant el procés?
- 15.5. Consideres que l'edat ha sigut una barrera per aconseguir la teva regularització?

16. Coneixes a altres persones del centre que tinguin més de 50 anys?

DIMENSIÓ 2. ENVELLIMENT, REGULARITZACIÓ I PROCÉS D'INSERCIÓ SOCIOLABORAL

17. El fet de tenir 50 anys o més fa que tinguis més dificultats per arribar a complir amb els teus objectius del teu PTI?
18. Penses que, per la teva edat tens necessitats diferents de la resta? Per exemple, més suport en la recerca de treball, més suport en els tràmits administratius...
19. En cas de ser dona... Penses que pel teu gènere tens necessitats diferents?
20. Penses que pel teu origen tens necessitats diferents de la resta?

Si la persona treballa:

21. Quant a la inserció sociolaboral, quins van ser els passos que vas donar fins a aconseguir aquest treball?
- 21.1. En quin moment vas aconseguir el treball? Abans d'entrar al CRI HV o durant la teva estada aquí?
- 21.2. Vas tenir dificultats per trobar una empresa que et contractés? Quines?
- 21.3. Penses que l'edat o el teu origen ha sigut una barrera per a què et contractessin?
- 21.4. Quin paper va fer el TS en aquest procés?
- 21.5. Quins altres professionals van acompanyar-te?

Si la persona NO treballa:

22. Des de fa quant de temps que no treballes?
- 22.1. Quins són els motius?
- 22.2. Segons la teva experiència, quines són aquelles barreres que et dificulten poder accedir a un treball?

22.3. Penses que la teva edat és una barrera perquè puguis ser contractat?

22.3. I el teu origen?

22.4. Què necessaries per accedir al món laboral?

22.5. Quin paper pren el TS en aquest acompanyament?

22.6. Quins altres professionals t'acompanyen en aquesta àrea?

DIMENSIÓ 3. INSERCIÓ SOCIOLABORAL I SORTIDA AL MERCAT DE L'HABITATGE

23. En un futur, on t'agradaria viure i per què?

24. Alguna vegada has buscat un habitatge/habitació mentre estaves al CRI HV? En el cas que sí, com va ser aquesta experiència?

25. En cas negatiu, què t'ho va impedir?

26. Si treballa: Penses que una feina estable et permetria sortir del CRI HV i accedir a un habitatge, no només a una habitació?

27. Si NO treballa: Consideres que els sous i les condicions de les feines a les quals pots accedir et permetrien sortir del CRI HV i accedir cap a un habitatge propi, no només a una habitació? Per què?

28. En el cas que no, quines barreres has trobat que t'ho impedeixin?

26. Encara que tinguis o no una feina, penses que la teva edat influeix a l'hora de trobar un habitatge?

27. Consideres que el teu origen també influeix a l'hora de trobar un habitatge?

28. En cas de ser dona... Penses que el teu gènere és una barrera per trobar habitatge?

28. Quins aspectes et dificulten a l'hora d'accedir a un habitatge?

29. En cas que poguessis accedir a un habitatge, quin tipus de suport necessaries per fer la transició de vida al CRI HV a una vida a una llar pròpia?

Annex 5. Taula de codis

CODIS	CODIS 1	CODIS 2	CODIS TRANSVERSALS
Agents	Persones residents Equip professional		Abans del CRI Durant el CRI
Trajectòries	Trajectòria vital Trajectòria laboral Trajectòria formativa	Habitatge Experiències Persones residents Equip professional	Després del CRI Sensellarisme Causes Treball social Integració social
Accés i estada al CRI Hort de la Vila	Accés al CRI Temps d'estada al CRI Paper del professional Acompanyament	Altres centres de la KAPSLL Diferències Experiències Barreres i dificultats Valoració	Coordinador de l'equip Orientadora laboral Contractació Edat
Regularització administrativa	Situació administrativa Vies de regularització Procés de regularització	Importància de la regularització administrativa Sortida del sensellarisme Llei d'estrangeria Acompanyament Suport rebut Experiències Barreres i dificultats Valoració Discriminació	Origen Gènere Necessitats Expectatives Discriminació
Inserció sociolaboral	Situació laboral Accés al món laboral Inserció sociolaboral	Importància de la inserció sociolaboral Actiu Inactiu Sectors de treball Suport rebut Acompanyament Valoració	

		Sortida del ensellarisme Discriminació	
Accés a l'habitatge	Habitatge Accés a un habitatge Cerca d'habitatge Relació habitatge, reball i sou	Experiències Barreres i dificultats Diferències Experiències Valoració Sortida del ensellarisme Discriminació	
Propostes de millora	Inserció sociolaboral CRI Hort de la Vila Accés a un habitatge	Valoració Acompanyament Experiències Llei d'estrangeria	
EMIC	Relacions socials Expectatives Desigualtats Necessitats Estratègies Drets (Des) Confiança (Des) Motivació Aspiradors Reptes Recursos Vinculació Oportunitats Suport Visibilitat Demandes Benestar		

	Sentiments i Emocions	Estrès Patiment Impotència Consciència Por Frustració Alegria Decepció Tristesa Il·lusió	
--	------------------------------	---	--